Mario Vargas Llosa

Cuba a făcut cel mai extraordinar efort editorial din America Latină. Din 1963 pînă în 1967, 22 de edituri au publicat peste 70 milioane de volume (literatură de ficțiune, tehnică, manuale școlare). Tirajul cel mai mic este la noi de 5 000 de exemplare ; tirajul normal de 20 000 de exemplare, iar autorii cunoscuți sînt editați de obicei în 100 000 de exemplare. În aceste condiții, scriitorul poate să modeleze conștiința publicului său, să facă din el un popor de cititori.

Mario Vargas Llosa

(Peru)

„VOCAȚIA LITERARĂ ȘI OPȚIUNEA POLITICĂ"

— Scriitorul latino-american nu este pur și simplu un rebel, ci reprezintă în mod subtil nemulțumirea lumii reale în care trăiește. Din Mexic pînă în Țara de Foc, relațiile dintre regim și scriitor sînt diferite. În Peru, Ecuador, Columbia, Venezuela, Bolivia, vocația literară este subminată de realități ce fac ca ea să nu-și poată îndeplini în suficientă măsură funcția socială. În Peru, de pildă, peste 50 la sută din locuitori sînt analfabeți. La orașe, în periferii, condițiile de viață grele și insuficiența învățămîntului impun o viață înăbușitoare, care ține muncitorii în afara culturii, inclusiv a celei literare. Cît despre clasele conducătoare ! În Peru, ele sînt lipsite de snobism și de frivolitate, dar, în același timp, și de cultură.

Dezertarea unor scriitori. Iată altă realitate. Creatorul realizează o lucrare, încă una, dar în cele din urmă este nevoit să tacă. În caz contrar, îl așteaptă expulzarea din țara sa, din societate. Or, în unele cazuri nu-i rămîne pur și simplu decît să se exileze singur. Marele scriitor peruvian Garcilaso de la Vega a murit în exil. Mai există și refugiul interior — pentru a te izola de indiferența mediului înconjurător : operele produse în aceste condiții sînt însă vlăguite de substanță socială.

E adevărat, adeseori creațiile acestor exilați sînt valoroase, de pildă ale argentinianului José Luis Borges. Dar iată și consecințe absurde : un poet peruvian, care continuă să trăiască la Lima, hărțuit de autorități, nu s-a ocupat decît de subiecte scandinave. Cesar Novo a fost un exilat total (în Franța, Mexic), trebuind să-și schimbe pînă și limba, preferînd să se exprime în franceză.

În Peru, vocația literară autentică duce în mod necesar pe mulți scriitori la o conștiință politică progresistă. Scriitorul adevărat nu poate să nu reacționeze ; societatea îl silește să se pronunțe.

Paris, mai 1967

Sesiunea Consiliului Executiv al U.N.E.S.C.O.

Valentin Lipatti

delegat permanent al României la U.N.E.S.C.O.

A 76-a sesiune a Consiliului Executiv al U.N.E.S.C.O. — compus din reprezentanți a 30 de state membre, printre care și România — desfășurată la Paris între 24 aprilie și 22 mai, a cuprins numeroase probleme pe ordinea de zi. Ne vom referi în cele ce urmează la cîteva aspecte care s-au impus în mod deosebit la recenta întrunire prin importanța și complexitatea lor.

O primă problemă — care s-a desprins mai ales din rapoartele de activitate prezentate de René Maheu, directorul general al U.N.E.S.C.O. — a fost penuria de specialiști în domeniul științei și educației în țările în curs de dezvoltare. Această problemă a fost abordată cel mai adesea în conexiune cu formarea de cadre noi pe tărîmul științei, educației, culturii și informației. Consiliul Executiv a dezbătut îndelung problema „exodului competențelor" din țările în curs de dezvoltare, fenomen ce provoacă serioase prejudicii progresului pe care trebuie să-l realizeze aceste țări. Majoritatea membrilor Consiliului au subliniat primejdia pe care această deplasare a talentelor și a cadrelor competente o implică pentru dezvoltarea economică, socială și culturală a majorității țărilor în curs de dezvoltare și chiar a unor țări europene ca Anglia, de pildă. După cum se știe, aceste țări suferă din pricina faptului că un mare număr de specialiști sînt atrași în Statele Unite ale Americii. Consiliul a hotărît ca, pe baza unui raport prezentat de directorul general, să examineze acest complex de probleme la viitoarea sa sesiune din toamnă.

Rolul pe care U.N.E.S.C.O. este chemat să-l joace în apărarea patrimoniului artistic și cultural al lumii a constituit de asemenea o temă a dezbaterilor. După ce a asigurat în cea mai mare măsură salvgardarea monumentelor din Nubia, în special capodoperele de la Abu Simbel, U.N.E.S.C.O. se ocupă în prezent de o nouă campanie internațională — restaurarea bunurilor culturale și a operelor de artă deteriorate de inundațiile care, în urmă cu cîteva luni, au făcut ravagii la Florența și Veneția. Pe lîngă caracterul ei utilitar, această campanie comportă și o dimensiune morală ; ea verifică și dezvoltă totodată sentimentul solidarității internaționale în domeniul culturii.

A treia preocupare care a reținut atenția Consiliului Executiv la actuala sesiune au fost acțiunile regionale la nivel guvernamental întreprinse de U.N.E.S.C.O. în programul 1967—1968. Conferințe ministeriale vor fi organizate de U.N.E.S.C.O. în diferite regiuni : conferința miniștrilor învățămîntului din țările Europei, care se va ține la Viena în noiembrie 1967, cea a miniștrilor educației din Africa, ce va avea loc la Nairobi, și cea pentru „aplicarea științei și tehnicii la dezvoltare" în Asia, ce se va ține la Bombay. Conferința de la Viena, care va reuni pentru întîia oară pe miniștrii învățămîntului din statele europene membre ale U.N.E.S.C.O., se va întruni între 20 și 25 noiembrie, fiind organizată în colaborare cu guvernul austriac. Tema conferinței va fi accesul în învățămîntul superior. Încă de pe acum, U.N.E.S.C.O. a luat măsuri pentru o pregătire temeinică a ordinii de zi și a documentelor de lucru ale conferinței, constituind în acest scop un comitet de experți compus din reprezentanți a zece țări europene și prezidat de prof. dr. Jean Livescu, adjunct al ministrului învățămîntului. În intervenția sa, șeful delegației române, acad. Andrei Oțetea, a subliniat importanța acestei conferințe pentru dezvoltarea programului de cooperare europeană în cadrul U.N.E.S.C.O. și a subliniat interesul pe care îl acordă țara noastră întregului ansamblu de proiecte menite să dezvolte în cadrul organizației colaborarea culturală și științifică europeană. Poziția delegatului român a fost sprijinită de reprezentanții Ungariei, Franței și Olandei, care au relevat, la rîndul lor, însemnătatea acordată de guvernele lor acestei prime conferințe europene interguvernamentale.

Un alt aspect important al sesiunii Consiliului Executiv l-a constituit analiza relațiilor U.N.E.S.C.O. în cadrul sistemului de organisme ale Națiunilor Unite. Ordinea de zi s-a referit și la admiterea cererilor formulate de unele organizații internaționale neguvernamentale pentru obținerea statutului consultativ pe lîngă U.N.E.S.C.O. Delegația română și-a adus contribuția la admiterea, printre alte organizații, a Federației Democrate Internaționale a Femeilor. Cererea F.D.I.F., amînată de cîteva ori din 1965 deși ea beneficia de recomandarea favorabilă a directorului general, a fost admisă la actuala sesiune cu 14 voturi pentru, 8 contra și 7 abțineri. Reprezentantul României, ca și reprezentanții U.R.S.S., Ungariei, Franței și ai unor țări africane — Senegal, Mali, Tanzania — au susținut în intervențiile lor admiterea F.D.I.F., care va fi în viitor mai strîns asociată operei întreprinse de U.N.E.S.C.O. pentru traducerea în fapt a unui program destinat promovării condiției femeilor în lume, accesului lor la învățămînt și la importante activități sociale.

Paris, 23 mai

FURTUNĂ ÎN CAPITOLIU

Conform unei imagini care datează încă din perioada Războiului de Independență, legile votate de Congresul Statelor Unite trebuie „să privească drept și fără a clipi spre lumina orbitoare a soarelui moralei publice". Nu s-ar putea spune că această recomandare este urmată cu prea multă strictețe în activitatea Senatului și a Camerei Reprezentanților. Dar reprezintă ea o călăuză măcar pentru conduita legislatorilor? Este o întrebare pe care opinia publică americană o pune cu o insistență crescîndă Congresului Statelor Unite. Judecarea și condamnarea lui Bobby Baker, fostul secretar al majorității democrate din Senat, pentru fraude și trafic de influență; anchetarea senatorului democrat de Connecticut, Thomas J. Dodd, acuzat de utilizarea în folos personal a sumelor adunate pentru finanțarea campaniei sale electorale; excluderea din Camera Reprezentanților a lui Adam Clayton Powell, deputat de culoare al Harlemului, pentru conduită imorală și falsificarea statelor de plată ale personalului său — acestea sînt cele mai recente scandaluri care au făcut ca reflectorul atenției generale să se îndrepte spre fundațiile etice ale Capitoliului din Washington.

— *Dar dacă ar fi fost așa?...*
(Din **Los Angeles Times**)

QUOD LICET JOVI...

Cazul Baker este mai puțin interesant — într-un sens, cel puțin: postul pe care-l ocupa se datora nu votului alegătorilor, ci unei numiri pe linie administrativă. Ceea ce nu l-a împiedicat să acționeze cu o remarcabilă abilitate, așa încît modesta cracă funcționărească pe care se instalase a dat niște roade surprinzător de bogate, atît pentru el cît și (susțin republicanii) pentru tutorii și protectorii lui democrați. Nebucurîndu-se de imunitate parlamentară, Bobby Baker a compărut în fața instanțelor judiciare, unde și-a jucat rolul pînă la capăt, refuzînd să implice și să compromită pe vreunul din cei care, așa cum nota „Chicago Tribune", „l-au învățat ce să fure, cît să fure și cum să fure, luîndu-și apoi partea leului din pradă". Inaugurată cu tir de artificii, afacerea Baker s-a încheiat așadar cu fîșîitul anemic al unei surcele ude, abia lăsînd o pată de funingine pe edificiul Congresului.

Mult mai puternică a fost — este încă și azi — vîlva stîrnită de cazul Powell. Figură bizară și contradictorie, Adam Clayton Powell este de mult considerat unul din copiii teribili ai Camerei Reprezentanților, cu atît mai „copil" cu cît e negru, cu atît mai „teribil" cu cît nu are aerul să sufere de complexe de inferioritate din această cauză.

Pare sigur că și-a însușit salariul pe care-l plătea Congresul soției sale (angajată ca secretară, fără să presteze de altfel vreo muncă), așa cum pare incontestabil că tot banii publici au acoperit cheltuielile necesitate de numeroasele lui aventuri extraconjugale (pe care chiar el le afișează cu ostentație).

Și totuși excluderea lui, după o îndelungată anchetă, a necesitat două zile de dezbateri și s-a desfășurat, ca să spunem așa, în etape. Mai întîi, propriii săi colegi de partid — democrații — l-au înlăturat de la președinția Comitetului de muncă și învățămînt, pe care o ocupase vreme de cinci ani. O propunere de compromis, care sugera ca înlăturarea să fie provizorie, a fost respinsă cu 128 de voturi contra 88. A urmat o mică lovitură de teatru: deputatul Morris Udall, care pronunțase un aspru rechizitoriu la adresa lui Powell, a revenit asupra propriilor sale propuneri de eliminare din Camera Reprezentanților, susținînd că „înlocuirea lui la președinția Comitetului de muncă și învățămînt e o pedeapsă suficientă". Liderul majorității democrate, Carl Albert, s-a pronunțat în același sens. Totuși, Camera Reprezentanților l-a exclus cu 364 voturi contra 64.

Cazul Powell a provocat senzație, așadar, din două puncte de vedere care, aparent, se bat cap în cap: mai întîi, pentru ce au durat atîta vreme identificarea și izolarea oii rătăcite din turma neprihănită a congresmanilor; în al doilea rînd, cum de s-a ajuns la un asemenea proces de autopurificare, rarisim în analele Camerei Reprezentanților (ultimul exemplu datează din 1919)? Ambele nedumeriri își au justificarea: pe de o parte, manipulările statelor de plată ale lui Powell nu mai erau de mult decît un secret al lui Polichinelle, pe de altă parte, aproape nimeni (nici măcar cel în cauză) nu credea în drasticul final al afacerii.

Printre soluțiile oferite pentru prima problemă — tergiversarea adoptării unei hotărîri — cea mai curentă a fost sintetizată de săptămînalul „Newsweek" în formula: „A fost greu să se găsească cineva care să arunce cel dintîi piatra". Optimismul dezinvolt al lui Powell avea aceleași temeiuri: în interviurile acordate presei, el strecura aluzii abia voalate la faptul că numeroși colegi ai săi au procedat și procedează în mod analog („N-am făcut nimic în plus sau mai rău decît ei"). Văditele ezitări ale subcomitetului de investigații, condus de deputatul Wayne L. Hays, au căpătat brusc o explicație lesne de înțeles atunci cînd revista „New Republic" a menționat alți membri ai Camerei Reprezentanților care încasează salariile unor secretariate mai mult sau mai puțin fictive. Semnificativ a fost și marșarierul efectuat de deputatul republican Otto Passman (Louisiana), unul din înverșunații adversari ai lui Powell, care îi reproșa acestuia 1 514 dolari „irosiți din fondurile publice, cu prilejul unei călătorii oficiale la Paris, transformată într-un turneu al barurilor de noapte". A ieșit însă la iveală că cei 4 458 de dolari utilizați de Passman pentru un voiaj la fel de oficial în jurul lumii aterizaseră în cea mai mare parte pe mesele unor localuri cu același orar nocturn. Revelația a avut darul să atenueze considerabil rechizitoriile reprezentantului Louisianei.

Dacă așa stau lucrurile, de ce i s-a retras totuși mandatul lui Powell?

„Pentru că sînt negru, răspunde el. Pentru că ceea ce colegii mei albi își permit — lor înșile sau unii altora — mie nu-mi este îngăduit. E o formă de discriminare, ca oricare alta". În această declarație, recunoașterea ilegalităților comise este implicită. De altfel, Powell nu a făcut nici un efort de a le contesta, nici măcar în cursul recentei sale campanii electorale, care a dus la realegerea sa.

Dar părerea că s-a procedat *altfel* față de el decît de congresmanii albi o împărtășesc mulți din membrii Camerei. Chestionați în legătură cu reacția lor față de revenirea deputatului de Harlem în Congres, majoritatea foștilor și viitorilor lui colegi au preferat să dea răspunsuri evazive, lăsînd în general să se înțeleagă că înclină spre „indulgență și comprehensiune".

OBSERVAȚIE, MUSTRARE SAU ADMONESTARE

Indulgența și comprehensiunea par să fie la ordinea zilei. După cincisprezece luni de cercetări, „comitetul de etică" al Senatului, prezidat de John Stennis, a ajuns la concluzia că incriminatul — senatorul Thomas Dodd — nu a păcătuit atît de grav încît să merite excluderea din augustul corp legislativ.

Cu o coamă de păr argintiu și un profil care îl fac să semene cu Cato cel bătrîn, cu un temperament la fel de violent și tenace ca și al senatorului roman de acum peste două milenii, Dodd este învinuit de deturnarea a peste 400 000 de dolari.

În cadrul anchetei, avocații lui Dodd s-au retranșat pe poziții din ce în ce mai defensive. De unde la început senatorul și apărătorii lui afirmaseră că totul se reduce la o campanie de calomnii inițiată de cunoscutul ziarist Drew Pearson, pe măsură ce trecea vremea și se adunau probele, tactica adoptată

suferea modificări radicale. Unele culpe au fost recunoscute, despre altele s-a declarat că „senatorul nu și le mai amintește, fără să fie exclus ca lucrurile să se fi desfășurat astfel".

Cel mai grav dintre capetele de acuzare se referea la traficul de influență. În articolele sale, Drew Pearson menționase cîteva asemenea exemple, descoperite de colaboratorul lui cel mai apropiat, publicistul și comentatorul radiofonic Jack Anderson. Astfel, în toamna lui 1964, cu o săptămînă înainte de alegeri, A. N. Spanel, președintele consiliului de administrație al puternicei companii „International Latex", se oferea să contribuie cu 10 000 de dolari la campania lui Dodd. Ca bun om de afaceri, Spanel nu înțelegea să dea ceva fără să capete în schimb altceva. Nutrind ambiții diplomatice, el i-a cerut lui Dodd să-l sprijine pentru a obține un post de ambasador.

În fața comitetului de etică, Dodd a fost nevoit să admită că a primit suma respectivă și că a depus stăruitoare eforturi pentru a impune numirea lui Spanel ca ambasador, susținînd însă că între cele două fenomene nu există o legătură de la cauză la efect. Principalul său argument este că Spanel așteaptă încă și azi o capitală în care să-și reprezinte țara. Replica acuzatorilor: eșecul unui trafic de influență nu-l disculpă pe cel ce l-a exercitat.

Într-un mod și mai accentuat decît în cazul lui Powell, dezbaterile în jurul celor imputate lui Dodd s-au caracterizat printr-o atmosferă de intensă și unanimă stînjenire. Se pronostica în general că senatorului i se va aplica o sancțiune foarte blîndă: pentru a folosi termenii care au curs în Congresul S.U.A. într-o aproximativă traducere, el se va alege probabil fie cu o *observație*, fie cu o *mustrare*, fie cu o *admonestare*. Comitetul de etică pare să-și fi dat seama că a merge mai departe ar putea însemna a merge prea departe.

Și într-adevăr sentința a fost admonestarea.

Faptul că Dodd n-a fost totuși exclus, echivalează în împrejurarea de față cu punerea în discuție a însuși sistemului electoral, așa cum se practică în Statele Unite. Campaniile candidaților sînt costisitoare și se scumpesc mereu. Bugetul lor include tarifele ziarelor și ale posturilor de radio și televiziune care le fac publicitate, chiria sălilor în care se țin întrunirile, cheltuielile necesitate de deplasările din ce în ce mai numeroase și mai rapide în interiorul fiefului respectiv, de angajarea autorilor de discursuri și articole, de abundența de recuzită electorală, începînd cu insignele „Îl vrem pe cutare" și sfîrșind cu demonstrațiile cu participanți plătiți. Aspiranții la un loc în Congres se văd obligați, cel mai adesea, să apeleze la ajutoare financiare din partea unor persoane sau a unor firme. Ajuns membru al Camerei Reprezentanților sau al Senatului, „alesul națiunii" vine deci cu o datorie gata contractată pe care și-o achită în calitate de legislator. Dar o dată ce mecanismul lui *do ut des* a început să funcționeze, este firesc ca el să continue printr-o suită de favoruri reciproce. Asemenea lui Powell, Dodd a lăsat și el să-i scape, într-un moment de exasperare: „Doar nu sînt singurul care procedează așa".

Poate tocmai de aceea vijeliile succesive care s-au abătut asupra Capitoliului din Washington s-au domolit treptat, una după alta, ajungînd niște liliputane furtuni într-un pahar cu apă.

Nicolae MINEI

har și scaune

„Cumpărăm din import scaune, mese și paturi în stare bună sau relativ bună. Angajăm dulgheri din străinătate pentru repararea de scaune, mese și paturi deteriorate. Oferte la Cancelaria președinției din Port au Prince"...

Acest anunț publicitar încă n-a apărut, dar există indicii serioase despre legătura strînsă dintre atmosfera politică din Haiti și lipsa acută de mobilier casnic pe plan național. Stranie legătură — ar spune unii. Unii, care nu știu că președintele Duvalier are har. Harul de a stabili legături de natură mistică între fapte și noțiuni care, pe planul logicii obișnuite, n-au nici o contigență. Însăși integrarea persoanei sale în funcția de președinte (1957) a părut unora un fapt straniu. Intimii președintelui au lăsat să se înțeleagă că doctorul de țară Duvalier a ajuns președinte datorită sprijinului primit de la zeitățile locale voodoo, iar acele ziare laice din străinătate care explicau „victoria" lui Duvalier prin subvenția de dolari primită din S.U.A. au fost arse în ritualurile cultului voodoo și interzise. (Măsură, de altfel, inutilă, pentru că, oricum, haitienii — analfabeți în proporție de 90 la sută — nu pot citi nici ziarele locale, necum cele din străinătate. Dar dispariția de la chioșcuri a ziarelor cu „semne străine" a fost necesară, ea fiind interpretată oficial ca un efect al blestemului care i-a ajuns pe dușmanii „binefăcătorului națiunii", dr. Duvalier). Noțiunea de binefăcător fiind însă prea generală, i-a fost asociat și un termen de adulație mai concret și cu caracter popular — „Papa Doc". Papa — în sens de părinte, doctor — în sens de tămăduitor cu puteri omenești și supranaturale, gata să facă minuni pentru fiii lui. Și a făcut. La un semn magic al lui Duvalier, în Haiti s-a întors roata timpului. Producția de zahăr a țării a ajuns rapid la o treime față de cea din 1750. A fost suficientă o privire asupra constituției pentru ca mandatul de președinte al lui Duvalier să fie prelungit pe viață. Dintr-o trăsătură de condei, bugetul național a fost metamorfozat în contul gărzilor Tonton-Macoute (băieți veseli și de viață, care veghează 25 de ore din 24 la securitatea președintelui), iar blestemul îi ajungea subit pe toți haitienii care încercau să dea noțiunii de democrație o altă interpretare decît aceea de fericire cetățenească sub guvernarea lui Papa Doc. Mai ales această manifestare a harului lui Duvalier i-a încîntat pe protectorii lui din străinătate, care — numai în primii ani de domnie ai acestuia, i-au acordat un ajutor de 40 milioane de dolari. Ajuns la o înțelegere deplină cu protectorii lui asupra noțiunii de democrație și a metodelor de a o practica, evaluîndu-și meritele în toată complexitatea lor — concomitent cu organizarea unor execuții publice în piața principală din Port au Prince, Duvalier s-a proclamat împărat: François I, împăratul haitienilor.

Celor care, în mod discret, își luaseră prerogative imperiale pentru tot continentul înainte de Duvalier, gestul acestuia le-a părut oarecum uzurpare de titlu. Și, poate ca o manifestare indirectă a unei gelozii firești, Duvalier a fost întrebat — pe un ton nepotrivit discuției cu un împărat — cum este folosit ajutorul american. Indignarea sfîntă a lui Duvalier n-a cunoscut margini, iar ambasadorul american la Port au Prince, Raymond L. Thurston, spre fantastica-i stupefacție, s-a pomenit expulzat din Haiti. (După moartea lui Kennedy, Duvalier a lăsat să se deconspire că el l-a ucis pe președintele S.U.A., făcîndu-i farmece cu blestemul „ouanga-à-mort" din cultul voodoo). Bănuielile celor care au început să se îndoiască de raționamentele lui Duvalier au primit o înfirmare zdrobitoare. Duvalier a dispus ca, în textele cu caracter religios din cărțile de școală, numele divinității să fie înlocuit cu numele lui.

Cu toate acestea au urmat zile grele pentru Papa-Doc. În ultimele luni, exilații haitieni au organizat două tentative de debarcare. Nereușite. Duvalier a pus eșecul pe seama ocrotirii oculte de care se bucură el, dar alții l-au explicat prin ajutorul primit de dictator din partea firmei nord-americane „Murchison", căreia i se concesionase toată industria morăritului din Haiti. Dar, circumspect chiar cu anturajul său, Duvalier a început să-i trieze și pe paznicii din gărzile Tonton-Macoute (unii au fost executați, alții, știindu-se suspectați, au cerut azil la sediul unor ambasade). Se vorbea tot mai mult de sfîrșitul politic al lui Duvalier. Zvonurile s-au rărit, însă, atunci cînd s-a auzit că ajutorul american ce-i fusese oprit va fi reînnoit. Și, după declarația lui Duvalier că, în calitate de împărat, interpretarea lui despre democrație nu s-a schimbat, i s-a acordat rapid un împrumut de 2 600 000 de dolari. Cu mențiunea că, în virtutea reafirmării unor vechi identități de vederi politico-filozofice, suma ar putea fi considerată cadou.

Totuși, zvonul despre „sfîrșitul politic" rămăsese ca un cuțit în inima lui Papa Doc. Pentru că, — chiar și pe plan teoretic — sfîrșitul unei domnii înseamnă începutul alteia. Dar cine se încumetă a-i fi urmaș? Căci, avea împăratul doi gineri. Luc Albert Foucard, șeful propagandei, și colonelul Maximilian Dominique, comandantul gărzii prezidențiale. Care din ei își gătea veșmintele de dauphin? Sfîșietoare întrebare. Și Port au Prince s-a transformat în scena tragediei unui nou rege Lear... Pe scenă a explodat atunci o bombă. A omorît doi oameni din suita lui Duvalier, a rănit 40. Unii spun că bomba a fost aruncată din ordinul lui Foucard, care voia să compromită activitatea lui Maximilian, în calitate de șef al gărzii personale. Alții cred că, dimpotrivă, Maximilian a pus bomba, cu scopul de a-i îngrozi pe turiștii străini și, în felul acesta, de a reduce la ineficiență serviciul condus de ginerele rival. Un corespondent al lui „Times" presupune, însă, că marea scenă a fost regizată chiar de Duvalier...

Dar ginerii au rămas în viață. Cu inima îndureratâ, socrul le-a arătat calea surghiunului. Fără servici de pază...

O nenorocire nu vine însă niciodată singură — și aici, în sfîrșit, ne apropiem de legătura dintre viața politică din Port au Prince și mobilierul casnic al haitienilor — căci uraganul Ines a distrus aproape toată cultura de cafea a țării. Și atunci pe ce să plătească impozitele țăranii haitieni? Cruntă întrebare, căci transferarea impozitelor în contul bugetului Tonton-Macoute reprezintă principala operație politică de menținere a regimului. Pînă la urmă, harul lui Duvalier a găsit soluția. Am aflat-o și noi din revista americană „New Republic": „Reacția lui Duvalier la dezastru (distrugerea recoltei — n.a.) a fost aceea de a impune țăranilor să plătească 10 cenți pentru fiecare scaun, masă sau pat din casele lor". Dar s-a produs o reacție neprevăzută. Țăranii și-au distrus mobilierul sărăcăcios, iar în localitățile St. Marc și Petite Rivière, precupețele i-au znopit în bătaie pe perceptori. Colectarea noilor impozite a fost amînată, iar criza financiară atenuată pe altă cale, prin reafirmarea identității concepțiilor politico-filozofice dintre regim și firma „Murchison".

În timp ce la Cancelaria prezidențială se meditează asupra posibilităților de reînnoire a mobilierului casnic haitian, pe străzile din Port au Prince fidelii lui Duvalier defilează zilnic cu pălării pe care flutură panglici cu inscripția: „Doc pe viață" (președinte pe viață). Iar într-un mare discurs, inspirat din studiul cultului voodoo, Duvalier a declarat că oameni cu harul lui „se nasc o dată într-un secol".

Ceea ce pare să fie perfect adevărat.

Eugen POP

3 Pe urmele lui Bormann et comp.

Dr. Simon Wiesenthal și-a început activitatea de urmărire și descoperire a criminalilor de război naziști îndată după eliberarea sa din lagărul de concentrare de la Mauthausen. În cartea sa „Asasinii printre noi", el indică și locurile unde se află ascunși criminali de război care au izbutit să se sustragă pînă acum justiției.

Întrucît știam că Babor nu va veni de bunăvoie la Viena pentru a fi judecat, am comunicat ceea ce știam corespondentului din Viena al ziarului „The New York Times". Reportajul lui a avut un mare răsunet în America și în Etiopia.

La Addis-Abeba, corespondenți de presă vest-germani și austrieci i-au cerut dr-lui Babor să se apere împotriva acuzațiilor mele. În cadrul unei conferințe de presă, Babor le-a declarat cu indignare corespondenților că „nu activase niciodată în vreun lagăr de concentrare". Unul din reporteri l-a întrebat :

— Dr. Babor, de ce nu-l dați în judecată pe Wiesenthal pentru calomnie ?

— Nu-mi pot permite. Ar trebui să plec cu avionul la Viena, și nu am bani.

Cînd am citit aceste relatări în ziarele vest-germane și austriece i-am trimis lui Babor următoarea telegramă : „Rog ridicați-vă biletul de avion de la compania etiopiană de transporturi aeriene din Addis-Abeba. Camera și întreținerea la Viena vă sînt asigurate. Wiesenthal". Am trimis telegrama ziarelor locale. Doream să mă asigur că Babor nu va putea pretinde că nu a primit-o.

N-am primit nici un răspuns. Babor nu voia să vină la Viena. Era hotărît să facă altă călătorie. Și-a scris testamentul, și-a plătit datoriile, și-a pus toate hîrtiile într-o ordine meticuloasă și a plecat cu automobilul în pădure, la locul său favorit din apropierea rîului cu crocodili, unde o dusese pe Ruth în prima seară. Acolo a oprit automobilul, s-a dezbrăcat, și-a lăsat hainele în mașină. Nu avea decît revolverul. A intrat încet în apă, înconjurat de animalele care îi erau atît de dragi. A continuat să meargă pînă cînd apa i-a ajuns la piept și apoi s-a împușcat în inimă.

Sperase poate că crocodilii îl vor lua în seamă, dar nu s-a întîmplat așa. Peste cîteva zile, turiști americani care vînau animale sălbatice i-au văzut cadavrul plutind pe apa întunecoasă a rîului.

CHASIN PLÎNGEA LÎNGĂ CADAVRUL COPILULUI SĂU

La Atelierele de reparații feroviare, unde lucram în 1943, se aflau totdeauna cîțiva evrei aduși la muncă forțată. Unul dintre ei, un omuleț liniștit pe nume Chasin, lucra în grajdul de lîngă cantina germană. Sarcina lui Chasin era să aibă grijă de cîțiva cai și i s-a dat o autorizație specială pentru a dormi în grajd. Soția lui Chasin fusese ucisă în primăvara anului 1943, în cursul unei acțiuni de exterminare organizată de SS-iști în ghetou. Fiul lor, în vîrstă de opt ani, a fugit și a fost ascuns de vecini. Chasin a reușit să obțină o autorizație de intrare în ghetou și l-a adus pe ascuns pe fiul său la atelierul de reparații. În grajd se afla un cazan mare de ovăz, un fel de cutie de lemn cu capac. Chasin și-a băgat fiul în cutie și a făcut cîteva găuri în pereții ei pentru ca el să poată respira. Băiatul a stat acolo aproape trei luni. Numai noaptea, după ce hitleriștii plecau acasă, Chasin îi permitea copilului să iasă ca să respire aer curat. Mai mulți germani știau de existența copilului, dar tăceau.

Într-o zi din vara anului 1943, oberinspektorul Peter Arnolds a descoperit secretul. El a anunțat gărzile SS de la lagărul de concentrare Janowska și scharmführerul SS Schönbach, membru al comando-ului special de execuții al lagărului, a sosit la atelierul de reparații.

Cînd l-am văzut cu Arnolds în fața cantinei germane, am fugit la grajd. Chasin plîngea lîngă cadavrul fiului său, care se afla pe deasupra grămezii de bălegar din spatele grajdului. Chasin mi-a spus că Arnolds și Schönbach au intrat în grajd, iar Arnolds a deschis cutia și a arătat copilul. Schönbach a scos băiatul și i-a spus tatălui să plece. L-a împușcat, a aruncat cadavrul pe grămada de bălegar și i-a spus lui Chasin : „Aruncă o pătură de cal pe cadavru. Repede!" Arnolds și Schönbach au băut două ore la cantină și s-au îmbătat.

Ani de zile după război l-am căutat pe Arnolds fără rezultat. În ianuarie 1958 am descoperit întîmplător că Peter Arnolds era acum funcționar superior la căile ferate vest-germane din Paderborn. Am anunțat tribunalul din Paderborn și am fost solicitat să vin acolo pentru o confruntare cu Arnolds.

Confruntarea a avut loc în biroul procurorului districtual. L-am acuzat pe Arnolds că poartă răspunderea pentru moartea copilului. În cele din urmă mi-a spus :

— Herr Wiesenthal, poate că reușim să ajungem la o înțelegere în această chestiune.

I-am răspuns :

— Domnule Arnolds, nu încape nici o înțelegere atunci cînd e vorba de moartea unui copil.

Atunci Arnolds i-a spus procurorului districtual o poveste încurcată : de fapt nu el ar fi anunțat SS-ul că copilul se afla în lagăr, ci un anume Schulze, administratorul cantinei germane. Din fericire pentru Arnolds, Schulze murise și nu se putea apăra. Am găsit un alt martor esențial, inspectorul Eugen Jetter, unul din funcționarii germani de la atelierele de reparații. Jetter a declarat că avea cunoștință de existența băiețașului din lagăr, ca și alții, și tăcuse. El i-a spus procurorului districtual că la atelierele de reparații toată lumea știa că Arnolds îl predase pe copil pentru a fi asasinat.

Autoritățile au fost însă nevoite să suspende procesul împotriva lui Arnolds. Are noroc. Din cei 1 200 de evrei care lucrau pe atunci la atelierele de reparații, numai trei au supraviețuit — și nu am reușit să-i găsesc pe ceilalți doi, care ar putea fi martori împotriva lui Arnolds. Dar SS-istul Schönbach a fost arestat în cele din urmă. El a recunoscut imediat că l-a împușcat pe copil. Acum se află în închisoare.

SPECIALISTUL ÎN „ȘTIINȚA GEMENILOR"

Regimul nazist a corupt membri ai tuturor profesiunilor, chiar și medici care depuseseră jurămîntul hipocratic de a salva viețile oamenilor. Medicii din lagărele de concentrare injectau deseori în venele victimelor otravă sau aer. Cînd într-un lagăr sosea un tren încărcat cu deținuți, la coborîre se afla un medic care despărțea pe cei cu înfățișare sănătoasă, cruțați temporar, de cei cu înfățișare bolnăvicioasă, destinați crematoriului. Lucru și mai grav, lagărele au devenit laboratoare monstruoase, în care oamenii erau folosiți drept cobai. Experiențele erau efectuate nu numai de medici ci și de chimiști și experți de la principalele firme de medicamente din Germania. Unii dintre acești medici continuă să-și practice profesiunea în Austria, Germania occidentală și America de Sud. Avem numele și chiar adresele unora dintre ei.

Poate că cel mai odios dintre toți este dr. Josef Mengele, fostul medic șef de la Auschwitz, specializat, potrivit expresiei sale, în „știința gemenilor". El încerca să obțină prin mijloace artificiale copii cu „trăsături ariene" și ochi albaștri. Numele lui Mengele era cunoscut tuturor foștilor deținuți din lagărele de concentrare, chiar și acelora care nu trecuseră niciodată pe la Auschwitz. Era un om mic de statură, cu părul negru, ușor sașiu de ochiul stîng și cu o strungăreață triunghiulară între dinții din față. Purta totdeauna uniforme impecabile, cizme strălucitoare și mănuși albe.

El este acela care, în 1944, a stabilit cine dintre miile de noi sosiți la Auschwitz va trăi și cine va muri. Sînt în posesia depoziției unui om care l-a văzut pe Mengele aruncînd un copil viu în flăcări. O altă persoană a mărturisit sub jurămînt că Mengele a ucis o fetiță de 14 ani cu baioneta. Mengele a sacrificat mii de copii gemeni din întreaga Europă, făcîndu-le injecții pentru a încerca să schimbe culoarea ochilor lor din căprui în albaștri. Avea o teorie potrivit căreia oamenii au pedigriuri, așa cum aû cîinii. Era încredințat că-i revine misiunea să creeze o „rasă superioară de oameni nordici", cu ochii albaștri și părul blond, și că are datoria să ucidă „specimenele inferioare din punct de vedere biologic". La Auschwitz, instrumentele sale chirurgicale erau de o curățenie ireproșabilă, seringile sale erau totdeauna sterilizate. Folosea deseori seringile pentru a injecta fenol, benzină sau aer, care ucideau în cîteva secunde. Mengele era un SS-ist perfect. Zîmbea fetelor drăguțe în timp ce le trimitea la moarte.

La sfîrșitul războiului s-a înapoiat acasă, în orașul bavarez Günzburg. Familia și prietenii, care nu știau nimic despre ce făcuse la Auschwitz, l-au salutat ca pe un bun soldat care își făcuse datoria. Timp de cinci ani, Mengele a dus o viață liniștită la Günzburg, vizitînd deseori Münchenul și orașele învecinate. Nimeni nu l-a deranjat. Abia în 1950 numele său a

început să fie menționat la diferite procese ale criminalilor de război naziști. Unii din foștii săi colegi și subalterni, printre care fostul său șofer SS-ist, au început să vorbească despre isprăvile sale de la Auschwitz. Și Mengele a dispărut.

JOSEF DEVINE „JOSÉ"

În preajma anului 1960 l-am întrebat pe Hermann Langbein, secretarul general al Comitetului internațional de la Auschwitz, dacă obținuse vreun rezultat în cercetările pentru descoperirea lui Mengele. Langbein mi-a spus : „În 1954, Mengele a intentat proces de divorț împotriva soției sale la Freiburg (Breisgau), ultimul lor loc de reședință comună, și a schimbat mai multe scrisori cu avocatul său, dr. Hans Laternser. Am obținut adresa pe care o avea pe atunci în Argentina, dar nu-mi cere să-ți spun prin ce mijloace". Am aflat din alte surse că, în cursul anilor precedenți, dr. Josef Mengele folosise următoarele nume false : Helmuth Gregor-Gregori, Fausto Rindon, José Aspiazi, Ernst Sebastian Alvez, Friedrich Edler von Breitenbach, Walter Hasek, Heinz Stobert, Karl Geuske, Fritz Fischer, Lars Ballstroem. În momentul divorțului său, Mengele practica medicina la Buenos Aires sub numele de Helmuth Gregor-Gregori. Ulterior s-a căsătorit din nou cu văduva fratelui său mai mare, Karl.

L-am întrebat pe Langbein dacă autoritățile vest-germane încercaseră să pună mîna pe Mengele.

— La 5 iulie 1959, mi-a spus el, procurorul din Freiburg a emis un mandat de arestare împotriva lui. Apoi, Ministerul de Externe de la Bonn a cerut Argentinei extrădarea lui. Argentinienii au susținut că Mengele nu a putut fi găsit la adresa indicată. Trebuie să încercăm să obținem noua lui adresă.

Guvernul vest-german a oferit o recompensă de 60 000 de mărci (15 000 dolari) aceluia care va da indicații de natură să ducă la descoperirea lui Mengele. După prietenul său Martin Bormann (pentru care s-a oferit o recompensă de 100 000 de mărci sau 25 000 de dolari), Mengele este fugarul nazist pe al cărui cap s-a pus cel mai mare preț.

După discuția cu Langbein, am luat legătura cu un prieten din Buenos Aires și i-am comunicat ultimele două adrese cunoscute ale lui Mengele. La 30 decembrie 1959, la cererea mea, prietenul din Buenos Aires a anunțat ambasada vest-germană din capitala argentiniană că Mengele locuia acum sub propriul său nume la adresa Vertiz 968, Olivos.

Langbein a comunicat această nouă informație procurorului din Freiburg. S-a făcut schimb de documente între ambasade, ministerele de externe, ministerele de justiție și biroul procurorului. La începutul lunii ianuarie 1960 s-a trimis telegrafic la Buenos Aires o a doua cerere oficială urgentă pentru extrădarea lui Mengele. Peste cîteva săptămîni, ambasada vest-germană a fost informată că ministrul de justiție al Argentinei ar putea aduce obiecția că delictele lui Mengele ar trebui considerate mai degrabă „politice" decît „de drept comun". Majoritatea țărilor din America Latină nu extrădează pe delicvenții politici. Deși au recunoscut că dovezile împotriva lui Mengele sînt foarte puternice, autoritățile argentiniene nu au putut trece peste mentalitatea care face aproape imposibilă extrădarea în întreaga Americă de Sud, unde azilul politic este o tradiție respectată.

Între timp, Mengele fusese informat de rudele sale din R.F.G. că la Freiburg s-a emis un mandat de arestare împotriva lui. În mai 1959, cu opt săptămîni înainte de publicarea actului de acuzare la Freiburg, Mengele a plecat în Paraguay, unde își făcuse prieteni în cursul unei vizite anterioare. Unul dintre ei era baronul Alexander von Eckstein care, după cum se afirmă, are legături strînse cu președintele de origine germană al Paraguayului, generalul Alfredo Stroessner. Eckstein a obținut naturalizarea lui Mengele ca cetățean al Paraguayului. Împreună cu alți martori, Eckstein a depus în favoarea naturalizării lui Mengele, încălcînd legile care cer ca, înainte de naturalizare, străinul să fi locuit cinci ani în Paraguay. Pe baza acestei depoziții, „José Mengele" a obținut cetățenia paraguayană la 27 noiembrie 1959, prin decretul guvernamental nr. 809.

„ACCIDENT" ÎN MUNȚI

La cîteva zile după naturalizarea sa, Mengele s-a înapoiat în Argentina. La Buenos Aires, procurorul general nu a luat nici o măsură împotriva lui și, în cursul următoarelor șase luni, nu a arătat că ar intenționa să ia vreo măsură. Era vizibil că Argentina va rămîne la fel de pasivă în cazul lui Mengele ca și în cazul lui Adolf Eichmann.

Mengele nu era însă absolut sigur că pașaportul său paraguayan nou-nouț îl va apăra. El a considerat că ar fi mai bine să plece din Buenos Aires și s-a mutat la San Carlos de Bariloche, o frumoasă localitate climaterică din districtul Andes, unde mulți foști naziști au vile și domenii. Localitatea mai are și avantajul de a fi situată foarte aproape de frontiera chiliană.

La Bariloche s-a petrecut un incident ciudat. Printre turiștii care se aflau pe atunci acolo era și Nora Eldoc, venită în vizită din Izrael pentru a-și vedea mama. Cele două femei fuseseră internate la Auschwitz, unde Nora Eldoc fusese sterilizată de Mengele. Prezența ei la Bariloche, exact în momentul în care și Mengele se afla acolo, a fost o simplă coincidență. Era pe atunci o femeie atrăgătoare, de 48 de ani, și avea mulți prieteni în localitate. Într-o seară, în salonul unui hotel, s-a găsit dintr-o dată față în față cu Mengele. Nu se poate ști dacă el a recunoscut-o sau nu — Mengele „tratase" la Auschwitz mii de femei — dar cert este că a remarcat numărul tatuat de pe brațul stîng al femeii. Cîteva secunde, victima și călăul s-au privit intens în tăcere. Mai tîrziu, martori oculari au declarat că nu au schimbat nici un cuvînt. Nora Eldoc s-a îndepărtat și a părăsit salonul.

Cîteva zile mai tîrziu, ea a plecat într-o excursie în munți. Nu s-a mai înapoiat. După cîteva săptămîni, în apropierea unei prăpăstii a fost descoperit cadavrul zdrobit al Norei Eldoc. Poliția a atribuit moartea ei unui accident în munți.

După ce agenți izraelieni l-au răpit pe Eichmann de la Buenos Aires pentru a fi judecat la Ierusalim, guvernul argentinian a afirmat că, dacă ar fi fost solicitat, l-ar fi extrădat pe Eichmann. Am relatat ziarelor ce se întîmplase în cazul lui Mengele. În orice caz, în iunie 1960, în Argentina a fost emis mandat de arestare împotriva lui Mengele. Dar era prea tîrziu. Chiar în ziua capturării lui Eichmann, dr. Mengele plecase în Brazilia.

Nu pentru multă vreme. Într-o zi, în aprilie 1961, m-a vizitat un om căruia îi voi spune Johann. Este un german în vîrstă, fost membru al partidului nazist, care păstrează și acum legătura cu foștii săi „camarazi".

— Am vești bune pentru d-ta, mi-a spus el. Știu unde se află Mengele. Săptămîna trecută m-am întîlnit cu o veche cunoștință, înapoiată recent din Egipt, unde l-a văzut pe Mengele.

— După cîte știm, Johann, Mengele continuă să se afle în America de Sud.

— Se afla, dar a plecat luna trecută. Se pare că începuse să fie îngrijorat.

— Și ce părere au egiptenii ?

— I-au cerut să părăsească țara cît mai curînd posibil. Grupul german din Alexandria, condus de fostul Obersturmbannführer, Schwarz, a închiriat un iacht și i-a transportat pe Mengele și pe soția sa în Kythnos, o mică insulă grecească. I-au promis că-l vor lua de pe insulă îndată ce vor putea. Nu pierde vremea !

Mă pregăteam să plec la procesul lui Eichmann. Dacă aș fi anunțat autoritățile grecești prin mijloacele obișnuite, s-ar fi pierdut mai multe săptămîni. Am luat legătura cu redactorul șef al unei reviste cu care colaborasem și în alte prilejuri. Revista dorea un reportaj despre Mengele ; eu doream să dau de urma lui Mengele. Am chemat la telefon Atena pentru a stabili legătura cu dr. Cuenca, om de știință remarcabil, care fusese nevoit să lucreze la Auschwitz sub ordinele lui Mengele. Cuenca mi-a comunicat

Acest individ, fotografiat recent în Paraguay, este presupus a fi criminalul de război Josef Mengele

că navele de pasageri se opresc în Kythnos doar de două ori pe săptămînă. S-a hotărît ca un reporter să plece în Kythnos. Dacă îl va găsi pe Mengele, îl va chema pe Cuenca și acesta va veni să-l identifice. Autoritățile grecești îl vor extrăda în mod cert pe Mengele dacă va fi identificat în modul cuvenit în fața poliției.

Reporterul a sosit în Kythnos după 48 de ore. La un han din apropierea portului, reporterul l-a întrebat pe hangiu dacă a avut oaspeți în ultima vreme.

— Un german cu soția. Au plecat ieri.

— Dar ieri nu a trecut nici un vas de pasageri.

— A venit un iacht alb. Germanul și soția sa s-au suit la bord și iachtul a plecat din nou.

Reporterul i-a arătat hangiului o mulțime de fotografii. Fără să ezite, acesta a indicat fotografia lui Mengele. Doi călugări veniți din întîmplare la han au fost și ei de acord că omul respectiv se aflase acolo doar cu o zi înainte. Pierduserăm o nouă rundă, la o diferență de cîteva ore.

Ulterior, cînd m-am întîlnit din nou cu Johann, l-am întrebat cum a părăsit Mengele insula Kythnos.

— Cîțiva prieteni spanioli i-au luat pe Mengele și pe soția sa pe iachtul lor. Nu știu cine sînt, dar știu că l-au transportat la Barcelona. Știi că o dată a îndrăznit să se ducă chiar în Germania occidentală?

— Cum așa ? Doar acolo există un mandat de arestare împotriva lui.

— Mengele are acasă prieteni foarte buni. Știu că, prin 1959, a fost la Günzburg pentru a asista la înmormîntarea tatălui său. A rămas acolo cîteva zile. Bineînțeles că nu s-a dus nici la hotel, nici la el acasă. A stat la Școala Institutului englez.

— Și nimeni nu s-a dus la poliție să-l denunțe ?

→

— La Günzburg, mulți depind, într-un fel sau altul, de familia Mengele.

FAMILIA DOMNITOARE DIN GÜNZBURG

Cînd s-a aflat că Mengele fusese la Günzburg în 1959, procurorul public din Frankfurt a declarat în cadrul unei conferințe de presă că populația orașului Günzburg „a acționat ca un grup de conspiratori pentru a ajuta familia Mengele". Primarul a protestat ulterior, dar un ziar a relatat că, din întîmplare, primarul era notarul familiei Mengele. S-au formulat acuzații și contraacuzații. Günzburg, oraș medieval din Bavaria, cu 12 000 de locuitori, este mîndru de frumosul lui castel în stilul Renașterii și de cea mai mare întreprindere a lui, uzina de mașini agricole „Karl Mengele și fiii". Familia Mengele este de multă vreme cea mai importantă din Günzburg.

Josef Mengele, născut la 16 martie 1911, a crescut ca un prinț al familiei domnitoare din Günzburg. A studiat filozofia la München, unde a făcut cunoștință cu Adolf Hitler, în perioada în care acesta își desfășura activitatea prin berării, și a devenit un adept fanatic al Führerului. Oameni din Günzburg, care și-l reamintesc pe Mengele de pe vremea cînd era tînăr, mi-au spus că suferea din cauza înfățișării sale : ar fi vrut să arate ca un arian, dar era cu neputință. Mengele s-a înrolat în armată încă de la începutul războiului și a intrat în SS. În 1943 a fost numit medic șef la Auschwitz.

După război, cînd a apreciat că a sosit timpul să fugă, Mengele a reușit să ajungă în Italia, folosind ruta Reschen-Scheideck-Merano, iar de acolo a plecat, prin Spania, în America Latină. După război, firma „Mengele și fiii" a obținut 50 la sută din acțiunile societății „Fadrofarm KG, S.A.", o firmă nouă din Buenos Aires care asambla tractoare de proveniență vest-germană.

Societatea argentiniană a fost înființată cu un capital de un milion de dolari. Prin 1952, Mengele a sosit la Buenos Aires cu tot felul de acte false și a început să lucreze ca medic fără autorizație. Pe atunci își spunea Friedrich Edler von Breitenbach și avea mulți prieteni printre naziști și în rîndurile poliției.

La 19 septembrie 1955, cînd fostul dictator al Argentinei, Juan Peron, a plecat în exil, a început un exod general al naziștilor spre Paraguay. Mengele s-a mutat la Assunción, capitala acestei țări, dar ulterior s-a înapoiat la Buenos Aires și a preluat conducerea filialei firmei care aparținea familiei sale.

Trecuseră zece ani de la război și nici un tribunal nu deschisese o acțiune împotriva lui Mengele. Probabil că asta l-a făcut să tragă concluzia că poate trăi sub propriul său nume. Așa am ajuns să-i descoperim urma.

În 1962, la cîteva luni după ce Mengele ni se strecurase printre degete pe insula Kythnos, am aflat că se înapoiase în America de Sud. Soția și fiul său rămăseseră în Europa. Soția lui Mengele locuia la Kloten, în apropiere de Zürich, în Elveția. Am descoperit că închiriase o casă mică, situată atît de aproape de aeroport încît avioanele care aterizau treceau pe deasupra ei. Nu era o locuință prea liniștită, dar era potrivită pentru soțul ei, care putea să ajungă acasă, la cîteva minute după sosirea sa pe aeroport, fără a risca să fie văzut de mulți oameni.

Am cerut unei oficialități elveține din Zürich să ia măsuri pentru supravegherea locuinței familiei Mengele pentru ca să fim înștiințați în cazul în care Mengele ar fi venit din întîmplare pe acolo. Peste cîteva săptămîni, în iulie 1962, elvețienii au expulzat-o pe soția lui Mengele din țara lor. Nu avusesem intenția să-i fac vreun rău ei, dar elvețienii nu voiau, pare-se, să aibă de rezolvat problema extrădării unui criminal de război nazist. Ea a plecat din Zürich și s-a mutat în frumosul oraș Merano din Tirolul italian. Trăiește și acum acolo, înconjurată de numeroși foști naziști.

Mengele se înapoiase la Assunción. Ar fi preferat Buenos Aires, dar în capitala Argentinei continua să fie valabil mandatul de arestare emis împotriva sa. Filiala din Buenos Aires a firmei familiei sale îi trimitea însă destui bani pentru a putea duce o viață confortabilă. În iulie 1962, guvernul de la Bonn a cerut Paraguayului să-l caute pe dr. José Mengele, care locuia la Assunción, pe strada Fulgencio Moreno nr. 507. După cîteva luni, autoritățile paraguayene i-au anunțat pe vest-germani că Mengele este un cetățean al Paraguayului „fără cazier judiciar".

Totuși Mengele nu a rămas multă vreme la Assunción. Considera probabil că s-ar afla în mai multă siguranță într-unul din grupurile de germani care locuiesc în regiunea unde frontierele Paraguayului, Braziliei și Argentinei se întretaie. Fluviul care formează frontiera este slab păzit și se poate trece lesne în Brazilia. Mengele s-a mutat pe un domeniu din apropiere de Encarnación, aparținînd lui Alban Kruge Krug, un fermier bogat, cunoscut ca un om cu temperament violent și cu idei politice extremiste. Cînd călătorește, Krug este escortat de patru paznici personali, puternic înarmați. Mengele a rămas aproape doi ani pe domeniul lui Krug. Ajuta la strîngerea recoltei și trata pacienți în localitatea Encarnación, sub numele de dr. Fritz Fischer.

STROESSNER BATE CU PUMNUL ÎN MASĂ

La sfîrșitul anului 1963 a început din nou să circule. Știam că este imposibil să urmărești deplasările unui om apărat de atît de multe persoane din atît de multe părți ale lumii. Am hotărît în schimb să urmăresc deplasările persoanelor apropiate de el — în cazul de față, soția și fiul său, Karl-Heinz. Marta Mengele nu părăsea locuința din Merano. Karl-Heinz studia la Montreux, în Elveția. În 1963, cu puțină vreme înainte de Crăciun, din Montreux a fost expediată o scrisoare care îl informa pe un prieten de-al meu din Austria că tînărul Karl-Heinz Mengele plecase recent la Milano și preciza la ce hotel va locui. Le spusese colegilor săi că se ducea acolo pentru a se întîlni cu rude din străinătate. Scrisoarea, expediată la 22 decembrie, a întîrziat pe drum din cauza aglomerării obișnuite a poștei în ajun de sărbători ; ea mi-a parvenit abia în dimineața zilei de 28 decembrie. Am luat primul avion spre Milano. La hotel mi s-a spus că un om cu pașaport spaniol pe numele „Gregor-Gregori" locuise acolo și plecase cu două zile înainte.

Runda următoare s-a desfășurat peste cîteva luni, într-o noapte din martie 1964. Mengele petrecea sfîrșitul săptămînii la Hotel „Tyrol" din apropiere de Hohenau, în Paraguayul de est, unde locuiește un grup de germani. Hotelul „Tyrol este locul favorit de întîlnire al societății locale — are mîncare bună, bere bună, o orchestră bună. Din cînd în cînd, președintele Stroessner își petrece și el weekendul acolo. La fel și Mengele.

Era o noapte fierbinte și întunecoasă. Vreo șase oameni îl urmăriseră pe „dr. Fritz Fischer" pînă în apartamentul 26 de la Hotel „Tyrol". Am făcut cunoștință ulterior cu cîțiva dintre ei. Toți erau supraviețuitori de la Auschwitz, care plecaseră în America de Sud pentru a-l prinde pe Mengele și a-l aduce la Frankfurt, la proces. Cu cîteva minute înainte de ora 1 noaptea, oamenii au intrat în Hotel „Tyrol", au urcat în goană scara și au spart ușa camerei nr. 26. Era goală. Proprietarul hotelului i-a informat că dr. Fischer plecase cu 10 minute înainte, după ce primise un telefon. Era atît de grăbit încît își îmbrăcase costumul peste pijama și fugise pe scară, în noapte.

Pe atunci, la Frankfurt avea loc procesul asasinilor de la Auschwitz. Dr. Fritz Bauer, procurorul șef, a declarat presei că fostul medic al lagărului de concentrare, José Mengele, se află undeva în Paraguay. Guvernul de la Bonn a făcut un ultim efort hotărît pentru a obține extrădarea principalului acuzat. La 16 iulie 1964, Eckart Briest, ambasadorul vest-german la Assunción, a fost primit în audiență de președintele Stroessner, căruia i-a prezentat o cerere oficială de extrădare a lui Mengele.

Președintele Stroessner s-a înfuriat și a bătut cu pumnul în masă.

— Dacă nu încetați cu această afacere, a strigat el, voi rupe relațiile cu Republica Federală a Germaniei !

Briest a explicat că primise instrucțiuni speciale de la Bonn în privința lui Mengele. Președintele i-a răspuns :

— Să nu mai aud nici un cuvînt, domnule ambasador !

În revista „Der Spiegel" a apărut o relatare a întîlnirii. Stroessner și-a dat seama că mersese, poate, prea departe. Paraguayul obținuse tocmai atunci din partea Bonnului un împrumut de 3 milioane de dolari și ar fi putut obține și mai mult. Nu avea rost să nemulțumească guvernul vest-german.

Timp de o săptămînă, soarta lui Mengele a fost în cumpănă. El a plecat la Assunción și, după puțin timp, pe zidul ambasadei vest-germane a apărut următoarea inscripție : „Jos mîinile de pe Mengele ! Este un ordin !"

Poate că era. Generalul Stroessner a hotărît ca Mengele să se înapoieze în Paraguayul de est. În momentul de față, el trăiește practic claustrat în zona militară dintre Puerto San Vincente, localitate situată pe șoseaua Assunción — San Paulo, și fortăreața de frontieră Carlos Antonio Lopez de pe fluviul Paraná. Locuiește într-o cabană dintr-o regiune de junglă defrișată de coloniștii germani. Numai două drumuri duc spre această casă retrasă. Amîndouă sînt patrulate de soldați și polițiști paraguayeni, care au primit ordine stricte să împuște pe oricine ar încerca să pătrundă. Și pentru cazul în care poliția ar da greș, există patru paznici personali, puternic înarmați, cu telefoane de campanie. Sînt plătiți chiar de Mengele.

Guvernul vest-german continuă să-l urmărească pe Mengele și să ofere o recompensă de 15 000 de dolari pentru descoperirea lui.

(Va urma)

The New York Times
Nr. 39925

VETO DE BUZUNAR

MAREA BRITANIE, cîndva imperială, și-a folosit ultimele luni făcînd tot ce și-a imaginat Harold Wilson că ar putea dovedi că Marea Britanie este o parte a Europei, totul cu excepția desființării Canalului Mînecii. Ba vrea chiar să construiască sub Canal un tunel care să o lege de Franța. Toate acestea nu par însă suficiente pentru a-l convinge pe generalul de Gaulle. Generalul a arătat în mod clar că nu intenționează să descurajeze eforturile pline de elan ale lui Wilson printr-un vot negativ asupra cererii primului ministru englez de aderare la Piața comună. El a indicat însă că va avea nevoie de multă vreme pentru a se convinge dacă Anglia merită cu adevărat să intre în acest club și că, pînă atunci, își va exercita drepturile de membru, aplicînd ceea ce americanii numesc un veto de buzunar. Nu va spune nu ; va lăsa pur și simplu ca oferta să zacă pe biroul său.

Nu este nimic neașteptat în punctul de vedere al lui de Gaulle. Anglia a scăpat trenul, nereușind să se considere „europeană" în momentul cînd Franța și partenerii ei continentali au făcut acest lucru. Cînd Anglia și-a adus aminte să-și revizuiască propriile „concepții geografice", de Gaulle revizuise deja concepțiile Franței.

Cu 17 ani în urmă, ministrul de externe francez din acea vreme, Robert Schuman, unul dintre părinții Comunității Economice Europene, mi-a spus : „Nu se poate construi Piața comună fără Anglia". De Gaulle, ale cărui idei despre Europa diferă oarecum de cele ale lui Schuman, este de părere că modelul C.E.E. astăzi în funcțiune poate rezista destul de multă vreme fără nici un fel de noi adăugiri.

Generalul a asigurat asistența unei uriașe conferințe de presă că nu are nimic împotriva englezilor, „un popor mare, atît de minunat înzestrat", care acum, sub conducerea lui Wilson, dă dovadă de „un nou spirit" față de vecinii săi continentali. El a declarat în mod solemn că Franța „va saluta această transformare istorică", atunci cînd Anglia va fi realizat „profunda modificare economică și politică necesară".

În ianuarie 1963, imediat după ce de Gaulle respinsese prima încercare a lui Harold Macmillan de a intra în Piața comună, președintele Franței a prezis unei persoane din apropierea sa că eșecul lui Macmillan îi va condamna pe conservatori din punct de vedere politic ; ei vor fi urmați la cîrma țării de un guvern laburist ; laburiștii vor avea mari dificultăți economice și, dacă partidul conservator va reveni la putere, el va căuta să obțină admiterea în „Europa" în indiferent ce condiții.

Timp de ani de zile, de Gaulle a privit cu scepticism modul în care Anglia se adapta la rolul ei post-imperial, stabilind relații mai strînse cu Europa occidentală. Încă din 1961, el declara următoarele despre această modificare treptată de atitudine : „Este doar un sentiment, nu politică". În ianuarie 1962 — un an înainte de faimosul veto — generalul a spus unui vizitator : „Englezii vor dori să intre în Piața comună deoarece își dau seama ce consecințe ar trebui să suporte dacă nu o vor face. Sînt însă la mijloc enorme probleme de ordin practic și nu-i văd intrînd în această organizație decît după negocieri foarte îndelungate".

La începutul anului 1963, imediat după ce i-a închis ușa lui Macmillan, de Gaulle a remarcat : „În 1940, împrejurările războiului au obligat Anglia să fie europeană. Ea trebuie să revină

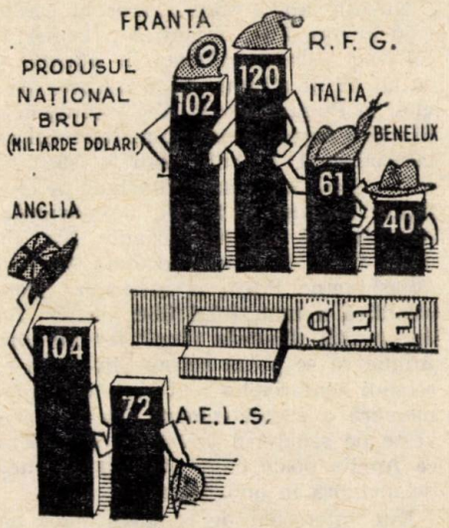

(După **Frankfurter Rundschau**)

astăzi la această situație într-un mod european". Chiar și anul acesta, părerea sa particulară a continuat să fie — după cum o știe prea bine Wilson — că „Anglia continuă să se considere ca o putere mondială, nu o țară continentală. Funcția sa economică are la bază tranzitul de mărfuri, operațiunile bancare și de transport maritim. Țările C.E.E. au un alt gen de bază industrială. Poate că englezii se pot schimba, dar ei nu sînt oameni care se schimbă ușor și eu nu întrevăd modificări fundamentale".

Este probabil că, pentru a-l convinge pe generalul de Gaulle că este cu adevărat „europeană", Anglia va trebui să înceteze în prealabil să sprijine politica americană în Vietnam, să înceteze să depindă de armele americane, să înceteze să se sprijine pe dolar și să-și adapteze politica sa monetară după cerințele Băncii Franței mai degrabă decît după acelea ale trezoreriei S.U.A. Ea va trebui să renunțe la rămășițele unei politici imperiale peste mări și, dacă și cînd toate acestea vor fi fost făcute, va trebui să aștepte momentul cînd Franța va considera că Piața comună este suficient de puternică pentru a accepta un nou membru important. Pentru de Gaulle, această zi nu este ziua de mîine.

C. L. SULZBERGER

DIE ZEIT
WOCHENZEITUNG FÜR POLITIK · WIRTSCHAFT · HANDEL UND KULTUR
Nr. 20/22 HAMBURG

„NU, DAR..."

ȘARADA în jurul problemei dacă generalul de Gaulle va răspunde cererii de primire a lui Wilson printr-un „nu" sau un „da, dar", s-a terminat. Este un „nu, dar", care se aseamănă foarte mult cu „nu-ul" din 1963.

Nici în urmă cu patru ani nu a existat un veto formal. Și dacă vom compara luarea de poziție de astăzi cu cea din ianuarie 1963, ne putem chiar întreba dacă motivele, enumerate de generalul de Gaulle, pentru a avertiza C.E.E. împotriva primirii Angliei, nu au fost de data aceasta formulate cu o mai mare duritate decît atunci. Munca diplomatică în fața căreia a fost pus Wilson s-a îngreunat considerabil. El ar dori ca nava britanică să acosteze, dacă este posibil chiar mîine, la coasta europeană ; consolarea amicală privind o debarcare fericită într-un viitor îndepărtat nu este pentru el decît o slabă consolare. Și, pentru că Wilson nu se gîndește la o asociere ci la o apartenență ca membru cu drepturi egale, propunerea de asociere făcută de de Gaulle nu este un semn de bunăvoință.

După părerea lui de Gaulle, primirea Angliei ar duce la dizolvarea „pieței agrare", de care este legat cel mai mare interes al Franței față de Piața comună. Cu Anglia, „Piața comună ar deveni o organizație nouă" și — cum spunea președintele de Gaulle — din cea actuală ar trebui să facem „tabula rasa". Prin primirea Angliei, Piața comună și-ar pierde caracterul său de „alianță continentală" : ea ar fi deviată în ce privește interesele, transformîndu-se în cele din urmă într-o regiune sub dependența Statelor Unite.

„Cei șase" — astfel argumenta de Gaulle mai departe — și-au propus o armonizare a politicii lor energetice și fiscale, a sarcinilor lor sociale și a căilor lor de transport. În această direcție, ei mai au mult de lucrat. „Cei șase" și-au creat o bază financiară, fiecare separat și în comun ; dacă acum s-ar lega de nesănătoasa liră engleză — care în afară de aceasta nu vrea să renunțe la rolul ei de monedă internațională de rezervă — atunci ei s-ar expune unor primejdii economice imprevizibile.

Primejdiile politice i se par însă generalului mult mai mari. Prin aderarea Angliei — așa cum este ea astăzi — Europa occidentală nu ar deveni în cele din urmă decît „o zonă atlantică, în care continentul și-ar pierde personalitatea". Și, în fața unei asemenea hotărîri, puterile continentului european se găsesc într-un moment cînd „peste cei șase adie suflul unor noi sentimente comune și al dorinței stabilirii de noi contacte".

De ce însă președintele de Gaulle a prezentat lucrurile atît de dur tocmai acum — cu puțin înaintea conferinței

→

la nivel înalt a statelor C.E.E., de la Roma — încît „celor șase" le va fi greu să găsească o linie comună pentru negocierile cu englezii ? Și, în același timp, lui Wilson să-i fie și mai greu să negocieze ? De ce tocmai acum această enumerare necruțătoare, în fața tuturor ? Este evident că generalul dorește să-l aducă pe Wilson într-o situație în care o acceptare a negocierilor ar fi aproape echivalentă cu acceptarea unui compromis, care ar putea fi situat între asociere și o stare de așteptare. O apartenență cu drepturi depline a Angliei la C.E.E. nu poate fi întrevăzută decît într-un viitor îndepărtat — și, firește, numai pe baza hotărîrii unanime a actualilor membri ai Pieței comune.

Ernst WEISENFELD

ИЗВЕСТИЯ

Nr. 115 (15509) MOSCOVA

SUBSTRATUL UNUI „PLAN ATLANTIC"

RELATIV RECENT, vocabularul politic internațional s-a completat cu un nou termen — zona atlantică a comerțului liber. Cel mai adesea, acest termen este pus în legătură cu numele lui Jacob Javits, senator american republican din partea statului New York. De aceea, în presă ideea creării unei zone atlantice a comerțului liber este numită uneori „planul Javits". Pentru prima oară, acest plan a fost formulat și expus mai mult sau mai puțin precis de senatorul Javits la 8 noiembrie 1965, cînd el a vizitat Londra și a dus tratative în cele mai înalte sfere politice și de afaceri ale Marii Britanii. Pe scurt, propunerile lui Javits se rezumau la crearea unei zone atlantice a comerțului liber, din care să facă parte S.U.A., Anglia și Canada, precum și Australia, Noua Zeelandă și Japonia, în calitate de membri asociați. Propunerile prevedeau lichidarea treptată, eșalonată pe 20 de ani, a barierelor tarifare între viitorii membri ai zonei. Una din pietrele unghiulare ale planului o constituia, de asemenea, alianța valutară-financiară între Anglia și S.U.A.

După discursul de la Londra al senatorului Javits a fost organizat un comitet special pentru studierea aspectelor politice și economice ale ideilor preconizate de el. În comitet au intrat și specialiști reputați, ca profesorii Galbraith, Gardner, Cooper și alții. Baza pentru activitatea comitetului a devenit centrul newyorkez de studii internaționale condus de profesorul Thomas Frank. Anul acesta, la 25 ianuarie, Javits și-a expus planul, de data aceasta în Senatul S.U.A. El a spus că planul are ca obiectiv „crearea unei zone a comerțului liber care să ducă la liberalizarea schimbului de mărfuri industriale între membrii zonei".

Dacă apelăm la cronologia evoluției „planului Javits", ale cărui jaloane fundamentale au fost expuse mai sus, atenția va fi atrasă de îndată de faptul că demersurile lui Javits au coincis în mod uluitor cu pașii întreprinși de Anglia în vederea intrării în Piața comună. Astfel, discursul lui Javits din senat a constituit un fel de preludiu la turneul primului ministru Wilson în capitalele țărilor membre ale Comunității Economice Europene, iar scrisoarea din „Times" a coincis cu etapa finală a acestui turneu.

Nu este nimic surprinzător în aceste coincidențe. Zona atlantică a comerțului liber este considerată de adepții ei ca un fel de alternativă la intrarea Angliei în Piața comună. Aici trebuie însă făcută o oarecare deosebire între cei ce preconizează formula „sau — sau", și cei ce susțin că „una nu exclude pe cealaltă". Profesorul Frank, de exemplu, este adeptul primei variante. Nu de mult, într-o scrisoare adresată ziarului „Washington Post", el asemăna zona atlantică a comerțului liber cu un fel de „poziții dinainte pregătite" pe care Anglia să se poată retrage în cazul eșecului tentativelor ei de a deveni membră a Pieței comune. În ce-l privește pe senatorul Javits, el consideră că Anglia poate chiar cumula calitatea de membră în ambele grupe.

Este interesant de remarcat încă un fapt : atît guvernul S.U.A. cît și guvernul Angliei se prefac că nu observă „planul Javits" și aprigele discuții pe care le provoacă de ambele părți ale Atlanticului. Recent, societatea americană de televiziune N.B.C. a organizat un interviu cu George Ball, fost primlocțiitor al secretarului de stat. Ziariștii care puneau întrebările se aflau la Londra, Ball răspundea la aceste întrebări vorbind din Paris. Interviul, ca atare, era transmis prin intermediul unui satelit de telecomunicații la Washington. La întrebarea mea referitoare la atitudinea guvernului american față de ideile lui Javits, Ball s-a grăbit să răspundă că la Washington ele nu sînt luate în serios. Aproximativ aceeași atitudine au adoptat-o și persoanele oficiale din Londra. Potrivit ziarului „Observer", premierul englez Wilson consideră propunerile lui Javits „mai curînd ca o expresie a unei stări de spirit decît ca un plan care se bucură de sprijinul guvernului american"... Guvernul englez manifestă prudență și nu dorește să se lege fățiș de planul Javits. După datele corespondentului politic al ziarului „Times", planul Javits este sprijinit în cabinetul englez de cancelarul trezoreriei Callaghan și de ministrul apărării Healey. Primul este strîns legat de băncile americane iar al doilea — de structura militară a blocului nord-atlantic.

— Dacă fac o plecăciune spre continent, înseamnă să întorc spatele Americii...

(Din **Le Canard enchaîné**, Paris)

Ideea creării zonei atlantice a comerțului liber este primită cu ostilitate de cercuri largi ale opiniei publice engleze. Ziarul „Observer" a declarat fără înconjur într-un articol de fond că acceptarea condițiilor lui Javits echivalează cu a opta pentru transformarea Angliei într-un stat american. Comentatorul financiar al ziarului „Guardian", Davies, consideră că formarea zonei atlantice a comerțului liber și intrarea Angliei în ea ar însemna totala ei înghițire din punct de vedere economic de către Statele Unite.

În lumina pătrunderii tot mai intense a Statelor Unite în economia engleză și a dependenței crescînde a finanțelor britanice de creditorii americani, aceste temeri nu pot fi considerate ca exagerate. Recent, ziarul „Sun" a publicat date extrem de impresionante în legătură cu aceasta. Din 17 muncitori englezi, unul este angajat al societăților americane. (...) Nu este de loc întîmplător faptul că Javits insistă asupra posibilității existente pentru Anglia de a fi simultan membră a Pieței comune și a zonei atlantice a comerțului liber. Dar o astfel de situație ar crea noi curele de transmisie între S.U.A. și Europa occidentală, în care se fac tot mai simțite tendințele de desprindere de carul nord-atlantic în politică și de Wall-Street în economie și finanțe.

(...) Ideea creării zonei atlantice a comerțului liber, sau — cu alte cuvinte — planul Javits, este un Ianus cu mai multe fețe. Dar oricare din chipurile acestui Ianus este la fel de primejdios pentru Anglia, pentru Europa occidentală, pentru cauza păcii și securității internaționale. Trăsăturile lui Ianus lasă în mod invariabil să se întrevadă trăsăturile imperialismului american, care nu dorește să renunțe la pretențiile sale de dominație mondială.

M. STURUA

U.S. News & World Report
Vol. LXII, nr. 18

AURUL AMERICAN CONTINUĂ SĂ SE TOPEASCĂ

DOLARUL american și relațiile sale cu aurul sînt din nou la ordinea zilei. Cantitatea de aur deținută de S.U.A. continuă să se reducă. În prezent ea este la nivelul cel mai scăzut din ultimii 30 de ani, valorînd 13,1 miliarde de dolari, ceea ce reprezintă o pierdere de peste 11 miliarde în răstimp de 10 ani. Fondul disponibil pentru a face față cererilor străinătății este de numai 2,8 miliarde.

Străinii dețin sume tot mai mari de dolari (27 de miliarde), ceea ce reprezintă o primejdie continuă pentru aurul american care poate fi cerut în schimbul lor. Cît timp va dura războiul din Vietnam, celelalte țări vor continua să acumuleze dolari și stocul american de aur va scădea treptat.

La sfîrșitul acestui an, Congresul va trebui să pună capăt obligativității de a se menține o rezervă de 25 la sută sub formă de aur pentru acoperirea bancnotelor emise de Sistemul Federal de Rezerve (e vorba de banii care circulă în țară). Atunci cînd va fi adoptată o asemenea hotărîre, este de așteptat o mare zarvă politică.

Această situație a determinat oficialitățile americane să avertizeze discret că, dacă țările străine vor continua să acumuleze aur american în schimbul dolarilor, s-ar putea să urmeze o contraacțiune puternică a S.U.A. Un adevărat șoc a produs în străinătate sugestia băncii Chase Manhattan din New York ca, în eventualitatea unei crize, Statele Unite să aplice un embargo asupra exporturilor de aur și să înceteze cumpărările și vînzările de aur. Ulterior, banca și-a retras această sugestie. Dar tratamentul de șoc pare să fi dat, cel puțin temporar, rezultatul dorit. Conducătorii băncilor centrale din Europa susțin ferm că, indiferent de ce s-ar întîmpla, Statele Unite trebuie să-și respecte propriul lor angajament de a cumpăra și a vinde aur la prețul fixat de 35 de dolari uncia.

Adevărul este că Statele Unite ar dori să fie eliberate de acest angajament rigid. În lumea occidentală, dolarul reprezintă baza tuturor tranzacțiilor comerciale. Țările străine folosesc dolarul ca o parte importantă a rezervelor lor financiare internaționale. Americanii sînt de părere că această situație contribuie la sporirea poverii pe care nici o altă monedă nu ar putea s-o suporte. Ca urmare, Statele Unite se străduiesc să convingă celelalte țări occidentale să accepte ideea creării unei noi unități monetare internaționale, mai puțin legată de aur. Dar Europa occidentală manifestă prea puțin interes sau chiar nici un fel de interes pentru realizarea acestui obiectiv. Ea deține stocuri uriașe de dolari și aur și îi place sentimentul de putere pe care i-l dă această situație. În consecință, Statele Unite se simt în impas în problema aurului. Financiarii americani nu întrevăd apariția unor împrejurări care să permită Statelor Unite să sporească actualul preț de vînzare al aurului de 35 de dolari uncia, stabilit în 1934. O asemenea majorare ar devaloriza dolarul, ieftinindu-l în comparație cu aurul.

O bună parte din dificultățile dolarului, ca atît de multe alte dificultăți ale S.U.A., pot fi atribuite războiului din Vietnam. Hemoragia de dolari (e vorba de dolarii cheltuiți în străinătate) ca rezultat al războiului din Vietnam depășește astăzi, după cîte se afirmă, suma de două miliarde pe an, manifestîndu-se chiar o tendință de creștere. Această hemoragie este considerabil mai mare decît deficitul total al balanței de plăți al S.U.A., care s-a ridicat în 1966 la 1,4 miliarde de dolari.

Membri ai redacției revistei „U.S. News and World Report" au solicitat opiniile unor conducători ai băncilor centrale și particulare din Europa occidentală despre situația aurului și a dolarului. Iată rezultatele anchetei întreprinse :

LONDRA. Conducătorii băncilor centrale britanice consideră propunerile neoficiale americane de suspendare a vînzărilor de aur ca ultima acțiune în tot mai intensul război al nervilor. Autoritățile bancare de la Londra declară că S.U.A. încearcă în momentul de față să-i convingă pe conducătorii băncilor centrale europene și autoritățile financiare că, dacă lupta dintre Washington și Paris în problema reformei monetare internaționale va duce la o înfruntare fățișă, Statele Unite au posibilitatea să aplice o serie de remedii de natură să provoace neajunsuri tuturor celor interesați.

Verdictul final cu privire la războiul psihologic al trezoreriei americane va depinde — arată englezii — de rezultate. La 19 aprilie au ieșit în evidență unele rezultate nefavorabile ca urmare a întrunirii de la München a miniștrilor de finanțe și a conducătorilor băncilor centrale din țările Pieței comune, care căutau să stabilească o politică coordonată în vederea unei reforme monetare internaționale. La această în-

→

Balanță deficitară...
(Din Sioux City Journal)

reflector

SCUMP — DAR FACE ?

Pe la mijlocul lunii ianuarie anunțam că prețul construcțiilor provizorii pe care N.A.T.O. hotărîse să le ridice la Evere, în așteptarea sediului definitiv de la Heysel, va fi de maximum 350 de milioane de franci belgieni. Într-adevăr, aceasta este cifra la care Organizația hotărîse să se oprească, ținînd seama de faptul că ansamblul de la Evere va fi construit din prefabricate și că va fi complet terminat pînă la 1 octombrie 1967. Trebuie să reamintim că suprafața totală a acestui complex urmează să atingă 40 000 mp.

Or, în momentul de față aflăm că au au apărut cheltuieli suplimentare care grevează bugetul stabilit de Organizație în scopul implantării sale la Evere. În consecință, partea pe care Belgia urmează s-o achite din aceste cheltuieli suplimentare va atinge cifra de vreo 30 de milioane, „suplimentul global" fiind repartizat între parteneri pe baza diferitelor aprecieri.

Suma anunțată de 350 de milioane urma să acopere inițial construcțiile de la Evere, precum și instalarea serviciilor. Factura a trebuit însă majorată în funcție de despăgubirile pe care trebuie să le plătească Organizația acelor membri ai personalului său — în special francezi — care nu doresc să se instaleze la Bruxelles. În felul acesta, cheltuielile de mutare ale secretariatului internațional se dovedesc mai ridicate ; a trebuit, de asemenea, să se „găsească" 15 milioane pentru a se achiziționa reședința pe care secretarul general al N.A.T.O., Manlio Brosio, și-a ales-o pe bulevardul Franklin Roosevelt nr. 43.

Ni s-a atras însă atenția că actuala reședință parizianăa lui Brosio aparține și ea N.A.T.O.-ului și că, în urma plecării Organizației din Franța, statele membre vor avea astfel o posibilitate de recuperare care, după cum se afirmă, va depăși simțitor cele 15 milioane, cît costă noua reședință. O parte din această despăgubire va reveni în mod automat, atunci, Belgiei...

(Din Le Soir)

OPOZIȚIA TREBUIE SĂ CONTINUE

Dacă generalul de Gaulle și-ar fi făcut declarația cu privire la Piața comună înainte ca parlamentul englez să se pronunțe săptămîna trecută în favoarea aderării Marii Britanii, un număr și mai mare chiar decît 87 de deputați laburiști s-ar fi abținut sau ar fi votat contra. Aceasta pentru că generalul a spulberat cu desăvîrșire optimismul facil al acelora care își închipuiau că putem intra în Piața comună fără să facem concesii importante.

Unele din lucrurile pe care le dorește de Gaulle ar fi bune pentru Marea Britanie — încetarea angajamentelor ei în străinătate, ruperea „legăturilor speciale" cu S.U.A. și opoziția față de „scandalul intervenției străine în Asia". Dar toate acestea pot și trebuie să fie făcute fără să intrăm în C.E.E. Intrarea Marii Britanii în această organizație ar însemna, în cel mai bun caz, ca ea să schimbe o serie de lanțuri și poveri cu altele. Din punct de vedere economic, am fi puși în fața unor prețuri mai mari — o povară pentru balanța de plăți, care ar contrabalansa orice economii făcute prin reducerea angajamentelor noastre militare în străinătate — în fața unei presiuni și mai mari încă în vederea restricțiilor în materie de salarii, în fața creșterii șomajului.

Unii adversari ai Pieței comune ar putea considera că declarația lui de Gaulle înseamnă că în prezent este mai puțin necesară campania împotriva intrării Marii Britanii în C.E.E. Aceasta ar fi o greșeală gravă. Wilson s-a angajat atît de mult să încerce să obțină primirea Marii Britanii încît există pericolul că el va hotărî să intre în C.E.E. în aproape orice condiții, chiar și sacrificînd interese ale Marii Britanii. Deoarece de Gaulle a arătat clar că aceasta este singura bază pe care va cădea de acord, declarația sa face și mai necesară și urgentă campania din Marea Britanie împotriva C.E.E.

(Din Morning Star)

trunire, vest-germanii s-au alăturat francezilor în opoziția acestora față de crearea unei noi unități monetare, care să preia o parte din presiunea exercitată asupra dolarului. Aceasta a reprezentat un serios eșec pentru politica americană.

Autoritățile britanice sînt în favoarea continuării eforturilor pentru realizarea reformei sistemului monetar mondial.

GENEVA. Principalele autorități financiare din acest oraș consideră drept „nebunească și nefericită" sugestia potrivit căreia S.U.A. ar putea refuza să plătească un preț fix în aur pentru dolar. Bancherii elvețieni sînt de părere că această vorbărie despre dolar și aur este de natură să provoace neliniște pe piețele aurului și devizelor. Iată cum a comentat situația un important bancher din Zürich : „Toată lumea știe că sistemul nostru monetar se bazează pe libera convertibilitate a dolarilor în aur, la un preț fix. Fără această piatră de temelie, sistemul monetar s-ar prăbuși. Într-un asemenea caz, am putea ajunge la haos. Americanii ar tăia craca de sub picioarele noastre, ale tuturor, în cazul în care ar pune capăt convertibilității dolarului în aur. În practică, aceasta ar însemna că Statele Unite ar refuza să-și onoreze datoriile externe provocate de deficitele de plăți".

Dacă Statele Unite ar înceta vreodată să plătească aur pentru dolar, declară bancherii de la Geneva, europenii ar căuta probabil să stabilească de îndată legături monetare mai strînse unii cu alții, pentru a-și apăra monedele respective.

PARIS. Experții financiari francezi și oficialitățile guvernamentale consideră amenințările voalate ale S.U.A. de a înceta vînzările de aur drept „o tactică diplomatică brutală și nepermisă". Unele oficialități franceze de frunte consideră că S.U.A. se gîndesc în mod serios la posibilitatea de a pune capăt conversiunii în aur a dolarilor deținuți de străini. Ele apreciază că deficitul de plăți al S.U.A. va continua și va provoca noi reduceri ale stocurilor de aur din S.U.A. și, în cele din urmă, un embargo asupra aurului. Se consideră că deficitul S.U.A. în conturile sale internaționale nu reprezintă doar un fenomen trecător, datorat Vietnamului, ci este „o încălcare consecventă a sistemului monetar".

Experții financiari francezi declară că un embargo asupra aurului, instituit de S.U.A., ar fi de natură să creeze un bloc al dolarului, pe de o parte, și un bloc al aurului în Europa occidentală. Acest război între dolar și aur ar fi de natură să zdruncine comerțul mondial și să provoace o criză.

BONN. Bancherii vest-germani sînt cu toții de acord că S.U.A. ar trebui să adere în mod neabătut la politica de cumpărare și vînzare a aurului la prețul de 35 de dolari uncia. O modificare a prețului aurului este considerată a fi deosebit de nepotrivită.

În ce stadiu se află ancheta procurorului Garrison?

După cîteva luni de intrigi și de titluri senzaționale în ziare, în ce stadiu se află procurorul districtual Jim Garrison în investigațiile sale asupra asasinării președintelui John Kennedy? Răspunsul la această întrebare pare a fi că el nu a progresat prea mult în a dovedi că președintele a fost victima unui complot față de stadiul în care se afla în noaptea cînd a fost arestat singurul său inculpat, omul de afaceri și dramaturgul Clay L. Shaw.

Shaw a fost arestat la 2 martie, zi în care a depus jurămîntul un juriu vizibil dispus să țină seama de logica lui Garrison. Pe atunci, Garrison declara că va face și alte arestări și că singura cale deschisă conspiratorilor care vor să scape de ancheta sa este sinuciderea. Nu s-au produs însă nici un fel de sinucideri, iar în ce privește punerea sub inculpare, singurele două victime au fost două persoane acuzate de sperjur pentru că mărturiile lor n-au satisfăcut juriul. Este vorba tot de juriul care l-a pus sub inculpare pe Shaw, sub acuzarea de a fi conspirat pentru asasinarea lui Kennedy. Această hotărîre a fost luată după audierea principalului martor al lui Garrison, Perry Raymond Russo, care a repetat povestea spusă în fața tribunalului atunci cînd Garrison a convins instanța formată din trei magistrați că posedă suficiente dovezi pentru a continua acțiunea împotriva lui Shaw. Povestea lui Russo a fost o relatare stranie despre hipnotism, un „ser al adevărului" și despre faptul că i-ar fi auzit pe Shaw, pe Lee Harvey Oswald și pe defunctul David W. Ferrie urzind asasinatul, cu prilejul unei reuniuni special organizate în apartamentul lui Ferrie, în septembrie 1963. Russo a declarat că a fost însoțit la această întrunire de o persoană numită Sandra Moffitt. Este vorba de soția unui pastor din Nebraska. Ea a negat că ar fi participat la această întrunire și a declarat că nu l-a întîlnit niciodată pe Ferrie pînă în 1965, cînd acesta fusese concediat din funcția sa de pilot după ce intrase în conflict cu legea. Imediat, Garrison a depus eforturi pentru a o aduce înapoi pe doamna Moffitt și pentru a o convoca în fața marelui juriu, dar pînă acum ea a reușit să evite extrădarea și posibilitatea unei puneri sub acuzare pentru sperjur. În aceeași situație se află Gordon Novel și Sergio Arcacha y Smith din Dallas, două personaje cărora Garrison le atribuie o legătură cu C.I.A.

Agitatul procuror districtual, care reușește să obțină un titlu pe zi în ziarele locale, a declarat că Oswald și alte personaje importante implicate în acest caz au fost agenți ai C.I.A. El i-a acuzat de asemenea pe avocații care i-au apărat pe unii dintre aceștia că figurează pe statele de plată ale C.I.A. Garrison este totodată în conflict cu F.B.I.-ul și cu aproape întreaga presă locală și națională.

Conflictele sale cu presa au tendința să devină mai relaxate atunci cînd posedă amănunte pe care dorește să le aducă la cunoștința publicului, dar a făcut în general pînă acum acest lucru prin intermediul unor ziariști selecționați. Acordînd încredere cîtorva ziariști, Garrison a săvîrșit cel puțin două greșeli. El i-a primit în casa sa pe James Phelan de la „Saturday Evening Post" și pe Hugh Aynesworth de la „Newsweek". Articolele pe care aceștia le-au scris pentru revistele lor au calificat ancheta drept o înșelătorie bazată pe ambiții personale.

New Orleansul continuă să manifeste interes față de Jim Garrison și de ancheta sa. Interesul s-a deplasat însă de la o preocupare reală spre speculații privind următoarea persoană care îl va denunța pe procurorul districtual.

Edward J. COCKE
corespondent al Agenției
„United Press International"

Rinascita

ROMA

CONSIDERAȚII DUPĂ PUNTA DEL ESTE

WASHINGTONUL a investit mult în conferința de la Punta del Este. Johnson i-a încredințat ceea ce îi mai rămînea din prestigiul său. Scopul declarat era relansarea „Alianței pentru progres" în formule diferite și sub un alt aspect politic. Se voia să se acorde o pondere mai mare criteriilor unei cooperări economice exclusiv latino-americane, potrivit schemelor Pieței comune, pentru ca apoi să devină mai realist raportul dintre Statele Unite și un „subcontinent" care ar trebui să se constituie într-un complex mai vast și relativ autonom. Nimeni nu crede că toate acestea sînt adevărate.

(...) Vor fi oare suficiente noile măsuri propuse la Punta del Este pentru a rezolva problema dezvoltării în America Latină? Este oare just să reducem problema la o chestiune de demografie și de relații comerciale interne pentru a propune soluții bazate pe stimulente care să schimbe aspectele subiective ale problemei? Este oare just să uităm relațiile mai ample, adică sistemul? Economiștii marxiști știu sigur că măsurile propuse la Punta del Este nu vor fi suficiente. Chiar și economiști liberali se îndoiesc mult că este posibil să se meargă înainte în cadrul sistemului relațiilor dintre o țară cu o dezvoltare capitalistă avansată și o serie de țări subdezvoltate.

(...) Mexicanul Victor L. Urquidi, consilier economic al Băncii Mexicului, declara sincer că „integrarea regională și acordurile comerciale care o însoțesc — fie că reprezintă o zonă de liber schimb sau o eventuală Piață comună — sînt numai o parte a problemei mai vaste a dezvoltării economice". Urquidi amintea că venitul mediu pe cap de locuitor în America Latină este cu puțin mai mare decît a noua parte din cel al americanului mijlociu.

Economistul mexican solicita „mari eforturi" pentru o „creare accelerată de capital, o îmbunătățire a productivității și o mai mică inegalitate de venit și bogăție"; el recomanda să se creeze „un procent general de industrializare, suficient pentru ca să absoarbă actuala folosire incompletă a mîinii de lucru și să permită deplasări ulterioare ale populației de la sate în fabrici, pe măsură ce se ajunge la o productivitate mai înaltă a muncitorului din agricultură". În sfîrșit, el cerea „măsuri în vederea sporirii valorii exporturilor principale"... Toate acestea au lipsit la Punta del Este. De ce?

În America Latină, contrastul dintre dezvoltare și subdezvoltare este atît de tipic încît a devenit un „loc comun"... Toți cei care vin de acolo povestesc despre minunile arhitecturii din Brasilia și despre micul oraș mizer din apropierea capitalei, locuit de cei care au construit Brasilia. În America Latină, pe de o parte, există Sao Paulo, „cu zgîrie-norii săi", pe de altă parte — nord-estul brazilian; populația primitivă din munți, în Peru, și cartierul

rezidențial — „de nababi" — din Lima ; centrul din Caracas și periferia sa. Dar cînd se cere să se aprecieze cum și în ce măsură rămînerea în urmă a Americii Latine a favorizat dezvoltarea capitalismului în America de Nord, se răspunde că este vorba de măsuri care nu pot fi calculate și care sînt de fapt neînsemnate. Rămînerea în urmă a Americii Latine ar fi rodul unor contradicții istorice iar capitalismul monopolist din S.U.A. s-ar fi putut dezvolta și singur.

Există unii care nu sînt de acord cu aceasta. Ei susțin că acumularea crescîndă a excedentelor economice obținute din monopolul de producție în „cea de-a treia lume" „a fost de importanță primordială pentru susținerea și stimularea dezvoltării capitalismului vest-european și nord-american". Unul dintre cei mai cunoscuți economiști din Columbia, Jorge Child, este printre cei care susțin această teză.

Față de planurile economice ale burgheziei din „sud", Statele Unite s-au comportat întotdeauna în același fel : respingînd propunerile care puteau tinde spre crearea unor uniuni regionale prea autonome și favorizînd măsuri parțiale sau operațiuni care, prin caracterul lor global, puteau fi mai bine controlate de organismele puternice străine decît de structurile interne slabe, nou apărute, din această regiune. În 1949, Fondul Monetar Internațional a respins propunerea de creare a unui mecanism de clearing multilateral care ar fi putut începe soluționarea problemei plăților latino-americane. Proiectul a fost elaborat de grupul CEPAL, favorabil tezelor „autonomiste". Statele Unite sprijineau, în America Latină, tratatele cu un caracter de integrare din ce în ce mai mare semnate între țările Americii Centrale, deoarece era vorba de acorduri avantajoase pentru intervenția capitalului monopolist străin. În 1961 s-a încheiat un acord pentru o Piață comună între Salvador, Honduras, Guatemala și Nicaragua cu asistența directă a Statelor Unite : el a dus chiar la crearea unei Bănci a Americii Centrale pentru integrare, finanțată de guvernul S.U.A.

Tratatul prin care se crease Asociația latino-americană a liberului schimb a fost semnat în februarie 1960 între Argentina, Brazilia, Chile, Mexic, Paraguay, Peru, Uruguay. Bolivia, Columbia, Ecuadorul au aderat mai tîrziu. În fața criticilor pe care le-au provocat lipsa de metode automate de reducere a tarifelor și eșuarea soluționării problemei plăților, grupul CEPAL a continuat să propună zadarnic forme de clearing multilateral și uniuni regionale preventive între grupuri de țări pentru a putea constitui o bază mai solidă de sprijin politic în vederea dezvoltării ideilor „comunitare". Dar grupurile financiare de la Washington au presimțit pericolul de lunecare spre procese autonome de dezvoltare și au continuat — și continuă și astăzi — să propovăduiască mai curînd linia devalorizării monedei, să respingă orice discuție în problema prețurilor materiilor prime și să împiedice desfacerea unor produse manufacturate în S.U.A. Obiectivul de fond este predominarea dolarului. Și astăzi, în loc de soluții regionale, se caută o soluție globală imediată.

Saverio TUTINO

profil

IOSIP BROZ TITO

președintele Republicii Socialiste Federative Iugoslavia

Tovarășul Iosip Broz Tito împlinește astăzi 75 de ani. Cu cîteva zile în urmă, la 17 mai, vecele Skupștinei Federale, întrunite în ședință comună, l-au reales în funcția de președinte al Republicii Socialiste Federative Iugoslavia.

Iosip Broz Tito s-a născut la 25 mai 1892, într-o familie de țărani, în localitatea Kumrovec din Republica Socialistă Croația. După absolvirea școlii elementare și a școlii de meserii, începe să lucreze ca muncitor metalurgist. Încă de tînăr, în 1910, intră în mișcarea revoluționară. Patru ani mai tîrziu este arestat pentru propagandă împotriva războiului, iar ulterior este trimis pe frontul rus, unde în 1915 este făcut prizonier.

În 1920, întors în patrie, devine membru al Partidului Comunist din Iugoslavia. Ca urmare a activității sale revoluționare, i se încredințează funcții de conducere în sindicate și în partid. Este arestat în mai multe rînduri, condamnat la închisoare și întemnițat la Lepoglava și Maribor.

După eliberarea din închisoare, în anul 1934, își continuă activitatea de partid în ilegalitate, sub numele conspirativ Tito. În același an este ales membru al Comitetului Central, iar ulterior membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.I. Prigonit neîncetat pentru activitatea sa patriotică, pentru apărarea intereselor clasei muncitoare, este nevoit să emigreze. În 1936 se întoarce ilegal în țară.

Avînd ca secretar general pe I. B. Tito — funcție pe care o îndeplinește din 1937 — partidul a devenit o puternică forță mobilizatoare a poporului în lupta împotriva regimurilor antipopulare din vechea Iugoslavie, iar în zilele hotărîtoare ale războiului și-a asumat rolul de organizator și forță conducătoare în lupta de eliberare națională și socială.

Ziua de 4 iulie 1941 reprezintă o dată istorică și o cotitură în viața popoarelor iugoslave : în această zi, Biroul Politic al C.C. al P.C. din Iugoslavia a publicat proclamația cu privire la începerea răscoalei întregului popor împotriva cotropitorilor hitleriști.

Întregul război de eliberare și revoluția popoarelor din Iugoslavia sînt legate indisolubil de personalitatea lui Iosip Broz Tito. În cei patru ani de război, în care forțele armate ale poporului iugoslav au dat puternice lovituri ocupanților fasciști și sprijinitorilor lor din țară, Iosip Broz Tito a fost comandant suprem al Armatei de Eliberare Națională și al detașamentelor de partizani și, ulterior, al Armatei Populare Iugoslave. Pentru meritele sale de talentat conducător militar, lui I. B. Tito i s-a conferit, în 1943, titlul de mareșal al Iugoslaviei.

Prin hotărîrile adoptate la 30 noiembrie 1943 de către cea de-a doua sesiune a Veceі Antifasciste de Eliberare Națională a Iugoslaviei, Iosip Broz Tito a devenit președintele Comitetului Național de Eliberare a Iugoslaviei.

Îndeplinind aceste înalte funcții, I. B. Tito a desfășurat în ultimii ani ai războiului și după eliberare o activitate vastă pentru făurirea puterii populare și consolidarea poziției internaționale a țării.

În 1945, I. B. Tito este numit, președinte al guvernului federal și ministru al apărării naționale, iar în ianuarie 1953 este ales președinte al republicii. Întreaga sa viață se contopește cu lupta popoarelor Iugoslaviei pentru înfăptuirea năzuințelor lor vitale, pentru libertate și socialism, pentru construirea Iugoslaviei noi.

Erou popular al Iugoslaviei și Erou al Muncii Socialiste, Iosip Broz Tito a fost distins cu înalte decorații iugoslave și străine.

Eminent om de stat, președintele Tito a desfășurat o intensă și rodnică activitate pentru promovarea în relațiile internaționale a principiilor egalității în drepturi, pentru colaborarea între popoare, pentru menținerea și consolidarea păcii în lume.

Frankfurt am Main. Organizatorii „săptămînii prieteniei americano-vest-germane" au fost nevoiți să întrerupă ceremonia inaugurării din pricina demonstrației tineretului din oraș, care protesta împotriva agresiunii S.U.A. în Vietnam. În timpul manifestației au fost aruncate bombe fumigene.

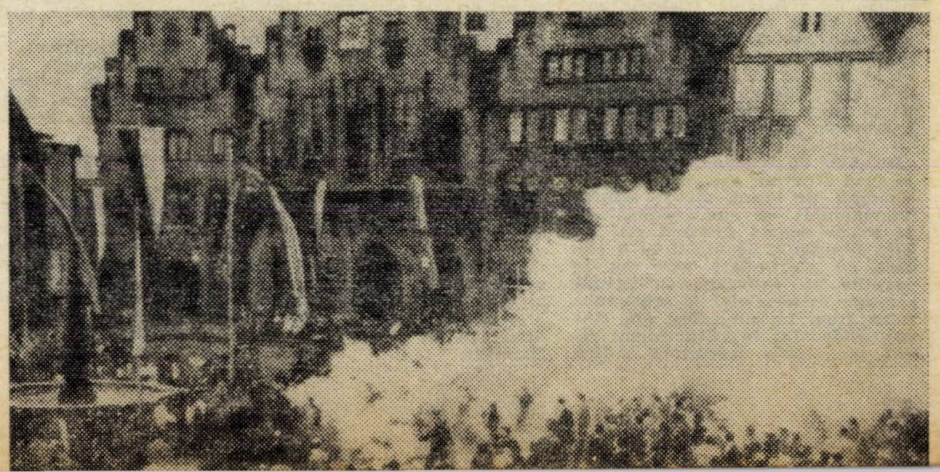

poșta redacției

CITITORII DESPRE „LUMEA"

G. Eșanu, Sibiu. Am citit cu deosebită atenție întemeiatele dv. aprecieri și le-am adus la cunoștința celor direct interesați. Sperăm că veți fi satisfăcut și de acum înainte de conținutul revistei noastre. Despre bursă și mecanismul ei de funcționare am publicat un amplu articol încă în nr. 27/1965.

Daniel Țopescu, Brăila. Credem că, între timp, ați ajuns la concluzia că temerile dv. în privința profilului revistei „Lumea" erau neîntemeiate. Nu intenționăm să abandonăm nici rubrica „Pe urmele istoriei", nici publicarea în succesiune a capitolelor esențiale din diverse cărți de actualitate, nici celelalte preocupări ale noastre care, după cîte am înțeles, vă suscită interesul în mod deosebit.

P. Roman, comuna Pian, raionul Sebeș. Ne bucură interesul cu care urmăriți lucrările publicate de noi în foileton ; vom continua să reproducem extrase din asemenea cărți. Ne-am notat și că ați dori să cunoașteți amănunte suplimentare despre spionajul hitlerist.

Emil Nagy, Mediaș. Datele exacte sînt cele cuprinse în precizarea făcută de D. Lazăr la „Poșta redacției" din „Lumea" nr. 12.

Eugen Amariei, Iași. Vă mulțumim pentru bunele aprecieri la adresa revistei noastre. Vom ține seama de observațiile critice privind „Reflectorul". Puteți trimite revista oricui doriți dv., dar să știți că la adresa pe care ne-o indicați o trimitem și noi încă de la apariție.

BOMBELE CU BILE

I. Abramovici, București. Ne scrieți că ați vrea să știți în ce termeni au recunoscut Statele Unite că folosesc „bombele cu bile" în Vietnamul de sud. Această recunoaștere a venit după ce, în fața Tribunalului Russell, prof. Jean-Pierre Vigier a acuzat guvernul american de folosirea a două tipuri de bombe „antipersoane", adică lansate exclusiv cu scopul de a ucide. El a arătat că în special una dintre aceste bombe, denumită C.B.U. (Cluster Bomb Unit), a fost folosită de predilecție în raidurile împotriva regiunilor cu o populație densă. La 5 mai, un purtător de cuvînt al Departamentului de Stat a admis că Statele Unite folosesc în raidurile împotriva R. D. Vietnam bombe cu fragmentare sau cu bile dar a susținut că acestea ar fi arme „antimaterial", nu „antipersoane" și că ar fi utilizate pentru atacarea unor obiective cum sînt camioanele, avioanele aflate la sol, depozitele de muniții și de carburanți etc. „Dacă americanii ar urmări uciderea civililor, a continuat el, ar avea la îndemînă alte arme, mult mai eficace". Într-o corespondență din Hanoi pe marginea acestor declarații, trimisul special al ziarului „Le Monde" scria : „Bombele cu fragmentare, lansate în mod frecvent atît asupra Vietnamului de nord cît și asupra Vietnamului de sud, proiectează la foarte scurtă distanță mii de bile minuscule de metal cu o putere de pătrundere care nu le permite să provoace stricăciuni serioase materialelor și armamentului greu. La un spital din Hanoi, unde sînt îngrijiți numai civili, numeroase radiografii indică bile fixate în organele vitale și în special în creier". Trimisul special al ziarului «Le Monde» a putut constata în localitatea Viet-Tri, la nord-vest de Hanoi, că „în timp ce fabrica de hîrtie fusese atacată cu bombe incendiare, în jurul ei au fost răspîndite bombe cu bile. Vietnamezii i-au explicat că s-a urmărit lovirea muncitorilor despre care se presupunea că, după primele explozii, vor ieși din fabrică. O cercetare la fața locului i-a permis în orice caz să constate că bombele cu bile nu produseseră nici o stricăciune serioasă instalațiilor fabricii".

Dacă ați urmărit la televizor emisiunea „Panoramic" intitulată „Sub cerul Hanoiului", ați putut vedea o asemenea bombă cu bile (270 de proiectile mici) adusă de un ziarist român din R.D. Vietnam cu doi ani înainte de recunoașterea americană.

PRIMUL ORAȘ EUROPEAN CU LUMINĂ ELECTRICĂ

Corneliu Dăneș, Timișoara. Este adevărat că Timișoara a fost primul oraș european cu lumină electrică pe străzi. În primăvara anului 1882 se punea în funcțiune prima uzină electrică din lume — la New York. Cîteva luni mai tîrziu — la 1 octombrie 1882 — minunea iluminatului electric își făcea apariția și la București, prin „fabrica de curenți electrici", instalată pe locul unde se află astăzi Biblioteca Universității, din calea Victoriei. Această uzină deservea palatul regal și Teatrul Național, în care ardeau, în total, aproape 100 de becuri puternice „de cîte 16 lumînări normale englezești". După trei ani — în 1885 — inginerul Francisc Jelle, asistentul lui Edison, a venit la București și a construit o uzină mai puternică, chiar în clădirea Teatrului Național, folosind două mașini cu aburi de cîte 25 CP fiecare. Prima uzină pentru iluminatul public a funcționat la Timișoara, începînd din anul 1884, cînd pe străzile orașului ardeau, „de la apusul și pînă la răsăritul soarelui", 123 de becuri — primele instalate în Europa.

WIESENTHAL DESPRE BORMANN

D. Negulescu, Brăila. În cartea lui Simon Wiesenthal „Asasinii printre noi" există și un capitol consacrat lui Martin Bormann. Îl vom reproduce într-unul din numerele noastre viitoare. Într-adevăr, după cum presupuneți și dv., cu prilejul recentei arestări în Guatemala a unui individ bănuit a fi criminalul de război nazist, presa a solicitat și punctul de vedere al doctorului Wiesenthal, considerat a fi principalul expert în acest domeniu. După părerea dr-lui Wiesenthal, toată agitația în jurul cazului Juan Martinez a fost pusă la cale de naziști, care provoacă o diversiune ori de cîte ori adevăratul Martin Bormann este în primejdie de a fi descoperit. Wiesenthal apreciază că și zvonul despre operațiile de chirurgie plastică pe care le-ar fi suferit Bormann pentru a-și schimba înfățișarea sînt tot o născocire a prietenilor lui Bormann. Este foarte puțin probabil, a spus Wiesenthal ziariștilor care i-au solicitat opinia, ca omul arestat în Guatemala să fie Bormann pentru că „nu este de presupus că un european cu atîția bani s-ar resemna să trăiască într-o climă atît de neprimitoare". Din datele existente, a continuat Wiesenthal, reiese că Bormann a locuit în ultimii ani în Chile și în munții Braziliei.

SISTEMUL RIO DE LA PLATA

Eugen Georgescu, Pitești. „Proiectul La Plata" e destul de vechi; el datează încă din 1941, dar de-abia acum se pune în mod serios problema realizării lui : este vorba de valorificarea în comun de către Argentina, Brazilia, Bolivia, Paraguay și Uruguay a imensului potențial energetic al bazinului La Plata : 150—200 000 de milioane de kilowați. Numele sistemului hidroenergetic proiectat provine de la fluviul La Plata, care face legătura cu Oceanul Atlantic. Cel mai important curs de apă al sistemului va fi însă fluviul Parana (pe teritoriul paraguayan este numit fluviul Paraguay).

SUCCESIUNEA LA TRONUL OLANDEI

Mina Boldea, Tecuci. Olanda a fost condusă de regine timp de trei generații, adică de la moartea regelui Wilhelm al III-lea în 1890. Fiul prințesei Beatrix, născut la 27 aprilie 1967, este primul moștenitor al tronului de sex masculin din 1851 încoace. Foarte tînărul prinț de Orange este al doilea în linia de succesiune după mama sa, a cărei căsătorie cu diplomatul vest-german Claus von Amsberg a stîrnit anul trecut o furtună de proteste în Olanda.

CALENDAR PERPETUU ?

Dumitru Ruxăndescu, București. Despre propunerile privind introducerea unui „calendar solar perpetuu" s-a mai discutat la „Poșta redacției", iar în nr. 36/1966 a fost prezentat și proiectul unui asemenea calendar. Problema ecumenismului sau a eventualei reunificări a bisericilor creștine a fost tratată în articolele consacrate Vaticanului.

Flota a 6-a americană patrulează continuu în Mediterana, în conformitate cu aranjamentele Pactului Atlanticului de Nord.

ADEN, ARMATA SAIGONEZĂ, CONFERINȚE DIPLOMATICE

Gh. Pavelescu, Cîmpulung Muscel. Avioanele MIG, despre care ați citit în revista „Lumea" nr. 18, în reportajul intitulat „Forță și calm", sînt de proveniență sovietică.

Despre situația politică din Aden și existența paralelă a mai multor mișcări de eliberare națională am mai scris. Vom reveni.

Faptul că forțele armate comandate de guvernanții de la Saigon sînt desemnate adesea în presă sub numele de „armata saigoneză" și nu „armata sud-vietnameză" are o explicație cît se poate de simplă : adevărata armată sud-vietnameză este armata Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud.

Conferințele la care vă referiți (Manila, Guam etc.) au avut un caracter secret. Discursurile participanților nu au fost date publicității integral.

Constantin Ifrim, Brăila. În legătură cu pilotul american Claude Eatherly, citiți răspunsul dat în nr. 20 cititorului Martin Staar. Ne-am notat că ați dori să citiți un reportaj despre Texas.

Vasile Pop, Tg. Jiu. Toate statele europene, cu excepția Elveției și a celor două state germane, fac parte din Organizația Națiunilor Unite. La O.N.U. nu există statut de observator. Toate statele membre sînt egale în drepturi.

Ilie Cojocaru, comuna Chilia Veche, raionul Tulcea. Articolul din revista „U.S. News and World Report", reprodus în acest număr la rubrica „Puncte de vedere", răspunde întrebărilor dv. privind raporturile dintre aur și dolar.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

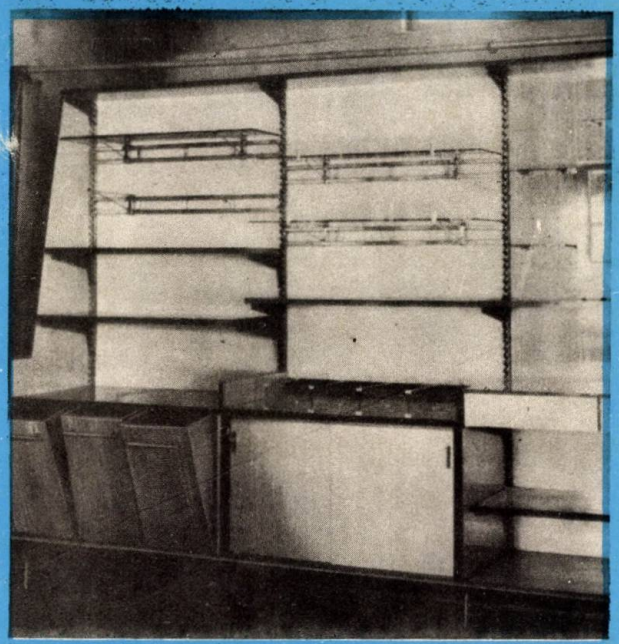

Intreprinderea de industrie locală

«Băimăreana»

Baia Mare, str. M. Eminescu nr. 63

execută mobilier comercial pentru unităţile comerciale cu orice profil.

Noile tipuri de mobilier comercial executate de întreprindere au o linie modernă şi sînt ultima expresie a creaţiilor de acest gen.

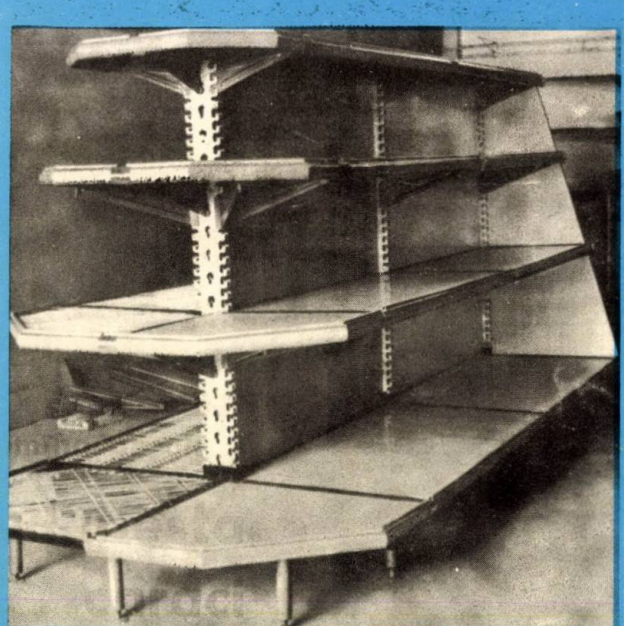

Calitatea mobilierului produs de Intreprinderea de industrie locală „BĂIMĂREANA", Baia Mare, str. M. Eminescu nr. 63, este binecunoscută de către consumatori. Dintre noile tipuri de mobilier pe care le va livra anul acesta către magazinele de specialitate se numără şi următoarele :

— Camera combinată tip VENUS
— " " tip TEHNOLEMN
— " " tip MOGOSA
— Bucătăria tip Camelia
— Recamieuri tip TEHNOLEMN

Intreprinderea de industrie locală „BĂIMĂREANA", Baia Mare, str. M. Eminescu nr. 63, execută piese auto, printre care :

— Discuri ambreiaj pentru toate tipurile de autovehicule
— Supape
— Cric manual de 5 tone
— Cap bare

Dintre produsele de metalurgie pe care le execută pentru populaţie Întreprinderea de industrie locală „BĂIMĂREANA"
— Baia Mare, str. M. Eminescu nr. 63, se numără
— Cazane pentru baie
— Cazane pentru rufe.

publicitate
lumea

publicitate
lumea

UTILAJE PENTRU
INDUSTRIA CHIMICĂ
ȘI DE RAFINĂRII

RULMENȚI SPECIALI
DE DIFERITE TIPURI

UZINA DE UTILAJ CHIMIC

PLOIEȘTI

produce și livrează

• condensatoare • schimbătoare de căldură • evaporatoare • reactoare • coloane • instalații de cocsare • conducte cu diametre mari recipienți pentru depozitarea și distribuția gazelor lichefiate — propan, butan — (echipate cu capete de distribuție)

• rulmenți axiali-radiali oscilanți cu role butoi asimetrice, seria 29456 și 29436 pentru capete hidraulice • rulmenți radiali cu role cilindrice pe un singur rînd de 130—600 mm diametru • rulmenți radiali oscilanți cu role butoi pe două rînduri de 100—400 mm diametru • rulmenți axiali speciali (pentru mesele rotary), de 600—1100 mm diametru • rulmenți axiali cu role cilindrice, de 100—400 mm diametru interior

2 lei

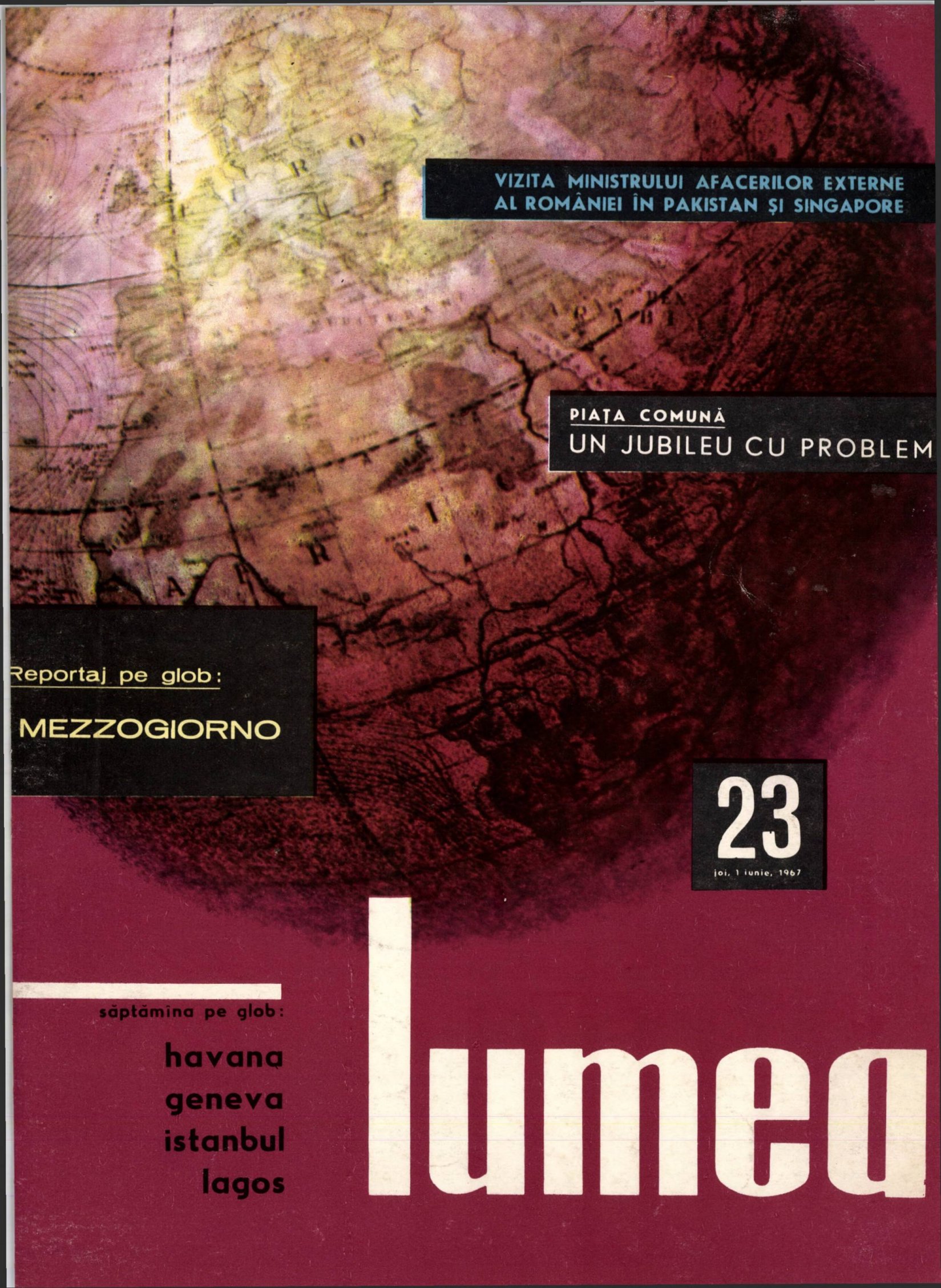

VIZITA MINISTRULUI AFACERILOR EXTERNE AL ROMÂNIEI ÎN PAKISTAN ŞI SINGAPORE

PIAŢA COMUNĂ
UN JUBILEU CU PROBLEM

Reportaj pe glob:
MEZZOGIORNO

23
joi, 1 iunie, 1967

lumea

săptămîna pe glob:
havana
geneva
istanbul
lagos

DIN ACTUALITATEA INTERNAȚIONALĂ

1

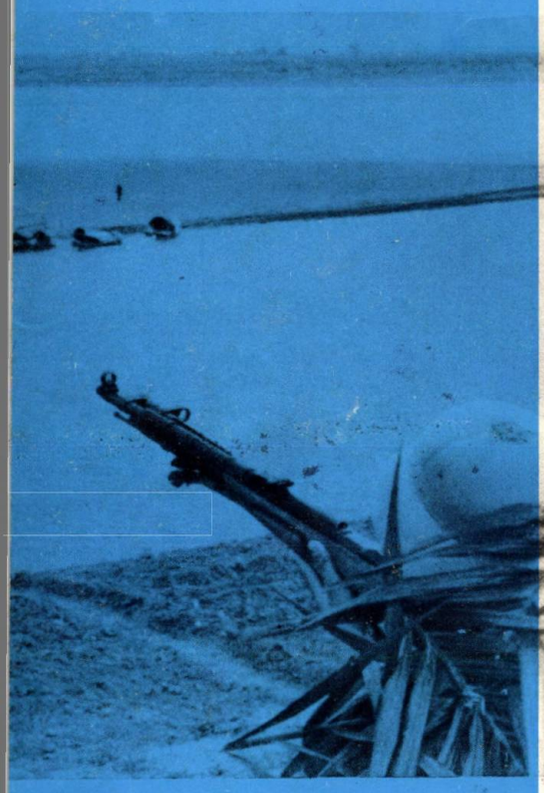

2

3

1

Pe biroul senatorului William Fulbright au sosit într-o singură zi peste 12 000 de scrisori în care mamele americane cer ca fiii lor trimiși în Vietnam să fie aduși acasă.

2

Pe malurile Fluviului Roșu, în apropiere de Hanoi : de veghe împotriva bombardierelor americane

3

Vietnamul de sud, cota 881 : încă o bătălie pierdută de agresori...

lumea

nr. 23 (188) – 1 iunie 1967

sumar

MERSUL EVENIMENTELOR

2—4 Noi contacte intereuropene. — Implicațiile escaladării. — În Orientul Mijlociu. — Candidatura engleză rămîne în suspensie. — Insulele aglomerate ale Greciei. — Cît va dura Stroessner ?

INTERVIURI

5 Președintele Republicii Islamice Mauritania, MOKTAR OULD DADDAH : Mauritania în concertul națiunilor. *Silvian Petrescu*

7 SYED SHARIFUDDIN PIRZADA, ministrul afacerilor externe al Pakistanului : Relațiile pakistano-române. *Cornel Răducanu*

18 Legături comerciale ale României cu țări africane. Convorbire cu tovarășul DUMITRU USTUROI, adjunct al ministrului comerțului exterior. *Ileana Nicolaescu*

19 Cooperarea tehnico-științifică internațională. Convorbire cu ALEKSEI MATVEEV, profesor universitar, titular al catedrei de fizică a Universității Lomonosov. *Cristian Popișteanu*

DE LA CORESPONDENȚII ȘI TRIMIȘII NOȘTRI

4 ALGER — Secesiune în Nigeria. *Rodica Georgescu*

6 SINGAPORE — Vizita ministrului afacerilor externe al României la Singapore. *Cornel Răducanu*

8 ROMA — Discuțiile de fond au fost evitate. *Nicolae Puicea*

21 ISTANBUL — Un mare partid politic în Turcia. *Kemal Sami*

ARTICOLE

8 Piața comună, un jubileu cu probleme. Contradicțiile și implicațiile „integrării". *Dr. N. S. Stănescu*

11 A perpetuidad ? (De la „scandalul Panama" la reconsiderarea „zonei militare"). *Rodica Diplan*

13 Turismul — mijloc de cunoaștere a istoriei și culturii popoarelor. *Eugen Phoebus*

14 Knock-out pe ringul presei americane. *Eugen Preda*

20 Cuba : ofensiva școlilor și a științei. *Dr. Toma Nicolaescu*

REPORTAJ PE GLOB

16—17 Mezzogiorno. *Ion Mărgineanu*

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

22 Falsele rețete ale d-lui Morgenthau. *Gavrilă Rus și Gheorghe Tomescu*

CONTRAPUNCT

23 Sfînta ostilitate. *Art Buchwald*

■

24—26 Pe urmele lui Bormann et comp. (4)

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—31 Novoe Vremea. — International Herald Tribune. — L'Express. — Le Nouvel Observateur. — Le Monde. — El Comercio. — The New York Times.

PROFIL

31 TAKEO MIKI, ministrul afacerilor externe al Japoniei.

BREVIAR (3) ● **AGENDA INTERNAȚIONALĂ** (4) ● **POȘTA REDACȚIEI** (32)

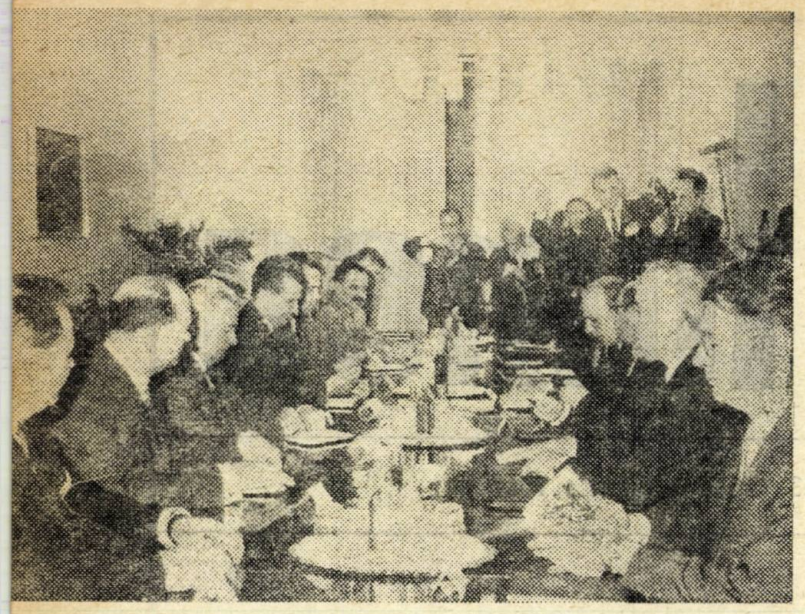

In timpul convorbirilor dintre cele două delegații

VIZITA DELEGAȚIEI COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN ÎN REPUBLICA POPULARĂ UNGARĂ

COMUNICAT

La invitația Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar în zilele de 24—26 mai 1967 o delegație a Comitetului Central al Partidului Comunist Român a făcut o vizită de prietenie în Republica Populară Ungară.

În cursul vizitei au avut loc convorbiri la care au participat din partea română Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., conducătorul delegației, Ion Gheorghe Maurer, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Miniștri, Alexandru Drăghici, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent, secretar al C.C. al P.C.R., Maxim Berghianu, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., președintele Comitetului de Stat al Planificării, Janos Fazekaș, membru supleant al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, Dumitru Turcuș, membru supleant al C.C. al P.C.R., ambasador al Republicii Socialiste România în Ungaria.

Din partea ungară János Kádár, prim-secretar al C.C. al P.M.S.U., conducătorul delegației, Jenö Fock, președintele Guvernului Revoluționar Muncitoresc Țărănesc, Antal Apró, vicepreședinte al guvernului, Zoltán Komocsin secretar al C.C. al P.M.S.U., membri ai Biroului Politic al C.C. al P.M.S.U., Miklós Ajtai, membru supleant al Biroului Politic, vicepreședinte al guvernului, Károly Erdély, membru al C.C. al P.M.S.U., adjunct al ministrului afacerilor externe, József Vince, ambasadorul Republicii Populare Ungare în România.

În cursul convorbirilor delegațiile s-au informat reciproc asupra mersului construcției socialismului în țările lor, au examinat posibilitățile de dezvoltare în continuare a relațiilor româno-ungare și au făcut un schimb de păreri cu privire la problemele actuale ale mișcării comuniste și muncitorești și ale situației internaționale.

Vizita delegației Comitetului Central al Partidului Comunist Român în Republica Populară Ungară, convorbirile tovărășești care au avut loc constituie o contribuție la mai buna cunoaștere reciprocă a punctelor de vedere, la dezvoltarea colaborării dintre cele două partide și țări, în interesul popoarelor român și ungar, al cauzei socialismului și păcii.

mersul evenimentelor

25 - 31 mai

Noi contacte intereuropene Și ultima săptămînă a înregistrat o serie de contacte diplomatice de o incontestabilă utilitate, în special sub aspectul dezvoltării relațiilor bilaterale. Vizita lui George Brown la Moscova (23—26 mai) a confirmat „tendința celor două țări spre îmbunătățirea înțelegerii reciproce și lărgirea colaborării". Ministrul de externe britanic, primit de președintele Prezidiului Sovietului Suprem, N. Podgornii, și de primul ministru, A. Kosighin, a adresat ministrului de externe sovietic, Gromiko, invitația de a vizita Marea Britanie.

În dublul context al contactelor între țări deosebite ca sistem social-politic și al promovării relațiilor interbalcanice s-a situat vizita ministrului de externe turc, Caglayangil, în R. P. Bulgaria. Oaspetele turc a fost primit de președintele Consiliului de Miniștri, Todor Jivkov, precum și de Gheorghi Traikov, președintele Prezidiului Adunării Populare a R. P. Bulgaria.

Ministrul de externe al R. D. Germane și-a încheiat luni vizita în Finlanda. La Helsinki, Otto Winzer s-a pronunțat pentru „relații normale între cele două state germane și celelalte state din Europa, pentru stabilirea de relații diplomatice ale tuturor statelor europene cu cele două state germane", ceea ce ar contribui, a afirmat ministrul de externe al R. D. Germane, la promovarea destinderii în Europa.

Implicațiile escaladării Primejdioasa politică de escaladare a agresiunii în Vietnam continuă. Aviația S.U.A. a efectuat noi bombardamente împotriva R. D. Vietnam, au avut loc noi acțiuni militare în zona demilitarizată. În același timp, trupele americane au fost atacate prin surprindere, suferind pierderi, în apropierea frontierei cu Cambodgia, în orașul Hue și în alte regiuni : încă o dovadă că escaladarea, izolînd politic și diplomatic S.U.A., nu oferă nici compensația unei îmbunătățiri a situației militare a trupelor americane. Note guvernamentale ale R. P. Mongole și Cambodgiei au condamnat cele mai recente acte de agresiune ; la acestea s-au adăugat proteste ale opiniei publice din numeroase țări.

În Statele Unite, guvernatorul Romney a afirmat că intervenția S.U.A. a fost, din capul locului, o greșeală ; se confirmă astfel tendința republicanilor moderați de a folosi Vietnamul ca temă electorală, prin atribuirea răspunderilor pentru intervenție președinților democrați Kennedy și Johnson. Romney a precizat, de altfel, că președintele (republican) Eisenhower „nu și-a asumat niciodată obligații militare".

La Saigon continuă pregătirea carnavalului electoral din toamnă : presa americană înregistrează, cu speranțe slabe, candidaturi civile ; în realitate, rivalitatea între generalii Thieu și Ky (actualul președinte și actualul premier saigonezi) dă bătaie de cap consilierilor americani, ambasadei S.U.A., și, probabil, C.I.A. Deși, așa cum afirma un ziarist american, Statele Unite nu se așteaptă, nici după eventualele alegeri, la o retragere a armatei din „viața politică"

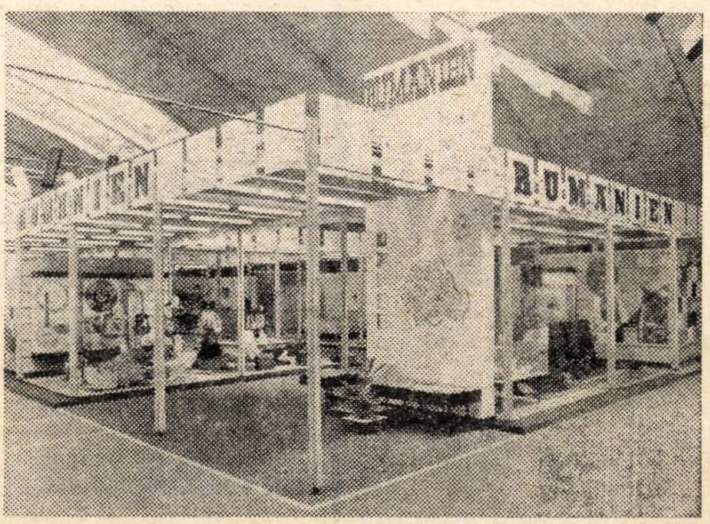

Vedere parțială a pavilionului României la Tîrgul internațional de la Göteborg. Sînt expuse produse ale industriei alimentare și ușoare, confecții, marochinărie, precum și un larg sortiment de conserve, fructe, legume, brînzeturi și vinuri

saigoneză, rivalitatea generalilor riscă să contramandeze tot spectacolul democratic promis pentru la toamnă.

Orientul Mijlociu. Întrunit luni, Consiliul de Securitate a luat act de raportul secretarului general al O.N.U., U Thant, — care s-a înapoiat săptămîna trecută de la Cairo — privind situația în Orientul Mijlociu. U Thant nu a încercat să stabilească răspunderile pentru tensiunea în această zonă, insistînd asupra abținerii de la măsuri militare de către toate părțile. S-au semnalat mai multe incidente în regiunea pustiului Gaza, unde cinci militari egipteni au fost arestați de patrule izraeliene, în timp ce în golful Akaba, nave iordaniene — afirmă unele agenții de presă — au urmărit nave de patrulare izraeliene.

Președintele R.A.U., Nasser, a argumentat, în declarațiile făcute duminică și luni, că instaurînd un control asupra strîmtorii Tiran — la ieșirea din golful Akaba — situată în apele teritoriale egiptene, țara sa nu a făcut decît să determine o revenire la situația existentă înainte de 1956. În ultimele zile, vizitînd Europa occidentală, ministrul de externe izraelian Eban a pledat (mai ales la Londra) pentru „principiul libertății navigației", încercînd astfel să-și convingă interlocutorii să ia atitudine împotriva controlului R.A.U. asupra strîmtorii Tiran.

Am putea reaminti, în acest context, o cuvîntare, la Siena, a secretarului general al P.C.I., Luigi Longo, care a atras atenția asupra intrigilor urzite în Orientul Mijlociu de puterile imperialiste care se ridică în apărarea marilor societăți petroliere; totodată, se poate observa că petrolul este pe cale de a fi utilizat ca armă defensivă de către țările arabe: după Kuweit, Irakul a anunțat că va sista livrările de petrol către Marea Britanie și S.U.A. în cazul unui atac împotriva R.A.U. sau Siriei. Un alt avertisment împotriva eventualilor amatori de intervenții a venit din partea președintelui Nasser, care a declarat că la orice imixtiune s-ar răspunde cu închiderea canalului de Suez.

Marți a avut loc o nouă reuniune a Consiliului de Securitate, consacrată situației din Orientul Mijlociu.

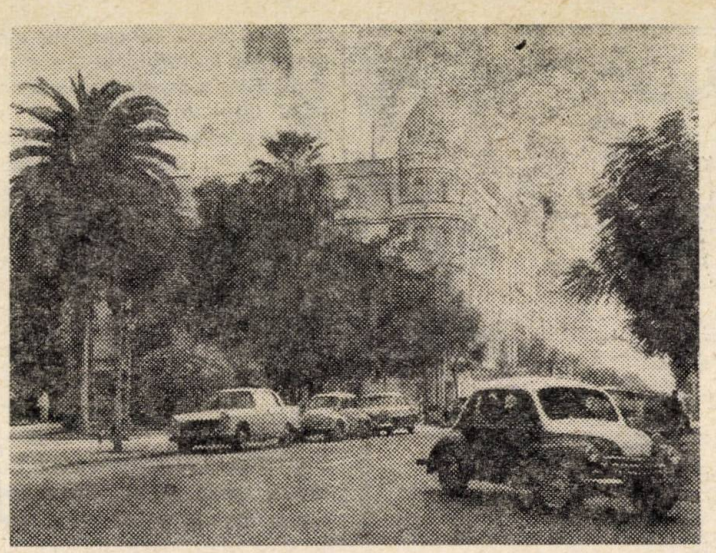

Ziua de 1 iunie are în Tunisia o dublă semnificație: se aniversează „Ziua victoriei", sărbătoare care marchează 12 ani de la proclamarea independenței, și adoptarea noii constituții a țării (1 iunie 1959). În fotografie: un aspect din Tunis

Candidatura engleză rămîne în suspensie. Cei care sperau să asiste, la Roma, la o confruntare între Franța și membrii C.E.E. mai favorabili candidaturii britanice, au fost dezamăgiți probabil încă înainte de începerea conferinței. Aceasta, deoarece invitația adresată de președintele de Gaulle premierului Wilson, pentru a doua jumătate a lunii iunie, nu a permis eventualilor avocați să pledeze cauza britanică, înainte ca însuși premierul britanic să aibă posibilitatea de a face acest lucru. Sub aspect tehnic, demersul britanic va fi examinat la Bruxelles cu începere de la 5 iunie. Hotărît să prezinte la Bruxelles o echipă puternică, guvernul englez l-a numit conducător al grupului, care va purta negocierile, pe lordul Chalfont, pînă în prezent șef al delegației din Comitetul celor 18 pentru dezarmare (iar pînă în 1964 corespondent pentru probleme militare al ziarului *The Times*).

Walter Hallstein, șeful de pînă acum al Comisiei executive a C.E.E., nu a putut lua cuvîntul la Roma; motivul pare să fi fost un veto al părții franceze, de mult ostilă tendințelor supranaționale al căror exponent se făcuse Hallstein.

Insulele aglomerate ale Greciei. Întrucît subiectul era oricum cunoscut din relatările presei internaționale, ministrul de interne grec, generalul Stilianos Patakos, a hotărît să trateze într-o declarație publică, luni, subiectul deportărilor cărora le sînt supuse atît personalități politice de tendințe diverse (între cei mai recent arestați se numără foști membri ai guvernului Stephanopoulos) cît și simpli „suspecți". Referindu-se la un raport al Crucii Roșii internaționale care califica drept „nesatisfăcătoare" condițiile de viață ale deținuților de pe insula Iaros, generalul a explicat că se iau măsuri pentru îmbunătățirea situației și a afirmat că pînă la 2 000 de oameni au fost sau vor fi pînă la sfîrșitul săptămînii eliberați. În acest timp, însă, arestările continuă...

28 mai a fost ziua în care urmau să aibă loc alegeri generale în Grecia.

Cît va dura Stroessner? Nimeni n-a urmărit cu sufletul la gură desfășurarea alegerilor parlamentare din Paraguay. Rezultatele erau cunoscute dinainte — o majoritate favorabilă generalului Stroessner, președinte ca titlu, dictator de fapt de peste 13 ani (pentru amatorii de cifre — partidul Colorado, care-l susține, a obținut 80 de mandate, iar partidele celelalte, care nu i se opun, 40). Actul electoral fusese pregătit cu grijă: noul parlament are misiunea de a aduce modificări Constituției, dar nu în sensul „liberalizării", cum afirmă propaganda mai mult sau mai puțin oficială; sînt necesare prevederi noi pentru ca generalul să poată fi reales (cu aceeași regie, verificată) și în 1968. Dacă n-au găsit paraguayenii altul mai bun...

Mihai MATE.

breviar

24 mai

— Vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Petre Blajovici, a primit pe Sir Alexander Mac Farquhar, subsecretar al Organizației Națiunilor Unite, care a făcut o vizită în țara noastră.

25 mai

— Președintele Consiliului de Stat, Chivu Stoica, a primit pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Republicii India în Republica Socialistă România, Amrik Singh Mehta, care și-a prezentat scrisorile de acreditare.

— A sosit în Capitală o delegație condusă de Janusz Hrynkiewicz, ministrul industriei grele din R. P. Polonă, care, la invitația ministrului industriei construcțiilor de mașini din România, face o vizită în țara noastră.

26 mai

— Tovarășul Ilie Verdeț, prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, a primit pe tovarășul Pencio Kubadinski, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Bulgaria.

— Între 23—26 mai a avut loc la București sesiunea extraordinară a Comisiei mixte guvernamentale româno-bulgare de colaborare economică și tehnico-științifică. Protocolul încheiat la sfîrșitul sesiunii a fost semnat de Gheorghe Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, președintele părții române în Comisia mixtă guvernamentală româno-bulgară de colaborare economică și tehnico-științifică, și de Pencio Kubadinski, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, președintele părții bulgare în comisia guvernamentală.

— Vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Gheorghe Rădulescu, a primit pe participanții la colocviul internațional cu tema „Turismul — mijloc de cunoaștere a istoriei și culturii popoarelor", care s-a desfășurat la București.

29 mai

— La sediul C.C. al P.C.R. au început convorbirile între tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, și tovarășul Santiago Carrillo, secretar general al Partidului Comunist din Spania, care, la invitația C.C. al P.C.R., face o vizită de prietenie în țara noastră.

— Tovarășii Nicolae Ceaușescu, Chivu Stoica, Ion Gheorghe Maurer, Gheorghe Apostol, Alexandru Bîrlădeanu, Emil Bodnaraș, Alexandru Drăghici, Paul Niculescu-Mizil, Ilie Verdeț, Maxim Berghianu, Gheorghe Rădulescu, Leonte Răutu, Florian Dănălache, Janos Fazekas, Manea Mănescu și Dumitru Popa au vizitat Expoziția industrială japoneză, deschisă la pavilionul din Parcul Herăstrău.

30 mai

— La invitația ministrului poștelor și telecomunicațiilor din R. P. Bulgaria, a plecat spre Sofia Mihai Bălănescu, ministrul poștelor și telecomunicațiilor din țara noastră.

— A sosit în Capitală o misiune economică olandeză condusă de Leo de Block, ministrul afacerilor economice al Olandei, care face o vizită în țara noastră.

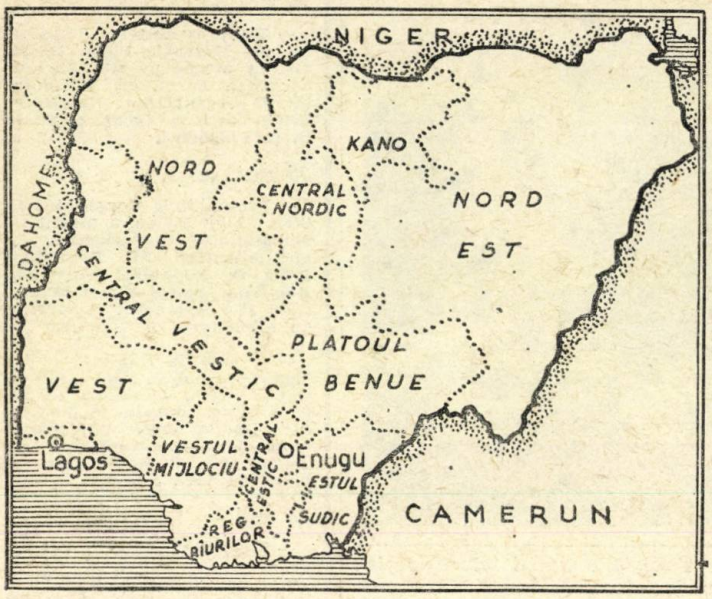

Formula de împărțire administrativă (în 12 state) a Nigeriei, preconizată de șeful guvernului central din Lagos, generalul Gowon. Trei din aceste state, situate în partea estică a țării, cuprind teritoriul regiunii estice, proclamată de locotenent-colonelul Ojukwu stat independent sub numele de Republica Biafra (cu capitala la Enugu).

SECESIUNE ÎN NIGERIA

(prin telefon de la Alger)

Tensiunea și destinderea au alternat săptămîna trecută în raporturile guvernului central din Lagos cu autoritățile din provincia răsăriteană. La un moment dat guvernul central se declara dispus să renunțe la măsurile de carantină împotriva provinciei condusă de locotenent-colonelul Ojukwu. Totuși, sîmbătă, la Enugu, adunarea consultativă a provinciei a hotărît să acorde locotenent-colonelului mandatul de a declara independența unui stat care s-ar numi Republica Biafra.

S-a anunțat crearea a 12 state, cu largă autonomie, pe teritoriul țării — Nigeria urmînd să revină în acest fel la un regim federal. Generalul Gowon, șeful guvernului din Lagos, a oferit locotenent-colonelului Ojukwu conducerea oricăreia dintre cele trei state create pe teritoriul provinciei estice. În același timp însă a fost decretată starea de urgență, iar Gowon și-a asumat depline puteri în calitate de comandant suprem al forțelor armate. În cele din urmă, marți dimineața, s-a aflat că a fost proclamată la Enugu, capitala provinciei estice, Republica Biafra, care dorește să devină membră a O.N.U., a O.U.A. și a Commonwealthului.

Nu este pentru prima oară cînd în Nigeria are loc o confruntare de poziții în jurul problemei statutului administrativ și a formei de organizare statală a țării. La începutul lunii mai, Awolowo, liderul celor 11 milioane de yoruba din vestul țării, a declarat că Nigeria occidentală și Vestul mijlociu vor părăsi federația dacă regiunea orientală se va proclama stat separat. De altfel, regiunile occidentală și Vestul mijlociu s-au pronunțat de mai multă vreme în favoarea unei „federații suple", formulă menită să acorde o largă autonomie provinciilor.

După o scurtă perioadă de oarecare destindere, survenită după răsturnarea conducătorilor politici ai „primei republici" — ianuarie 1966 — situația a redevenit acută, îndeosebi după cea de-a doua lovitură de stat, din iulie 1966, în urma căreia puterea a fost preluată de Consiliul militar suprem dominat de elementele din nord, de origine etnică hausa-fulani. În perioada care a urmat conferinței de la Aburi (ianuarie 1967) toate încercările guvernului federal de a soluționa criza constituțională nigeriană, de a găsi un mijloc pentru a reuni din nou pe toți guvernatorii militari în jurul unei mese rotunde, s-au lovit de opoziția elementelor secesioniste din estul țării. Lupta locotenent-colonelului Ojukwu — actualul lider al provinciei răsăritene, cu o populație de origine etnică ibo — pentru obținerea unui statut separat s-a accentuat permanent, sub pretextul că prevederile acordului de la Aburi n-au fost puse în practică și că, de la Lagos, generalul Gowon ar plănui o invadare armată a provinciei estice.

Observatorii politici africani sînt de părere că, în fața situației create ca urmare a hotărîrii guvernului provinciei estice de a se declara stat separat, generalul Gowon va fi obligat să ia o „hotărîre istorică". Într-o alocuțiune pronunțată la sfîrșitul lunii februarie, șeful guvernului federal declara următoarele: „Este adevărat că la Aburi ne-am angajat să nu recurgem la forță pentru a reglementa dificultățile noastre. Dar aș vrea să subliniez că acest angajament nu este valabil decît în condițiile în care nimeni nu va încerca să împingă țara spre dezintegrare... Dacă vreodată o regiune va acționa unilateral, punînd în pericol statutul constituțional al țării, vom fi obligați să luăm măsurile necesare pentru a menține integritatea Nigeriei". Deocamdată însă, primele sancțiuni anunțate din Lagos împotriva secesioniștilor au un caracter economic.

Rodica GEORGESCU

Paris. În prezența președintelui de Gaulle a fost inaugurat al 27-lea Salon internațional de aeronautică și tehnică spațială

din agenda internațională
1–7 iunie

1 iunie

— Insula Saint Vincent, colonie britanică în Antile, devine teritoriu independent. Suprafața insulei este de 389 km pătrați, iar populația se cifrează la 90 000 de locuitori.

— Din inițiativa președintelui Zambiei, Kenneth Kaunda, la Lusaka începe o conferință a țărilor producătoare de cupru. În afară de țara gazdă, participă Chile, Peru și Congo-Kinshasa, state care furnizează trei sferturi din exportul mondial de cupru.

2 iunie

— După o scurtă vizită în Canada, primul ministru britanic, Harold Wilson, sosește la Washington pentru a purta discuții cu președintele Johnson. Cercuri politice autorizate afirmă că principalele probleme abordate în cursul convorbirilor vor fi: războiul din Vietnam, perspectivele Pactului Nord-Atlantic, micșorarea efectivelor militare engleze din Extremul Orient, aderarea Angliei la Piața comună și relațiile Est-Vest.

— Se împlinesc 21 de ani de la referendumul în cadrul căruia poporul italian s-a pronunțat pentru înlăturarea monarhiei și proclamarea republicii. Sărbătoare națională.

4 iunie

— Ministrul de externe al Tunisiei, Habib Burghiba-junior, sosește într-o vizită oficială la Washington, unde va purta discuții cu oficialități guvernamentale referitoare la relațiile tunisiano-americane.

— În Congo-Kinshasa are loc referendumul pentru aprobarea proiectului de constituție a țării.

5 iunie

— La Madrid, o delegație britanică începe convorbiri cu oficialități spaniole. Această inițiativă este rezultatul unui recent schimb de note între guvernele celor două țări în legătură cu interzicerea zborurilor efectuate de avioanele engleze în apropiere de Gibraltar.

7 iunie

— La invitația lui Edward Ochab, președintele Consiliului de Stat al R.P. Polone, președintele Franței, Charles de Gaulle, sosește într-o vizită oficială în Polonia. Președintele de Gaulle este însoțit de ministrul de externe, Maurice Couve de Murville.

PREȘEDINTELE REPUBLICII ISLAMICE MAURITANIA

MOKTAR OULD DADDAH

Mauritania în concertul națiunilor

Excelența Sa președintele Republicii Islamice Mauritania, Moktar Ould Daddah, a binevoit să răspundă solicitării colaboratorului nostru, Silvian Petrescu, **de a acorda un interviu revistei „Lumea".**

Convorbirea a abordat în primul rînd orientarea Mauritaniei în domeniul relațiilor internaționale. Referitor la această problemă, președintele Moktar Ould Daddah ne-a spus :

— Credem că politica externă a statului nostru, deși tînăr — am obținut independența cu numai șapte ani în urmă — se bucură în multe privințe de o apreciere pozitivă pe plan internațional. Promovăm o politică de nealiniere, de stabilire și dezvoltare a unor relații de prietenie și colaborare cu toate țările lumii. În același timp, ne pronunțăm cu fermitate împotriva menținerii colonialismului sub orice formă, împotriva politicii de apartheid a guvernului sud-african. Mauritania sprijină hotărît lupta de eliberare a fraților ei africani din teritoriile încă dependente. Din aceleași rațiuni de justețe și echitate, ne-am afirmat oficial poziția împotriva agresiunii americane din Vietnam, solidarizîndu-ne cu lupta dreaptă a poporului vietnamez. Ne pronunțăm, de asemenea, împotriva cursei înarmărilor și pentru convocarea unei conferințe mondiale care să discute problemele dezarmării generale și totale, inclusiv dezarmarea nucleară. Prin poziția adoptată la O.N.U. și în alte organisme internaționale, prin acțiunile pe plan african și mondial, guvernul mauritan își dovedește atașamentul față de principiile menținerii păcii și colaborării între popoare.

O problemă centrală a statului mauritan este crearea unei economii proprii, independente. Despre realizările și preocupările Mauritaniei în această direcție, președintele Ould Daddah ne-a relatat următoarele :

— Ne concentrăm eforturile pentru a crea independenței noastre politice bazele unei independențe economice reale. Trebuie ținut seama de faptul că noi am fost în situația de a construi totul de la început, deoarece în 1960 ne lipsea pînă și infrastructura economică elementară. În cadrul planului de patru ani de dezvoltare economică și socială, plan care se încheie în iunie anul acesta, ne-am construit în plin deșert o capitală, Nouakchott, cu sedii pentru autoritățile administrative, locuințe pentru salariați, școli, spitale, un stadion, un aeroport internațional. Am înălțat de asemenea primele construcții necesare viitorului port Nouakchott. Au intrat în funcțiune o centrală electrică și stații de desalinizare a apei oceanice pentru asigurarea capitalei cu apă potabilă. Sîntem pe cale de a ne

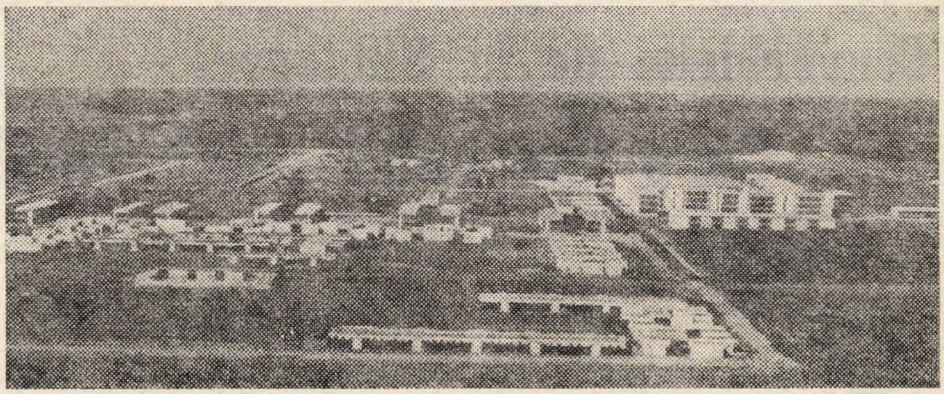

La 5 km de coasta mării ; vedere parțială a tinerei capitale a Mauritaniei : Nouakchott

forma cadre naționale capabile să rezolve problemele deosebit de importante pe care le ridică construcția unei țări independente, constituirea, în condițiile istorice date, a națiunii noastre, prin unificarea triburilor de arabo-berberi și a triburilor negre, în mare parte nomade, prin înlăturarea treptată a obiceiurilor și tradițiilor de clan și a rămășițelor feudale. Sîntem conștienți că nu e o muncă ușoară. Am avut de luptat cu multe greutăți. Sîntem însă mîndri că, folosind posibilitățile existente în primul rînd și, atît cît ne stă în putință, forțele noastre proprii, am reușit să obținem realizările de astăzi. Sîntem hotărîți să continuăm cu toată energia eforturile pentru biruirea condițiilor grele și a dificultăților inerente marii bătălii împotriva subdezvoltării. Desigur, în această luptă nu putem sta izolați, deși mauritanul își denumește țara *Gesirah*, adică *insulă*. Astăzi, însă, izolarea de concertul națiunilor este de neconceput și țara noastră, devenită membră a O.N.U. din octombrie 1961, militează pentru o politică de cooperare cu toate țările lumii, indiferent de sistemul lor economic, politic sau social, convinși că această colaborare este reciproc folositoare și constituie totodată o mare contribuție la pacea lumii.

Cu prilejul vizitei delegației economice guvernamentale române în Mauritania, au avut loc convorbiri privind dezvoltarea relațiilor comerciale între cele două țări. Referindu-se la perspectivele colaborării româno-mauritane, șeful statului mauritan a ținut să sublinieze :

— După cîte știu, România a realizat succese mari și rapide în dezvoltarea sa postbelică, fiind socotită în prezent printre țările cu unul din cele mai dinamice ritmuri de creștere a producției globale. Personal, cunosc expunerea secretarului general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Nicolae Ceaușescu, la consfătuirea din februarie dedicată problemelor de comerț exterior și apreciez ca fiind cu totul realiste și raționale ideile care se desprind din această expunere.

Știu că România dispune actualmente de o bază materială substanțială pentru schimburi comerciale și acțiuni de cooperare economică și tehnico-științifică cu străinătatea, iar principiile pe care înțelege să-și bazeze această conlucrare, reafirmate de secretarul general al partidului dv. în expunerea la care mă refeream, și anume respectarea independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne, egalitatea în drepturi și avantajul reciproc, corespund întru totul vederilor noastre și, nu mă îndoiesc, ale multor altor conducători de stat. De aceea, deși sîntem țări cu regimuri social-economice și concepții politico-filozofice diferite, țara noastră privește cu mult interes colaborarea cu România, întrucît dorim, tocmai pe baza principiilor amintite, să contribuim la punerea în valoare, în interesul propășirii noastre economice și sociale, a variatelor resurse naturale de care dispune, sau avem temei să presupunem că dispune, Mauritania. Mă refer la zăcămintele minerale, inclusiv petroliere, ca și la bogățiile piscicole, zootehnice, construirea și exploatarea căilor de comunicații, potențialul turistic. În aceste condiții, am apreciat drept o acțiune de bunăvoință și vădit spirit de colaborare din partea guvernului român deplasarea la Nouakchott a unei delegații economice. Îmi exprim convingerea că măsurile de principiu, pe care guvernele noastre le-au stabilit acum în privința cooperării, vor prinde viață, favorizînd adîncirea cunoașterii reciproce și întărirea relațiilor cordiale. Vă rog să transmiteți poporului român un călduros salut din partea poporului mauritan, a cărui inimă vă asigur că rămîne pentru prietenii săi la fel de fierbinte ca soarele țării noastre.

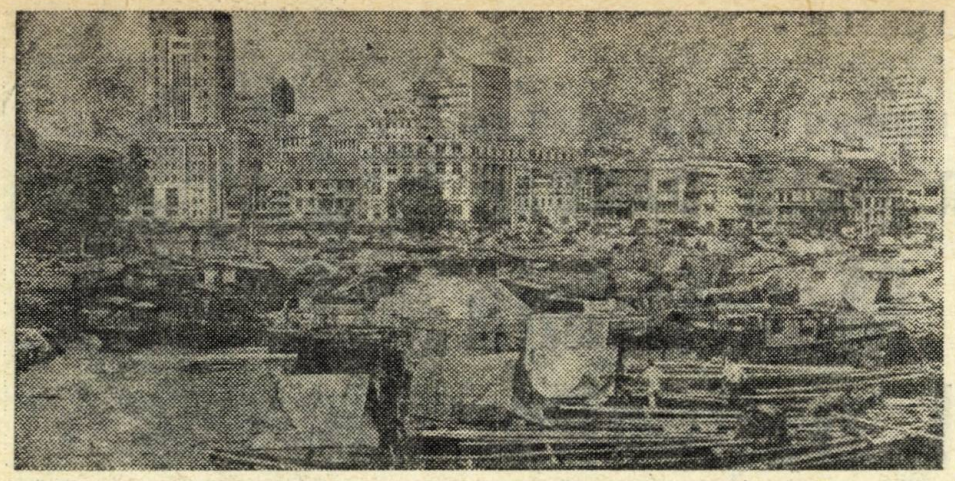

Portul și orașul Singapore

Convorbirile de la Singapore – Curs favorabil colaborării

De la trimisul nostru C. Răducanu

Varietatea problemelor cu care e confruntat face din Singapore nu numai o pasionantă întîlnire de civilizații și o experiență aparte de construcție economică și socială, dar mai ales un cîmp major de activitate comercială internațională, al cincilea port maritim de pe glob. Stat născut în 1959, dar cu adevărat independent abia din 1965, cînd a ieșit din Federația Malayeză, Singapore se dezvoltă într-un ritm viu, datorită eforturilor și calităților unui popor de mai puțin de două milioane de locuitori. Într-un decor natural încîntător, în care apropierea Ecuatorului (100 km) asigură o vegetație permanent luxuriantă, poporul din Singapore smulge mării terenuri pentru ridicarea unor cartiere industriale care vor contribui la diversificarea economică a țării, construiește peste 10 000 de locuințe anual, are o rețea de școli care asigură educația întregii populații, se preocupă de găsirea unor noi forme de colaborare și dezvoltare care să poată rezolva problemele utilizării complexe a forței de muncă de care dispune.

Deși depărtate prin mii de kilometri, România și Singapore au parcurs în ultimii doi ani, de la vizita în țara noastră a primului ministru Lee Kwan Yew, o etapă importantă în cunoașterea și apropierea celor două țări. S-a semnat un acord comercial, s-au studiat mai activ posibilitățile concrete de legături comerciale sau de altă natură, s-a pregătit deschiderea unor reprezentanțe comerciale. Bineînțeles, un factor important în bilanțul activ al unei perioade atît de scurte îl constituie faptul că România și Singapore se întîlnesc în aprecierea unor probleme internaționale.

Oamenii de stat, cercurile de afaceri și presa din Singapore au acordat multă atenție vizitei ministrului de externe român, Corneliu Mănescu. Convorbirile purtate cu președintele Republicii, cu primul ministru, cu ministrul de externe, ca și cu alți membri ai guvernului, au exprimat cu multă cordialitate poziții comune în probleme de interes bilateral, recunoașterea utilității contactelor, dorința extinderii legăturilor multilaterale între cele două țări.

În comunicatul comun publicat la încheierea vizitei se arată: „Subliniind că sarcina cea mai importantă care stă în fața omenirii este menținerea păcii și apreciind că toate țările, indiferent de mărimea lor, au adus o contribuție la această cauză, cei doi miniștri au fost de acord asupra necesității dezvoltării și intensificării măsurilor pozitive în vederea reducerii încordării în lume și promovării înțelegerii internaționale. Ei consideră că dezvoltarea unor relații normale între state este calea cea mai sigură spre stabilirea unui climat favorabil soluționării problemelor majore ale lumii".

După cum remarca ministrul de externe din Singapore, S. Rajaratnam, într-o declarație făcută pentru revista „Lumea", „ministrul de externe Mănescu este primul ministru de externe al unei țări socialiste care vizitează Singapore. Schimbul de vederi cordial a scos în evidență avantajul optim pe care îl aduce dezvoltarea relațiilor generale pe calea contactelor economice. Totodată, remarca interlocutorul nostru, am constatat cu satisfacție că gîndim la fel despre unele probleme care frămîntă azi lumea... Noi, cei din Singapore, dăm o înaltă prețuire vizitei ministrului de externe român".

În vederea întăririi relațiilor dintre cele două țări, se arată în Comunicatul comun, cei doi miniștri de externe au căzut de acord să stabilească relații diplomatice la nivel de ambasade între Republica Socialistă România și Republica Singapore. Aceasta, — a subliniat într-o declarație făcută presei ministrul de externe român, — va contribui la dezvoltarea multilaterală a relațiilor dintre cele două țări și va da un curs concret legăturilor reciproce în interesul ambelor țări, al păcii și securității internaționale.

Presa și televiziunea din Singapore au informat și comentat în reportaje speciale evoluția vizitei lui Corneliu Mănescu, exprimînd în general satisfacția pentru evoluția relațiilor dintre cele două țări și faptul că succesul convorbirilor exprimă evident posibilitatea înțelegerii, în ciuda distanțelor și a diferențelor de regim social sau politic, dacă există dorința de colaborare.

Singapore, 30 mai

RELAȚIILE

Vizita în diferitele centre ale Pakistanului ne-a creat posibilitatea de a cunoaște cîteva din realizările unei țări care, peste puțin timp, va sărbători două decenii de existență independentă. Deși munca de reconstrucție a țării a început în condiții de extremă înapoiere colonială, poporul pakistanez face acum bilanțul unor importante realizări în economie și cultură, este angajat în acțiuni de modernizare și înviorare a unor uriașe teritorii altădată pustii, folosind într-o măsură tot mai mare forța de muncă a unei populații de peste 100 de milioane de oameni.

Programul variat pe care l-a avut vizita ne va permite, cu un alt prilej, reluarea mai amănunțită a celor văzute în furnicarul centrului comercial și maritim al țării, Caraci, sau în Lahore — statul major al giganticei acțiuni de irigare și captare a energiei hidraulice pe un teritoriu de suprafața unei țări europene mijlocii, sau, în sfîrșit, la Taxila și Islamabad, dovezi impresionante ale unei istorii de milenii care se întinde de la punctul extrem al expedițiilor spre Orient ale lui Alexandru Macedon pînă la așezarea ultramodernă în construcție unde funcționează de pe acum centrul politic și administrativ al țării.

Ca o sinteză competentă a preocupărilor actuale ale poporului și guvernului pakistanez, împărtășim cititorilor revistei noastre cele relatate, într-o convorbire, de ministrul de externe al Pakistanului, Syed Sharifuddin Pirzada.

„O scurtă incursiune istorică este foarte necesară pentru a asigura înțelegerea unor probleme actuale — *ne spune domnia-sa*. După o îndelungată și viguroasă luptă anticolonialistă pentru independență și existență de sine stătătoare, statul pakistanez ia naștere în august 1947 sub conducerea lui Mohammad Ali Jinnah, de numele căruia sînt legate toate marile acțiuni de consolidare a revoluției. Existența liberă a populației de confesiune musulmană din fosta posesiune britanică ia forma unui stat alcătuit din două teritorii, separate de peste 1 500 de km. Aș vrea să subliniez, totodată, că fundamentarea politicii noastre actuale, ieșirea din izolare și din trena imperialistă, evoluția pozitivă a relațiilor cu majoritatea vecinilor, în special cu U.R.S.S. și R. P. Chineză, precum și cu țările socialiste din Europa răsăriteană, extinderea legăturilor cu numeroase alte țări din toate continentele se datoresc, începînd din 1956, orientării date de președintele Ayub Khan ; aceasta constă în promovarea cu fermitate a unei activități externe independente, ținînd seama de necesitățile unei politici bazate pe realități și interese naționale.

SYED SHARIFUDDIN PIRZADA

ministrul afacerilor externe al Pakistanului

PAKISTANO-ROMÂNE

Vizita pe care ministrul afacerilor externe al României, Corneliu Mănescu, a făcut-o între 22 și 27 mai în Pakistan la invitația ministrului de externe pakistanez, a constituit o contribuție importantă la dezvoltarea relațiilor prietenești dintre cele două țări. Convorbirile care au avut loc între oaspetele român și conducătorii pakistanezi au subliniat însemnătatea stabilirii între toate statele, indiferent de orînduirea lor politică și socială, a unor relații de colaborare bazate pe principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Cele două părți, se spune în Comunicatul româno-pakistanez, „au apreciat că există posibilități de lărgire în continuare a schimburilor pe o bază reciproc avantajoasă. Cei doi miniștri au exprimat hotărîrea de a folosi pe deplin posibilitățile existente, de a căuta noi mijloace pentru promovarea colaborării bilaterale în domeniile economic, comercial, cultural și tehnico-științific".

În cursul vizitei, ministrul afacerilor externe al Pakistanului a avut o convorbire cu trimisul special al revistei noastre, C. RĂDUCANU.

Aș vrea să remarc relațiile noastre speciale de prietenie cu țările arabe, după cum aș vrea să menționez cordialitatea relațiilor noastre cu Franța.

În ce privește cîteva probleme actuale internaționale, aș începe cu cea a Kașmirului, ca una prezentînd o deosebită importanță pentru Pakistan. Guvernul meu se află pe poziția unei soluționări pașnice a acestei probleme.

În privința tragicului război din Vietnam, noi sîntem convinși că nici o soluție pe calea armelor nu poate fi impusă poporului vietnamez. Soluționarea pașnică a problemei vietnameze în conformitate cu Acordurile de la Geneva poate fi obținută numai fără amestec din afară.

Noi sîntem de părere că pe baza respectării dreptului popoarelor la autodeterminare trebuie soluționate și problemele Africii de sud-vest și ale Rhodesiei, puncte de tensiune și discriminare violentă pe continentul african.

După cum se știe, Pakistanul se exprimă cu consecvență pentru respectarea principiului universalității O.N.U. și pentru recunoașterea locului ce se cuvine R. P. Chineze. În viitoarea sesiune a Adunării Generale, sprijinim cu multă căldură candidatura ministrului de externe al țării dv. la președinția Adunării Generale, dorindu-i succese în îndeplinirea acestei înalte funcții.

Răspund cu mare plăcere întrebării despre relațiile dintre țările noastre și despre părerea mea cu privire la rezultatele acestei vizite — *spune mai departe ministrul de externe pakistanez.* Guvernul Pakistanului și președintele Ayub Khan personal acordă o mare importanță dezvoltării relațiilor dintre țările noastre. Nu este pentru prima oară cînd salutăm în Pakistan o personalitate politică de frunte a României. Vizita făcută în 1964 de dl Ion Gheorghe Maurer, de care ne amintim cu deosebită plăcere, a deschis cursul unei evoluții favorabile pentru care ne felicităm. Alte contacte au urmat : predecesorul meu la ministerul de externe, apoi, foarte recent, ministrul comerțului Ghulam Faruque, au contribuit și ei în continuare la acest bilanț pozitiv, căruia îi adăugăm astăzi vizita ministrului dv. de externe. Noi, ca și România, acordăm o mare însemnătate contactelor directe între oamenii de stat. Pe această linie, cum se subliniază de altfel și în Comunicatul comun, se vor înscrie desigur și viitoarele vizite : cea a ministrului comerțului exterior al țării dv. la noi și a mea personal, pe care o aștept cu mare plăcere, în țara dv.

Aș găsi explicarea evoluției relațiilor dintre Pakistan și România în atașamentul nostru ferm la principiile independenței, neintervenției în afacerile interne, respectării dreptului la autodeterminare a popoarelor și luptei pentru reducerea tensiunii internaționale pe calea promovării unor relații prietenești între state, chiar dacă ele nu aparțin acelorași grupări politice sau sisteme sociale. Țara dv. și-a cîștigat respectul și admirația lumii pentru apărarea fermă și consecventă a acestor principii, iar la noi, în Pakistan, această atitudine curajoasă întemeiată pe moralitate și justiție se bucură de o mare stimă. Noi știm cît de perseverent activează guvernul român pentru scăderea tensiunii internaționale, cu cîtă consecvență își dezvoltă inițiativele sale în acest sens. Subscriind la aceleași idei și obiective, este logic că cele două țări s-au găsit în deplină armonie în discutarea și abordarea unora din problemele internaționale.

În ce privește preocupările actuale în activitatea construcției de stat și economică în Pakistan, ar fi multe de spus. Nădăjduiesc că vizita dv. în țara mea v-a putut oferi un prilej de a cunoaște unele din problemele de actualitate pentru noi. După realizarea celui de-al doilea plan cincinal, care a înregistrat între 1960—1965 o creștere anuală a producției de 5,7 la sută, ne propunem pentru al treilea cincinal — prima etapă a unui plan de perspectivă 1965—1985 — o creștere anuală de 6,5 la sută. Scopul efortului nostru este dezvoltarea economiei pînă la un grad de susținere proprie, în măsură să asigure o independență economică consolidată. Vrem, în perspectivă, să reducem la minimum necesitățile de ajutor străin la care mai recurgem încă. Avem încredere că vom reuși aceasta pe baza planurilor economice la care m-am referit precum și datorită altor măsuri. Un important rol pozitiv pentru economia noastră revine relațiilor comerciale pe bază de egalitate cu diverse țări, între care cele socialiste din răsăritul Europei capătă o pondere tot mai mare. În acest context, îmi exprim speranța unor noi sporuri și în schimburile cu România. Un anumit rol în dezvoltarea economiei noastre îl joacă, de asemenea, Organizația regională de comerț și dezvoltare din care facem parte împreună cu Turcia și Iranul, ca și o serie de acorduri bilaterale, dintre care amintesc acordurile cu Irakul, Arabia Saudită și Indonezia. Aș mai remarca, la acest capitol, și contribuția pe care ne-o aduc unele programe de asistență tehnică ale O.N.U., în special în domeniul irigațiilor.

Necesitatea umplerii prăpastiei dintre țările industrializate și cele în curs de dezvoltare se manifestă în continuare cu tot mai mare acuitate. Noi sprijinim orice măsuri sau inițiative care ar putea contribui în mod eficace și rapid la soluționarea acestei probleme vitale a lumii contemporane. Într-un cuvînt, Pakistanul se străduiește să ridice nivelul de trai al poporului și să asigure condiții de securitate socială pe baza unei dezvoltări planificate, independente, fără dominație sau amestec politic ori economic dinafară.

Știu — *spune, în încheiere, ministrul afacerilor externe al Pakistanului* — că cititorii dv., ca și ai presei noastre, de altfel, urmăresc cu satisfacție dezvoltarea relațiilor între cele două țări ale noastre și vă rog să transmiteți cititorilor revistei „Lumea" cele mai bune urări.

PIAȚA COMUNĂ — UN JUBILEU CU PROBLEME

La 25 martie s-au împlinit zece ani de la semnarea Tratatului de la Roma, actul de naștere al Comunității Economice Europene (C.E.E.) — denumită curent Piața comună. Deși cu întîrziere de două luni, Roma a găzduit o reuniune jubiliară, cu participarea la nivel înalt a președinților Franței și Italiei și a primilor miniștri ai R.F.G., Belgiei, Olandei și Luxemburgului. Dincolo de interesul direct provocat de luările de cuvînt oficiale, reuniunea a polarizat atenția presei internaționale, a economiștilor și observatorilor politici nu prin latura festivă a jubileului, ci prin semnificația ei în contextul actual al fenomenelor politice și economice europene.

Contradicțiile și implicațiile „integrării"

Unele cercuri politice din țările participante la C.E.E. și-au manifestat în ultima vreme dorința de a se da reuniunii de la Roma nu un caracter pur protocolar, marcat prin ședințe în care membrii Pieței comune să se felicite reciproc pentru supraviețuirea Comunității în urma puternicei crize prin care ea a trecut timp de un an în 1965/1966. Aceștia socoteau că reuniunea este un bun prilej pentru efectuarea unui spectaculos pas înainte pe calea „integrării" economice și politice, a unui simbolic act de „unitate" și „coeziune" multilaterală — economică, politică, socială etc. În viziunea altor cercuri ale Pieței comune, dimpotrivă, reuniunea de la Roma ar fi trebuit să rămînă un jubileu pur și simplu, neînsoțit de tratative ce s-ar fi putut dovedi premature și chiar de nedorit. Evident, aceste două orientări au pornit de la interpretări diferite date rezultatelor obținute pînă acum de membrii C.E.E., ca și de la aprecieri dacă nu opuse, cel puțin diferite în ce privește perspectivele Comunității.

Trecerea în revistă a rezultatelor concrete și a obiectivelor de viitor ale Pieței comune, la capătul unui deceniu de activitate, nu trezește reacții similare în cercurile vest-europene. Astfel, președintele Comisiei executive a C.E.E., Walter Hallstein, promotorul unor impulsuri de accelerare a „integrării" — impulsuri care, împreună cu politica agrară comună, au provocat cunoscuta criză a Pieței comune —, se străduia să tragă concluzii foarte optimiste (într-un interviu acordat ziarului vest-german *Die Welt*) în ce privește „identitatea de interese" a celor șase parteneri. Dar, sub imperiul faptelor reale, prof. Hallstein a fost nevoit să constate, chiar în cuprinsul aceluiași interviu, că există încă „numeroase greutăți", „orientări divergente" între parteneri și că, la urma urmei, „politica de integrare europeană constituie o întreprindere cu scadență îndepărtată". Cert este că prof. Hallstein spera să transforme cuvîntarea sa ce urma să fie rostită la Roma într-o pledoarie pentru accelerarea „unificării" economice și politice a celor șase. Tocmai o astfel de perspectivă a determinat guvernul francez să declare la sfîrșitul săptămînii trecute că președintele de Gaulle nu va participa la reuniune dacă Walter Hallstein va lua cuvîntul. Este simptomatic faptul că — așa cum au anunțat aproape imediat agențiile de presă — președintele Comisiei executive a Pieței comune și-a retras textul și nu a mai vorbit la reuniune.

La capătul unui deceniu, confruntarea dintre obiectivele Pieței comune (așa cum sînt ele înscrise în Tratatul de la Roma) și modul în care au fost realizate permite să se tragă unele concluzii cu privire la situația actuală a acestui organism vest-european.

Uniunea vamală, primul dintre aceste obiective, se află într-un stadiu final : la 1 iulie 1967 vor fi înlăturate ultimele bariere tarifare intracomunitare la produsele industriale (care acum mai reprezintă circa 10 la sută din nivelul taxelor vamale existente la 1 ianuarie 1958), iar la 1 iulie 1968 taxele vamale vor fi complet lichidate și la produsele agricole. Paralel, va fi înălțat un zid vamal comun față de țările nemembre, ca o măsură de frînare a pătrunderii mărfurilor străine pe piața celor șase. Acest obiectiv fusese prezentat cu zece ani în urmă ca un mijloc menit să ducă la „libera circulație" a mărfurilor între parteneri astfel încît, simultan cu reducerea taxelor vamale, să se ajungă la o ieftinire a produselor cît și la o slăbire a concurenței. Dar 90 la sută din taxe au și fost lichidate fără ca în vreuna din țările comunității să se înregistreze vreo scădere a costului vieții (ci dimpotrivă), în timp ce concurența s-a ascuțit într-o măsură considerabilă. Nu s-ar putea ignora un efect secundar al acestui proces : creșterea profiturilor obținute de marele capital industrial din cele șase țări membre, ca urmare a accelerării concentrării și centralizării capitalului, a introducerii unei tehnici mai avansate care a determinat o productivitate sporită a muncii. Dar prețul modernizării industriale și al creșterii eficienței a fost plătit, pe de o parte, de unele industrii naționale cu dispariția sau nerentabilitatea lor, iar pe de altă parte, de păturile largi ale populației, care, în ultimă instanță, au suportat efortul de investiție necesar procesului de „restructurare" a economiei. Șomajul de mari proporții pe care un asemenea proces l-a menținut în Italia, de pildă, a permis și realizarea unui alt obiectiv — „libera circulație a forței de muncă", circulație însoțită de consecințe profund negative pentru forța de muncă emigrată.

Pe un fundal economic atît de complicat, care dezavantajează anumiți parteneri precum și păturile largi ale populației din țările Pieței comune, problemele politice apar și mai ireductibile. Membre ale alianței occidentale, țările C.E.E. concep în mod diferit evoluția blocului militar atlantic, perspectivele și soluțiile securității europene, căile de întărire a climatului de pace pe continent și în afara lui etc.

Din această cauză, mai mult decît oricînd, procesele „integrării" economice, și mai ales ale celei politice, se află la o răspîntie. Opțiunea pentru un drum sau altul presupune soluții chiar dacă nu radical opuse, în orice caz cu efecte profund divergente. Faptul că Piața comună se află la o astfel de răspîntie este complicat și de cererea Marii Britanii de a adera la C.E.E. Dacă reprezentanții Angliei ar afirma că aderă fără condiții și că acceptă să aplice toate normele elaborate pe parcursul celor zece ani fără nici o amînare, atunci Piața comună s-ar lărgi pur și simplu cu încă un membru, dar ar rămîne același organism închis și ostil țărilor terțe. Dar Anglia subliniază permanent dorința sa de a adera în condiții care să respecte drepturile sale, ca și obligațiile speciale asumate față de Commonwealth. Aceste drepturi și obligații nu sînt însă compatibile cu „integrarea" supratatală — economică și politică.

Respectarea independenței statelor membre, în opoziție cu soluția elaborării unor hotărîri de către organe supratatale, este un factor determinant în ce privește înțelegerea perspectivelor C.E.E. de către diferiții membri ai Pieței comune, ceea ce-l făcea pe Piet de Jong, primul ministru olandez, să declare că „nu există un acord între membri asupra scopurilor Comunității Europene". Nu de puține ori reprezentanții Angliei au arătat cît de stînjenitoare poate deveni acea situație în care, din momentul fuzionării executivelor Pieței comune, statele vor înceta să mai aibă dreptul să încheie tranzacții și relații cu țările nemembre, funcția aceasta fiind preluată de către organe supratatale, care vor hotărî în numele tuturor membrilor C.E.E. Prin aceasta nu numai că atribute esențiale ale independenței economice și politice sînt înlăturate, dar se realizează în fapt tocmai caracteristica dominantă a „integrării" (despre care au avertizat în tot cursul ultimului deceniu cercurile antiintegraționiste vest-europene) și anume — formarea de grupări economice și politice închise, ostile restului lumii prin interesele

lor, aplicînd o politică autarhică de izolare și discriminare față de alte state, ceea ce nu poate să nu dăuneze relațiilor economice și climatului politic internațional.

De aceea, numeroase cercuri ale opiniei publice vest-europene se întreabă acum, cu prilejul jubileului, nu fără îngrijorare : „Piața comună — încotro ?"

Este de remarcat că în Europa occidentală se conturează un curent de opinie din ce în ce mai puternic, care consideră că soluția cea mai realistă pentru asigurarea progresului economic al fiecărei țări este colaborarea economică largă, a tuturor țărilor, în avantajul reciproc al participanților și nu închistarea în grupări închise care se dovedesc a fi focarul de concentrare a unei multitudini de contradicții profunde, ireductibile prin crearea de organisme suprastatale ce încalcă și ignoră interesele naționale ale partenerilor.

Chiar în sînul C.E.E. se conturează tot mai puternic ideea că fiecare țară membră are dreptul să-și apere interesele prin exercitarea unui sistem de vot bazat pe unanimitate (cu alte cuvinte dreptul de veto), organismul executiv unificat urmînd a fi un secretariat de coordonare a activității C.E.E. și nu un for suprastatal care să ia hotărîri peste capul guvernelor naționale. Tot mai pregnant își face loc ideea că Piața comună ar trebui să înlăture barierele discriminatorii față de alte state, să promoveze cooperarea interguvernamentală a țărilor membre, ca și cooperarea dintre aceste țări și statele terțe. În vestul Europei aceste concepții sînt considerate ca fiind o alternativă la Piața comună, o „alternativă a rațiunii la nebunia Pieței comune", cum afirma recent un membru al parlamentului britanic, Renee Short.

Evident, contradicțiile generate de procesele „integrării" — fie între țările membre, fie între acestea și eventualii viitori membri — arată că organismele supranaționale nu generează armonie și unitate între țările aderente, ci noi disensiuni pe fondul luptelor de concurență între parteneri și al disputelor pentru hegemonie economică și politică, grupările închise fiind totodată o piedică serioasă în calea unei dezvoltări normale a schimburilor internaționale. Singura cale care poate contribui la asigurarea unui ritm mai înalt de dezvoltare economică, la o folosire mai deplină a resurselor naturale și umane ale tuturor țărilor, o constituie lărgirea necontenită a relațiilor economice internaționale, între toate statele, indiferent de orînduirea lor socială, fără nici un fel de discriminări, pe baza respectării independenței și suveranității lor, a neamestecului în treburile interne, a egalității și avantajului reciproc. Experiența dovedește că numai astfel de relații pot asigura un climat favorabil cooperării economice internaționale, contribuind totodată la dezvoltarea încrederii între popoare și consolidarea păcii în lume.

Dr. N. S. STANESCU

Corespondență din Roma de la N. Puicea

Discuțiile de fond au fost evitate

Ceremoniile aniversării unui deceniu de la semnarea Tratatului de la Roma, care s-au desfășurat luni, au fost urmate marți de o ședință de lucru — de altfel, singura ședință din timpul reuniunii. Șeful statului francez împreună cu primii miniștri ai „celor șase" țări membre s-au întîlnit în impozanta clădire a Ministerului Afacerilor Externe, situată la poalele lui Monte Mario. Programată să dureze trei ore, — întîlnirea s-a terminat după mai puțin de o oră, fiind urmată de un comunicat laconic, menit să consemneze, după cum se exprimau aici cercurile informate, „lipsa unor rezultate spectaculoase".

Reuniunea a fost deschisă prin discursul lui Aldo Moro, președintele Consiliului de Miniștri al Italiei, care a înregistrat cu satisfacție perspectiva eventualei aderări a Angliei la Piața comună, considerînd că astfel s-ar crea condiții mai favorabile pentru țările membre în ce privește înfruntarea concurenței din partea unor state nemembre, ca și pentru accelerarea progresului tehnic al Comunității Economice Europene.

Cuvîntarea președintelui de Gaulle, așteptată cu viu interes de toți ziariștii din capitala Italiei, s-a caracterizat printr-o concizie deosebită (ea nu a durat decît zece minute), consemnînd încercările grele prin care a trecut C.E.E., ca și dorința unor state (Anglia, Danemarca, Irlanda) de a adera la Piața comună. Dar președintele Franței a ținut să precizeze că „este necesar ca C.E.E. să vadă ea însăși — într-un fel complet și profund, încotro evoluează, înainte de a accepta cererile exterioare". El a amintit, de asemenea, îmbunătățirea climatului de colaborare economică în Europa, menționînd efectul favorabil al acesteia asupra climatului politic pe continentul nostru.

Discuțiile „ședinței politice" s-au soldat cu rezultate mai mult decît modeste. Comunicatul final, adoptat de către participanți, lasă mai degrabă impresia că satisfacția lor derivă din faptul că reuniunea s-a soldat fără controverse înverșunate și că s-a reușit să se obțină un acord cu privire la unele probleme dezbătute. Astfel, Comunicatul apreciază reuniunea de la Roma ca „o reafirmare solemnă a solidarității dintre statele membre, ca și a voinței lor de a continua pe drumul început". Partea

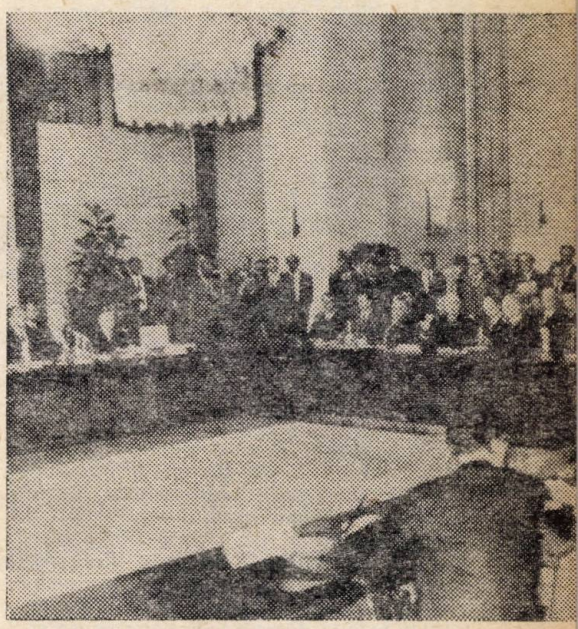

Roma. În sala conferinței la nivel înalt a „celor șase"

concretă a Comunicatului informează însă că nu s-a luat nici o hotărîre cu privire la candidatura britanică, aceasta urmînd a fi discutată de către miniștrii afacerilor externe în conformitate cu Tratatul de la Roma ; nu s-a căzut de acord asupra desemnării candidatului la președinția Comisiei executive, problema urmînd a fi rezolvată de Consiliul ministerial al C.E.E. care se va întruni la 6 iunie ; în sfîrșit, dezbaterea chestiunilor „integrării" politice a fost amînată pentru o nouă conferință la nivel înalt, căreia nu i s-a fixat încă data, dar care va întruni șefii celor șase state înainte de sfîrșitul anului 1967.

După cum se vede, rezultatele reuniunii pot duce la concluzia că numai lipsa unei discuții profunde a problemelor litigioase a făcut ca în ședința desfășurată la masa în formă de potcoavă din sala ministerului italian de externe să nu izbucnească divergențele de fond ce separă pe cei șase parteneri ai Pieței comune.

Roma, 30 mai

Riposta Vietnamului

Recent, o delegație a Uniunii Tineretului celor ce muncesc din R. D. Vietnam condusă de Hoang Dinh Song, membru al Biroului Permanent al C.C. al Uniunii, a întreprins — la invitația Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist — o călătorie în țara noastră. La solicitarea revistei „Lumea", HOANG DINH SONG a avut o convorbire cu redactorul nostru Sergiu Verona, **în legătură cu unele aspecte ale luptei eroice a poporului vietnamez împotriva agresiunii americane.**

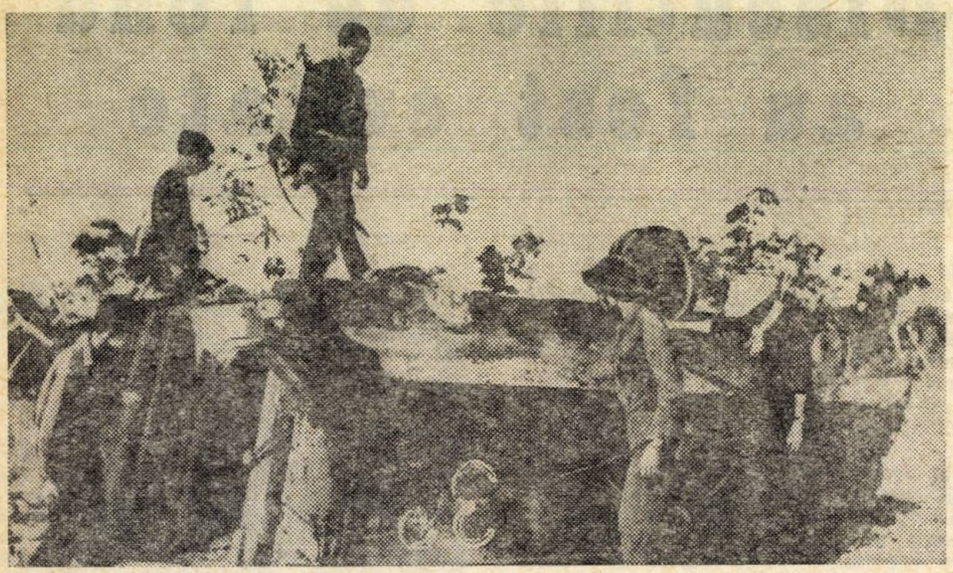

O mașină amfibie americană capturată de patrioții sud-vietnamezi

Hoang Dinh Song a părăsit Hanoiul la scurt timp după barbarele bombardamente americane care au avut loc la începutul lunii mai asupra capitalei și a portului Haifong. De atunci, bombardamentele au continuat zi de zi. Referitor la noua intensificare a escaladării americane, Hoang Dinh Song a subliniat că aceste acțiuni deosebit de periculoase se adaugă bombardamentelor sistematice efectuate de flota a șaptea asupra zonelor de coastă, constituind, de fapt, o încercare de a ieși din impasul în care S.U.A. se află în Vietnamul de sud. După cercetarea atentă a ultimelor bombardamente asupra R. D. Vietnam, noi considerăm că ele au o trăsătură caracteristică și anume — vizează zonele dens populate și obiectivele economice.

Ce urmărește oare Washingtonul ? Răspunsul este unul singur : încercarea de a ne obliga să acceptăm condițiile puse de S.U.A., cu alte cuvinte să capitulăm în fața agresorilor. Conținutul scrisorii de răspuns adresată de președintele Ho Și Min președintelui Johnson, ca și apelul președintelui Ho Si Min din 17 iulie 1966 constituie esența hotărîrii poporului nostru de a continua lupta împotriva intervenționiștilor americani. Administrația americană este aceea care a atacat Vietnamul. Deci, Statele Unite trebuie să înceteze agresiunea. S.U.A. au datoria să pună capăt, în mod necondiționat și definitiv, bombardamentelor și celorlalte acte de război împotriva R.D. Vietnam, să înceteze agresiunea în Vietnamul de sud, să recunoască F.N.E. și să lase poporului vietnamez posibilitatea de a-și rezolva singur problemele. În aceasta constă poziția noastră în patru puncte care corespunde spiritului prevederilor acordurilor de la Geneva din 1954. De aceea, toate eforturile noastre au ca scop să mobilizeze întregul popor pentru a respinge agresiunea imperialiștilor americani. Considerăm că forțele economice și militare ale poporului nostru sînt consolidate și reprezintă o bază trainică pentru noi victorii.

Referindu-se în continuare la situația din Vietnamul de sud, Hoang Dinh Song a arătat că ceea ce se petrece acolo în prezent este rezultatul unor acțiuni anterioare ale S.U.A. vizînd extinderea continuă a războiului. În anotimpul uscat al anului trecut, contraofensiva americană a eșuat. Și atunci, vîrfurile militare americane au început pregătirea unei noi contraofensive, sporind simțitor ritmul introducerii de trupe în Vietnamul de sud (în prezent efectivul trupelor americane și al armatei marionetă depășește un milion de soldați și ofițeri), și intensificînd faimoasa ofensivă „de pace". Anul acesta, în anotimpul uscat, comandamentul american sconta să recîștige inițiativa și să reocupe principalele linii de comunicații deținute de F.N.E., infiltrîndu-se în regiunile eliberate. Astfel, a luat naștere planul celor „doi clești", care urmărea zdrobirea principalelor forțe ale F.N.E.

În esență, acest plan n-a putut fi înfăptuit și considerăm că el este pe cale de a fi anihilat în întregime de către forțele patriotice.

Evocînd trăsăturile caracteristice ale luptei de eliberare a poporului sud-vietnamez și momentele mai importante ale acesteia, Hoang Dinh Song a subliniat că obiectivul F.N.E. constă, în prezent, în dejucarea noilor planuri strategice americane. Astfel a fost posibil ca în luptele de la Taj Ninh să fie nimicită cea mai modernă unitate americană din Vietnamul de sud — brigada 196. După cum se știe, generalul care o comanda a fost destituit. Pe de altă parte, divizia motorizată, din care făcea parte brigada, a pierdut în decurs de trei luni peste 300 de blindate. Forțele patriotice acordă o importanță tot mai mare, în ultima vreme, folosirii artileriei, inclusiv a tipurilor celor mai moderne, contra tancurilor și blindatelor, așa cum s-a petrecut în cursul luptelor din provincia Quang Thri, limitrofă zonei demilitarizate. Alte elemente importante ale tacticii F.N.E. sînt atacarea bazelor logistice americane și mobilizarea populației orașelor controlate temporar de americani la lupta împotriva ocupanților.

Victoriile de mare importanță obținute de F.N.E. se datoresc folosirii în mod iscusit a celor „trei forțe" — lupta politică; lupta armată ; munca de lămurire în rîndurile trupelor marionetă. Forțele patriotice au acumulat în acest răstimp o bogată experiență de luptă, bucurîndu-se de un prestigiu tot mai înalt în rîndurile poporului vietnamez iubitor de libertate.

În cursul convorbirii, Hoang Dinh Song a evocat lupta eroică a întregului popor vietnamez, subliniind mai ales contribuția tineretului la această luptă. Tot tineretul — *ne-a spus el* — este mobilizat în acțiunea de apărare a patriei. Tineretul este gata să înfrunte orice greutăți, este gata să se ducă acolo unde are nevoie de el patria.

N-avem intenția să subestimăm greutățile pe care ni le provoacă agresiunea americană. Dar chiar în aceste condiții, întregul popor, întregul nostru tineret își aduc contribuția la consolidarea forțelor țării. *Hoang Dinh Song citează cifre recente, comparative, în legătură cu dezvoltarea economiei și a învățămîntului în R. D. Vietnam.* Au fost depuse serioase eforturi pentru dezvoltarea economiei regionale. În ce privește învățămîntul, în anul școlar 1966—1967 numărul elevilor s-a cifrat la 4 100 000 ; în același timp, numărul studenților care învață în instituțiile de învățămînt superior este anul acesta de două ori mai mare decît anul trecut.

O problemă dificilă este asigurarea continuității transporturilor. Șoselele și căile ferate sînt bombardate zi de zi. Cu toate acestea, Statele Unite n-au putut să oprească pentru nici un moment desfășurarea normală a traficului. În munca plină de abnegație pentru menținerea unui trafic normal s-au evidențiat, în cadrul detașamentelor oamenilor muncii, numeroase brigăzi de tineret.

Delegația Uniunii Tineretului celor ce muncesc din R. D. Vietnam a făcut o călătorie prin România, întîlnindu-se în Capitală și în diverse localități din țară cu tineretul nostru. Hoang Dinh Song a dorit să ne împărtășească unele impresii în legătură cu această călătorie. În diferite regiuni ale țării dv. — *ne-a spus el* — am fost martori ai efortului întregului popor frate român pentru realizarea cu succes a hotărîrilor Congresului al IX-lea al P.C.R. Am vizitat o serie de obiective industriale și agricole, am luat cunoștință de măsurile traduse în viață pentru creșterea productivității muncii și a rentabilității, măsuri menite să ducă la ridicarea eficienței întregii economii. Tineretul pe care l-am întîlnit ne-a înconjurat cu căldură și dragoste, și-a manifestat simpatia și solidaritatea frățească pentru lupta poporului vietnamez. Dorim să exprimăm mulțumirile noastre sincere pentru ajutorul valoros politic, material și moral acordat de Partidul Comunist Român și guvernul țării dv., de întregul popor român luptei noastre împotriva agresiunii americane. Sîntem convinși că solidaritatea frățească constituie un sprijin important pentru victoria cauzei poporului vietnamez.

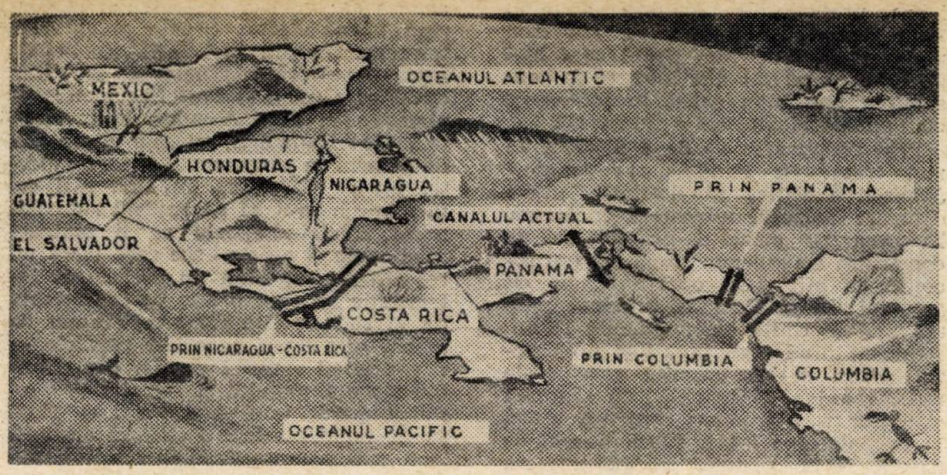

De la „scandalul Panama" la reconsiderarea „zonei militare"

A PERPETUIDAD ?

Punta del Este a prilejuit unele sondaje de intenții între șefii statelor latino-americane participante la conferință și președintele Statelor Unite. În acest sens, a fost apreciată și întrevederea „îndelungată" pe care președintele Johnson a avut-o cu președintele statului Panama, Marcos Robles, consacrată examinării viitorului Canalului Panama. Cu toate că nu s-a anunțat nimic referitor la conținutul convorbirii, cercurile apropiate de delegația S.U.A. apreciază că s-au discutat probleme privind încetarea stăpînirii canalului de către S.U.A., proiectul construirii unui nou canal și încheierea unui acord privind bazele militare nord-americane de pe teritoriul panamez. Istoria Canalului Panama, al cărei început îl găsim în ultimii ani ai secolului trecut, continuă.

La bordul ambarcațiunii „Taboguilla", bătrînul conte Ferdinand de Lesseps, faimosul realizator al Canalului de Suez, un grup de funcționari locali îmbrăcați cu o eleganță excesivă, un grup de ingineri francezi și cîțiva ziariști veniți în golful Panama din toate colțurile lumii beau șampanie sub razele domolite ale soarelui crepuscular.

Era 1 ianuarie 1880 și toată această lume participa la ceremonia inaugurării unei întreprinderi de proporții grandioase, visată de secole : construirea unui canal care să lege Oceanul Pacific de Oceanul Atlantic.

Lucrările au început un an mai tîrziu, după ce Ferdinand de Lesseps făcuse o călătorie în Statele Unite ale Americii în vederea obținerii unui sprijin financiar, care, de altfel, i-a fost refuzat. Evaluate inițial la 843 milioane de franci, cheltuielile Companiei Franceze a Canalului ajung după 7 ani la 1 400 milioane franci, deși nu se terminase nici măcar o treime din lucrări. 3 000 de muncitori cad victimă malariei și frigurilor galbene, iar alte cîteva mii suferă cumplit de pe urma climei tropicale ; printre aceștia, se afla tînărul pictor Paul Gauguin care, într-o scrisoare adresată soției, mărturisea : „Trebuie să sap de la 5,30 dimineața pînă seara la 6 sub soarele și ploaia tropicală. Noaptea mă devorează țînțarii".

Tentativa companiei de a obține noi subscripții publice, la sfîrșitul anului 1888, eșuează. Iar în 1889, cu o uriașă povară de datorii (2 245 000 franci), societatea lui Lesseps este scoasă la licitație.

Consecința politică a falimentului societății franceze a intrat în istorie sub denumirea faimosului „scandal Panama". Numeroși deputați ai Camerei sînt acuzați că s-au lăsat mituiți de Lesseps, primind acțiuni ale societății sale contra ultimului împrumut Panama. În procesul de mită deschis împotriva lui Lesseps și a inginerului Eiffel, sînt implicați peste 500 de deputați. La alegerile din august 1893, nici jumătate dintre aceștia nu izbutesc să fie reales. Pînă și un politician atît de marcant cum era Clemenceau trebuie să se retragă pentru un timp din viața politică. În 1894 are loc suspendarea procesului, iar în 1897, cînd acesta este reluat, toți acuzații sînt achitați. Urmașa societății falimentare devine, în 1894, „Compagnie nouvelle du Canal de Panama", care cunoaște și ea dificultăți financiare.

UN GRILAJ IRITANT

Cu un ochi critic și fără nici un pic de entuziasm au urmărit Statele Unite lucrările francezilor. Eșecul acestora a permis monopolurilor americane relansarea proiectelor și tratativelor în vederea străpungerii unui canal interoceanic în America Centrală. Pînă în ultimul moment, preferințele lor s-au îndreptat spre Nicaragua. În ianuarie 1902, Camera Reprezentanților a votat în unanimitate pentru ruta nicaraguaiană. Dar, în același an, erupția vulcanului Mont Pelé în Martinica, de pe urma căreia 30 000 de persoane și-au găsit moartea, i-a făcut pe americani mai circumspecți : lacul Nicaragua era înconjurat de vîrfuri vulcanice ! Și cum guvernul de la Managua avusese tocmai atunci proasta inspirație să scoată o ediție de timbre poștale cu imaginea vulcanului Momotombo, consecințele nu s-au lăsat așteptate : la 28 iunie 1902, Congresul american, prin așa-numitul „Spooner Act", împuternicește guvernul să obțină pentru 40 milioane de dolari concesiunea și posesiunile societății „Compagnie nouvelle du Canal de Panama". Un an mai tîrziu, prin acordul Hay-Herran încheiat între Statele Unite și Columbia (Panama era o provincie columbiană), noua societate Panama este împuternicită să vîndă Statelor Unite concesiunea și averea ei. Tratatul acordă Statelor Unite dreptul unic de construire, exploatare și protecție a Canalului Panama înăuntrul unei zone controlate de S.U.A. de ambele părți ale Canalului. Senatul columbian respinge însă în unanimitate acordul.

În acest context tulbure, la 3 noiembrie 1903, Panama se proclamă stat independent, ieșind astfel de sub tutela Columbiei. Trei zile mai tîrziu, Washingtonul „recunoaște" noua republică și trimite în istm infanteria marină americană, în frunte cu generalul Hubbard, pentru a „proteja" noul stat, iar la 18 noiembrie, prin tratatul Hay-Bunau Varilla, Statelor Unite li se concesionează „a perpetuidad" (pentru totdeauna) folosirea, ocuparea și controlul asupra Zonei Canalului.

Pentru Panama, Canalul are o importanță vitală. 40 la sută din populația de peste un milion a țării trăiește direct sau indirect de pe urma lui. „Viitorul economic și comercial al țării este legat de Canal", declara, nu de mult, ministrul afacerilor externe al Republicii Panama, Fernando Eleta Almarán.

Dar, din păcate, panamezii nu pot profita de avantajele Canalului. Și aceasta pentru că tratatul din 1903, măr al discordiei între cele două țări, este cît se poate de favorabil Statelor Unite. Însuși secretarul de stat al Statelor Unite, John Hay, recunoștea, într-o scrisoare adresată senatorului Spooner, datată 20 ianuarie 1904 : „Așa cum a fost redactat, avem acum un tratat cît se poate de satisfăcător și de avantajos

→

„Panama trebuie să fie suverană asupra zonei Canalului!" — sub această lozincă s-au desfășurat numeroase manifestații antiamericane în capitala panameză

pentru S.U.A. și, trebuie s-o mărturisim, nu tot atît de avantajos pentru Panama. Dumneata și cu mine cunoaștem foarte bine nenumărate puncte ale acestui tratat, cărora orice panamez patriot le-ar putea aduce obiecții".

Cei 1 400 km² ai Zonei Canalului, veritabilă posesiune americană, sînt ca o tumoare pe corpul țării, metastazele ei tinzînd să afecteze întreagă America Latină. „Zona, scrie senatorul democrat Smathers, este o insulă a luxului într-un ocean de sărăcie".

În timp ce în Panama City salariul maxim pe oră este de 50 de cenți, în Zona Canalului el variază între 1 dolar și 40 de cenți și 1 dolar și 60 de cenți. Un autoturism american este pentru panamezi cu 200 de dolari mai scump decît pentru americanii din Zona Canalului, iar legea prin care conducătorii auto de origine panameză trebuie să fie posesorii a două permise de conducere, unul pentru republică, celălalt pentru Zona Canalului, a fost abolită nu de mult. Canalul a adus Statelor Unite, în perioada 1915—1958, beneficii de peste 2 630 000 000 dolari, în timp ce, în aceeași perioadă, Republica Panama a primit doar 20 de milioane. Panamezii califică compensația anuală de 1 930 000 de dolari vărsată de S.U.A. drept o pomană insolentă, prețul unei ore sau două de zbor al aviației americane în Vietnam.

Grilajul care desparte Zona Canalului de restul țării este un grilaj simbolic și iritant; el reprezintă pentru panamezi îngrădirea suveranității lor economice. Înlăturarea lui nu poate fi însă realizată decît o dată cu decolonizarea Canalului. Problema aceasta a dus la animozități între cele două state, dind naștere în noiembrie 1959, ianuarie 1964, noiembrie 1965 și iunie 1966 la înfruntări violente între populația panameză și infanteria marină americană.

NODUL GORDIAN

La 18 decembrie 1964, 50 de ani după ce primul pachebot american îl traversa în uralele mulțimii, Canalul Panama, mîndria începutului de secol, era declarat „obsoleto" (desuet). 50 de ani după ce președintele Wilson apăsa, în biroul său din Washington, pe butonul care făcea să sară în aer ultimul dig dintre lacul Catún și Corte de la Culebra, președintele Johnson anunța: 1) semnarea, împreună cu guvernul panamez, a unui nou tratat care să-i întregească pe cel din 1903, și 2) construirea unui nou canal în înțelegere cu Panama și alte state interesate.

Prin propunerea sa de a negocia un nou tratat cu Panama, președintele Johnson a căutat să destindă, într-o oarecare măsură, atmosfera încărcată. În ceea ce privește propunerea de construire a unui nou canal, ea era socotită cu atît mai oportună, cu cît actualul Canal Panama prezintă pentru Statele Unite inconveniente de tot felul: 1) fiind prea îngust și prea puțin adînc, el nu permite vaselor de mare tonaj să-l străbată; 2) sistemul ecluzelor face trecerea dintr-un ocean în celălalt prea lentă. (Dacă timpul de tranzit se micșorează, se va micșora totodată și costul tranzitului); 3) în momentul de față, Compania Canalului Panama are peste 20 000 de angajați, în timp ce un canal la nivelul mării, fără ecluze, ar putea fi supravegheat de numai 600 de muncitori. Un alt inconvenient, de astă dată nu de ordin material, ci psihologic, îl reprezintă pentru S.U.A. tristul renume al Zonei Canalului; de aici au fost trimiși, în 1965, soldați și armament în Republica Dominicană și tot de aici sînt trimise pe întreg continentul latino-american detașamente înarmate împotriva mișcărilor de partizani.

Latino-americanii au primit cu un oarecare scepticism hotărîrea S.U.A. de a studia diversele posibilități ale construirii unui viitor canal și aceasta nu neapărat în Panama. Mulți privesc mențiunea făcută de Johnson în legătură cu „cele patru rute posibile (două în Panama, una în Columbia și una în Nicaragua, care să treacă și prin Costa Rica), drept elementul „presiune" introdus special în desfășurarea tratativelor bilaterale americano-panameze, pentru a se reduce astfel eventualele pretenții ale statului Panama în semnarea noului tratat.

Deși pare paradoxal, terenurile militare, „nod gordian" al întregii afaceri, reprezintă pentru panamezi nu numai violarea suveranității, ci și garanția străpungerii unui nou canal în țara lor, căci, după cum remarca „Le Monde Diplomatique", „militarii americani nu vor o soluție care ar spori în mod periculos numărul șomerilor la porțile uriașelor lor stocuri, depozite și instalații sanitare din Panama. Ei refuză orice plan care ar risca să-i constrîngă să-și deplaseze bazele, cu probleme asemănătoare acelora care s-au ivit în Franța, dar pe o scară mai mare. După părerea lor, Zona Caraibilor trebuie să continue să fie controlată de bazele din Panama". În același timp, însă, prezența unor trupe străine pe teritoriul țării, fie că e vorba de un „spațiu controlat" cum este Canalul, fie sub orice altă formă, este incompatibilă cu suveranitatea și independența statului Panama. Mai ales că întreaga politică a Pentagonului în unele țări latino-americane se manevrează din interiorul Zonei Canalului. „Pentru Pentagon — scrie «Le Monde Diplomatique» — Panama este mai mult decît un canal, mai mult decît o zonă, mai mult chiar decît o republică. Este o esplanadă pe flancul sudic al Statelor Unite, care, față în față cu Cuba, păzește Caraibii și tot ținutul ce se întinde de la frontiera mexicană pînă la Țara de Foc, inclusiv Porto Rico".

Aerodromurile militare Albrook Field și Howard, cu piste pe care pot ateriza cele mai moderne avioane, bazele navale Coco Solo și Roward, unde-și pot arunca ancorele crucișătoare și submarine ultramoderne, Școala poliției interamericane din Fort Davis, școlile de luptă împotriva mișcărilor de partizani din Fort Gulick și Fort Sherman; cazărmile din Fort Amador, Fort Clayton, Fort Randolph, cu cele cîteva mii de oameni în permanentă stare de alertă, fac ca S.U.A să nu aibă nici cel mai mic interes să părăsească ruta Panama. Părăsind-o, ele ar fi obligate să-și mute și aceste baze care joacă un rol atît de important în politica de intervenție pe care o duc pe continentul de la sud de Río Grande. Tocmai de aceea, cele două negocieri paralele — una privind statutul bazelor americane din Zona Canalului și cealaltă privind străpungerea unui nou canal — riscă să fie înglobate într-o singură discuție. Dar, sub presiunea „noului val antiamerican, gata să izbucnească", guvernul panamez încearcă să disocieze problema staționării trupelor străine de contextul dezbaterilor economico-financiare.

BUMERANGUL

În urma moțiunilor consecutive prezentate în parlament de grupuri de deputați (la 10 decembrie 1966 și la 18 ianuarie 1967) s-a anunțat, la sfîrșitul lui ianuarie, realizarea unui „angajament prealabil" pe baza căruia urmează să se revizuiască acordul din 1903. Deși discuțiile s-au purtat la Washington cu ușile închise, la Ciudad de Panama s-au aflat unele amănunte. Ziarele panameze dezvăluie că partea americană ar fi dispusă să recunoască suveranitatea panameză asupra Zonei Canalului, cu condiția ca S.U.A. să-și mențină mai departe bazele militare din zonă. În acest fel, S.U.A. ar avea în loc de o zonă, ...șase, care ar corespunde celor șase baze militare americane aflate pe teritoriul panamez.

Lansat nu o dată de către S.U.A. în cursul negocierilor, elementul „presiune" s-a întors împotriva inițiatorilor săi: guvernul Columbiei a înaintat unui număr de 12 firme interesate din nouă țări nord-americane, sud-americane și vest-europene un studiu-expertiză care certifică economicitatea unui canal interoceanic prin istmul Darién, pe teritoriul columbian. În comunicatul dat publicității cu această ocazie, se sublinia că „noul canal nu va fi un substitut al Canalului Panama, ci o cale complementară, realizabilă și ieftină". Tot cu această ocazie, a fost scoasă în relief importanța lucrării, de natură „să revoluționeze nu numai dezvoltarea economiei columbiene, dar întreaga viață a țării" („El Siglo"). Scrisoarea prin care guvernul columbian specifica „preferința pentru un gen de finanțare în varianta consorțiu internațional" pentru „a nu se ipoteca prea greu față de un singur creditor" a stîrnit la Washington oarecare iritare, căci, deși destul de voalat exprimată, rezerva Columbiei față de monopolurile nord-americane transpare cu ușurință.

În evoluția relațiilor interamericane, politica S.U.A. de amestec în treburile interne ale continentului de la sud de Río Grande întîmpină o rezistență din ce în ce mai activă și mai cuprinzătoare. În Panama, opinia publică cere nu numai recunoașterea de către Statele Unite a suveranității panameze asupra Zonei Canalului, ci și încetarea imediată a oricăror alte forme de imixtiune — economică, politică sau militară — care duc la știrbirea suveranității statului.

Rodica DIPLAN

În timpul lucrărilor Colocviului internațional

TURISMUL – mijloc de cunoaștere a istoriei și culturii popoarelor

La București, cu participarea ziariștilor din 15 state europene, s-a desfășurat zilele trecute Colocviul internațional „Turismul — mijloc de cunoaștere a istoriei și culturii popoarelor"; cu același prilej a avut loc și o ședință a Comitetului Director al Federației Internaționale a ziariștilor și scriitorilor specializați în probleme de turism (F.I.J.E.T.).

Actualul Colocviu, atît datorită împrejurărilor în care a avut loc cît și prin tematica abordată, a avut o semnificație deosebită. Semnalăm, în primul rînd, faptul că această manifestare s-a înscris printre cele organizate în țara noastră cu prilejul „Anului turistic internațional". După cum se știe, România este coautoare a rezoluției adoptate la cea de-a XXI-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. cu privire la „Anul turistic internațional", considerînd activitatea turistică drept unul din mijloacele care pot contribui la apropierea între popoare și, prin aceasta, la cooperarea multilaterală și reciproc avantajoasă între state, în spiritul păcii și al înțelegerii.

Eforturile susținute de țara noastră în această direcție demonstrează pe deplin aceasta. În 1965, Uniunea Ziariștilor și Oficiul Național de Turism au mai organizat un colocviu internațional — „România turistică", acțiune ce s-a bucurat de o participare numeroasă și de un însemnat ecou peste hotare.

Cu prilejul anteriorului Colocviu, ca și la ultimul, participanții au putut constata — și au consemnat în scris observațiile lor — că în România, unde se păstrează cu sfințenie străvechile și nobilele tradiții ale ospitalității poporului nostru — mărturii în acest sens găsindu-se în mai toate relatările călătorilor pe meleagurile noastre — statul, organizatorul turismului actual, se preocupă să unească aceste tradiții cu mijloacele perfecționate ale tehnicii secolului în care trăim. Numai pentru perioada anilor 1966—1970, statul român a alocat peste trei miliarde lei în vederea dezvoltării bazei materiale a turismului. Printre altele, se construiesc, corespunzător solicitărilor și exigențelor pieței turistice internaționale, noi capacități de cazare întrunind aproximativ 55 000 de locuri. Cu prilejul anului turistic internațional, în România au fost luate o serie de măsuri menite să înlesnească accesul vizitatorilor străini doritori să cunoască frumusețile patriei noastre. Astfel, printre altele, au fost desființate vizele noastre de intrare pentru toți turiștii care vin în țară prin intermediul O.N.T. În ceea ce privește turismul individual, încă din anul 1964 s-a stabilit ca turiștii care vin din state cu care România nu are încă acorduri turistice bilaterale să primească vize de intrare gratuit, la orice punct de frontieră deschis traficului de călători.

În concepția țării noastre, turismul este mai mult decît un important element al vieții economice. El slujește, în primul rînd, omului, oferindu-i pe de o parte recreerea, reîmprospătarea puterii de muncă și, pe de altă parte, posibilitatea de a-și lărgi orizontul cunoștințelor. În acest spirit a fost de altfel întocmit și programul de activitate al Colocviului — care se înscrie printre obiectivele U.N.E.S.C.O. și F.I.J.E.T.

Una din principalele expuneri prezentate se referă la turism ca mijloc de cunoaștere a istoriei și culturii popoarelor. Autorul său, dl Jacques Billiet, secretarul general al F.I.J.E.T., sublinia însă, în acest sens, că sarcina membrilor F.I.J.E.T. este și aceea de a obține ca turismul să devină un mijloc „de a face să fie cunoscute istoria și cultura popoarelor". „Un element nou, necunoscut pînă de curînd — remarca dl Billiet — contribuie mai mult ca oricînd să facă din turism un mijloc de cunoaștere a istoriei și culturii popoarelor. Iar prin aceasta înțeleg inapreciabilul ansamblu de bogății artistice, monumentale sau istorice, care constituie cuceririle civilizației de la începutul umanității și pe care noi îl numim pe bună dreptate patrimoniul turistic internațional". Dorințelor și exigențelor participanților la Colocviu li s-a răspuns prin prezentarea unor expuneri privind momentele importante ale istoriei poporului român, monumentele culturale și istorice din țara noastră, cultura română în circuitul valorilor spirituale contemporane, folclorul și arta populară română ; acestora li s-a adăugat vizitarea unor muzee, monumente ale trecutului, regiuni turistice și obiective industriale cu prilejul unei excursii documentare prin cîteva regiuni ale țării.

Informațiile puse la dispoziția participanților cu prilejul Colocviului, schimbul de idei care a avut loc, excursia documentară desfășurată se înscriu ca o importantă acțiune întreprinsă de țara noastră pentru sprijinirea organizațiilor internaționale neguvernamentale care activează în cadrul U.N.E.S.C.O. Colocviul de la București a contribuit la consolidarea F.I.J.E.T., la popularizarea și întărirea acelor principii ce figurează în preambulul statutului organizației și care se referă expres la Carta U.N.E.S.C.O. Este vorba de favorizarea contactelor între culturile diverselor popoare în scopul „contribuirii la menținerea păcii și securității, întărindu-se prin educație, știință și cultură, colaborarea între națiuni...".

Eugen PHOEBUS

KNOCK-OUT pe ringul presei americane

Eugen Preda

Cu numai patru decenii în urmă, publicul depindea în întregime de informația tipărită. În prezent, datorită răspîndirii radioului și televiziunii, în unele țări există mai multe surse de informații decît timp pentru a le folosi. În Statele Unite, din vremea cînd Mark Twain făcea în schița „Gazetărie în Tennessee" portretul satiric al jurnalisticii americane, mijloacele de luptă între concurenți s-au perfecționat considerabil, dar mobilurile au rămas neschimbate. Pentru a stabili numitorul comun al cvasi-totalității ziarelor americane, sînt suficiente trei cuvinte : „journalism for profit". Nu există nici o altă țară în care presa să fie mai puternic orientată spre profit. Totodată, ziarele constituie una dintre cele mai puternice arme ideologice pentru propagarea „modului de viață american". Prezentînd biografia istorică a jurnalisticii în Statele Unite, profesorii Kenneth Steward și John Tebbel de la Universitatea din New York consemnau într-o frază de sinteză revelatoare : „Ziarele din America au debutat ca voce a revoluției și, într-un răstimp puțin mai mare de două secole, au parcurs întreaga mișcare de pendul, de la revolta radicală la conservatorismul solid" (Makers of Modern Journalism — pag. 3 — Prentice Hall, Inc. 1952, New York).

„VINEREA NEAGRĂ"

Matt Meyer, președintele societății editoare a ziarului „World Journal Tribune", obișnuia să poarte cămăși de culoare galbenă. Colaboratorii săi apropiați n-au dat însă prea mare atenție faptului că, vineri 5 mai, Matt venise îmbrăcat cu o cămașă bleu. Cei 2 500 de salariați ai cotidianului erau ocupați pînă peste cap cu modificările pentru cea de-a doua ediție a zilei, cînd le-a parvenit o veste zguduitoare : din acel moment (aproximativ ora 16,00) fuseseră concediați. Puțin mai tîrziu, în fața camerelor de televiziune, Matt anunța că „World Journal Tribune" își încetează apariția. Avea o înfățișare telegenică la care și-a adus desigur contribuția și culoarea cămășii, știut fiind că, sub lumina reflectoarelor, culorile necontrastante produc un efect favorabil. Motivul hotărîrii luate, într-un restaurant newyorkez, de proprietarii ziarului : înregistrarea unui deficit lunar de 700 de mii de dolari. La aceasta, Matt Meyer a adăugat că sporul de salarii cerut de personalul tehnic ar fi adus în următorii trei ani o creștere a cheltuielilor cu 10,5 milioane de dolari. Conducătorul sindicatului tipografilor din New York, Bertram Powers, a replicat însă că de vină este „modul defectuos de conducere a ziarului".

Decesul lui „World Journal Tribune" lăsa „capitala neîncoronată" și cel mai mare și mai populat oraș al Statelor Unite cu numai trei ziare importante : „New York Times" și „Daily News" — dimineața, și „New York Post" — după-amiaza. Cu numai patru ani înainte, la New York apăreau șapte cotidiene.

Lumea americană a presei nu apucase să-și revină din acest șoc și după numai două săptămîni s-a anunțat că ediția europeană a ziarului „New York Times" își încetează apariția. Această știre a părut mai surprinzătoare chiar decît cea despre dispariția lui „World Journal Tribune".

Pentru americanii care trăiesc în străinătate, pentru țările și cunoscătorii de limba engleză, mai ales din spațiul european, presa din Statele Unite și-a creat, din motive politice, de prestigiu și de publicitate, o serie de capete de pod. Încă în 1887, ziarul „New York Herald" a început să scoată o ediție europeană la Paris. În 1966, proprietarul ziarului, financiarul J. Whitney, hotărîse să vîndă 45 la sută din acțiuni lui Katherine Graham, președinta companiei „Washington Post". Astfel, de la 6 decembrie 1966, ziarul a continuat să apară sub denumirea de „New York Herald Tribune"-„Washington Post". Compania „Washington Post" este, de altfel, și proprietara săptămînalului „Newsweek", al cărui sediu se află la New York și ale cărui ediții internaționale sînt tipărite la Londra, Tokio și Sidney. În 1948, „New York Times", cel mai influent ziar american, a trecut la publicarea unei ediții condensate pentru străinătate, care era expediată pe calea aerului. Patru ani mai tîrziu, această ediție și-a stabilit sediul la Amsterdam, iar în 1960 s-a mutat la Paris unde, în decurs de șase ani, tirajul a sporit de opt ori, ajungînd la 47 000 de exemplare. Datorită perfecționărilor în domeniul telecomunicațiilor, edițiile newyorkeză și pariziană puteau imprima simultan principalele știri și comentarii, ca și paginile de bursă. Nu de mult, redacția și tipografia (telecomandată de la New York) se mutaseră într-o nouă clădire, cu opt etaje, care costase 2,7 milioane de dolari. După unele date, operațiunea de implantare a lui „New York Times" în Europa s-a soldat, în ultimii șase ani, cu un deficit de 10 milioane de dolari.

În urma înțelegerii realizate cu proprietarii lui „Herald Tribune-Washington Post", ediția europeană a lui „New York Times" și-a încetat activitatea la 21 mai. A doua zi a apărut la Paris ziarul „International Herald Tribune" care, după cum scrie pe frontispiciul său, este publicat de „New York Times" și de „Washington Post". Ziarul are aceeași structură ca și vechiul „New York Herald Tribune", însă dispune și de știrile și comentariile lui „New York Times". Acesta din urmă a achiziționat de la noua societate o treime din acțiuni, evaluate la o sumă de zece milioane de dolari. Moartea ediției europene a ziarului „New York Times" a fost determinată nu numai de agonia provocată de deficitul economic ci și de lipsa perspectivei de a cuceri noi zone de plasare. Ultimul aspect are mai mult un caracter politic și urmează, în fond, curba unui anumit declin al influenței și al prezenței (fizice) americane în Europa occidentală, dramatizată îndeosebi de evacuarea comandamentelor integrate N.A.T.O. și a garnizoanelor forțelor armate ale Statelor Unite de pe teritoriul Franței. Fostul „Herald Tribune-Washington Post", avînd o poziție mai consolidată în ceea ce privește tirajul, a devenit baza de lansare a noii ofensive de menținere a unui ziar american în spațiul european. Însă atît în cazul fuziunii edițiilor pariziene ale unor ziare americane, cît și în cel al lichidării lui „World Journal Tribune", i se pot recunoaște o serie de cauze comune.

„CINE PLĂTEȘTE ORCHESTRA..."

Presa, ca industrie, a apărut pentru prima oară în Statele Unite. Aproape că nu există tehnică gazetărească, tipografică sau publicitară care să nu fi fost experimentată mai întîi în această țară. Prin numărul de ziare, reviste, magazine și alte periodice, Statele Unite dețin în acest domeniu primul loc în lume. Din o sută de familii, 86 cumpără cu regularitate cel puțin un ziar. O caracteristică esențială a presei americane constă în faptul că în această țară nu există ziare cu circulație pe scară națională. Explicația rezidă în vastitatea continentală a țării, în tradițiile specifice ale formării și dezvoltării națiunii americane, ca și în faptul că publicitatea are un pronunțat specific local și nici un furnizor de anunțuri nu ar fi dispus să le plătească dacă s-ar adresa unui public care nu reprezintă pe cumpărătorii potențiali. După cum releva profesorul Pierre Denoyer, majoritatea furnizorilor de anunțuri din presa americană „fac publicitate locală, refuzînd să plătească pentru un tiraj care nu atinge clientela lor" (La Presse Moderne, Presses Universitaires de France, Paris, 1965, p. 69).

Din punct de vedere al tirajului și al influenței, presa americană se împarte mai curînd în presă de calibru „mare" și de calibru „mic". Presa „mare" apare în centrele politice și economice cele mai importante. Presa „mică" deține supremația în suburbiile marilor aglomerații urbane, în orașele mijlocii, în localitățile de dimensiuni reduse. Numai că scoaterea unui ziar presupune o forță financiară de propulsie pe care numai magnații cei mai puternici o pot avea. Lansarea unui ziar într-un oraș chiar cu mai puțin de 100 000 de locuitori implică un capital inițial de cinci milioane de dolari. Un cunoscut publicist american făcea, cu fină ironie, o analogie între libertatea de a alege sau de a se abține de la vot (știut fiind că ocuparea unui loc în Senat implică o cheltuială de zece milioane de dolari, iar în Camera Reprezentanților — de un milion) și faptul că... „în același fel avem în prezent o presă liberă. Oricine din categoria celor ce posedă zece milioane de dolari este liber să cumpere sau să creeze un ziar într-un mare oraș ca New York sau Chi-

cago și oricine dispune de un milion, plus o mare cantitate de sînge de sportiv, este liber să încerce același lucru într-un orășel mărunt ca Worcester. În ce ne privește pe noi, ceilalți, sîntem liberi să cumpărăm sau nu un ziar, după cum ne este dorința" (A. J. Liebling : The Press, Balantine Books 1961, New York, p. 5).

Pe măsura desfășurării procesului de industrializare a presei americane și pe măsură ce necesitățile impuse de concurență au determinat aplicarea automatizării în imprimarea și recepționarea materialelor, cheltuielile de producție au luat noi proporții. După aprecierea directorului general al Asociației editorilor de ziare americane, Stanford Smith, începînd de la cel de-al doilea război mondial, prețul de cost al presei s-a dublat. Dar a lansa un ziar nu înseamnă încă a i se asigura apariția. Aci se află și cheia înțelegerii mult trîmbițatei „libertăți a presei". Așadar, numai „lorzii presei" pot fi în măsură să editeze ziare. Pe de altă parte, publicitatea ocupă în presa americană între 50 și 75 la sută din spațiu. „Ziarele — scrie P. Denoyer — sînt dependente de furnizorii de anunțuri, care ar putea să facă viața dificilă unui organ ce ar predica idei ostile capitalismului". (Lucr. cit. p. 84.) De fapt, numai un sfert din veniturile presei provin din vînzarea propriu-zisă a ziarelor. Trei sferturi din venit este asigurat de publicitate. De aceea, nu este de mirare — cum de altfel se obișnuiește a se spune chiar în Statele Unite — că „cine plătește orchestra comandă și muzica".

MECIUL CONTINUĂ

Procesul de concentrare s-a accelerat considerabil în presa americană mai ales în perioada postbelică. O trăsătură generală o constituie scăderea numărului de cotidiene, răspîndirea radioului, televiziunii, a revistelor difuzate pe scară națională și a cotidienelor pentru uzul unor comunități restrînse. În cursul ultimei jumătăți de secol, numărul cotidienelor s-a micșorat de la 2 580 în 1914, la 1 750 în prezent, în timp ce populația Statelor Unite s-a dublat. Dacă la începutul deceniului al patrulea, 55 de corporații controlau 311 ziare, acum 161 de corporații posedă 752 de cotidiene care totalizează 42 la sută din întregul tiraj. Chiar și celelalte ziare sînt dependente de principalele corporații deoarece au nevoie de serviciile agențiilor de presă sau ale „sindicatelor" aflate sub controlul marilor magnați ai presei, care comercializează diferite tipuri de materiale gazetărești.

Scăderea numărului de ziare, ca urmare a concentrării cotidienelor în mîini tot mai puține, a lichidării concurenților mai slabi (numai în 60 de orașe, din totalul de 5 911, mai există ziare care nu aparțin aceluiași proprietar), a „pactelor de sinucidere" — prin care fie că ziarul nerentabil „moare", fie că fuzionează cu altele din aceeași categorie — este acompaniată de o sporire a tirajului pe țară. În același interval de jumătate de secol, tirajul cotidienelor a crescut de la aproape 29 de milioane la circa 60 de milioane de exemplare. Deși răspîndirea pînă la limita de saturație a numărului aparatelor de radio și televiziune a avut, ore și va avea implicații imense asupra presei tipărite, inclusiv asupra scăderii

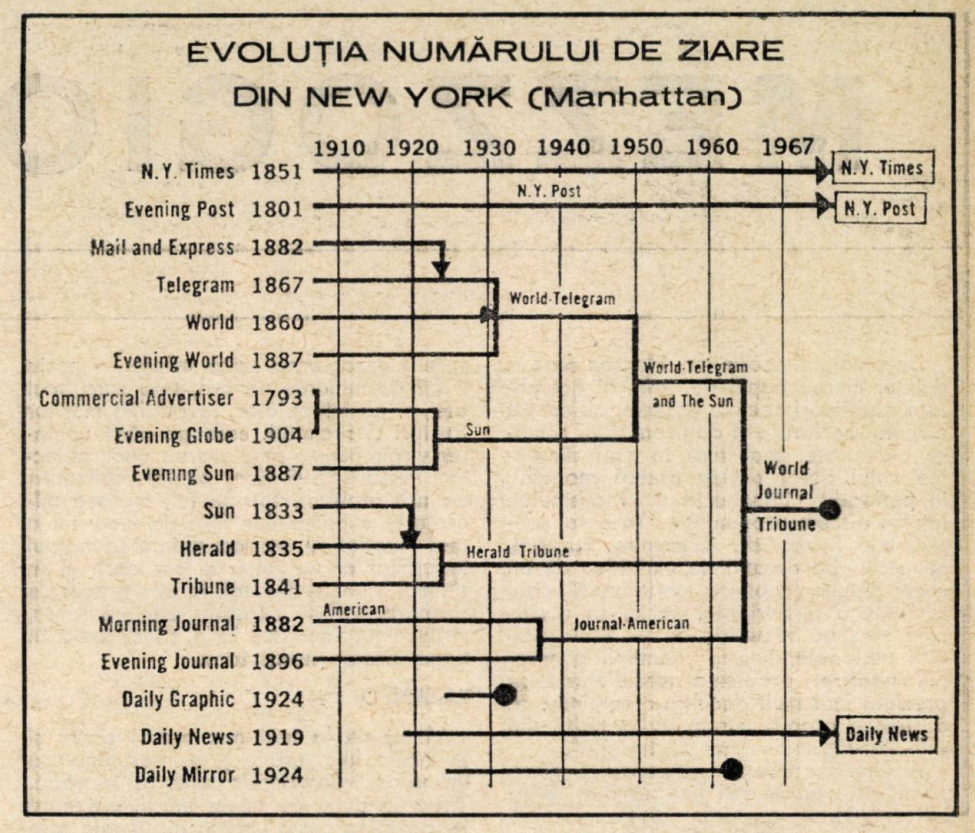

numărului de cotidiene, rețetele obținute cu ajutorul publicității n-au fost încă afectate fundamental. Anul trecut, venitul ziarelor de pe urma publicității s-a ridicat la 420 de milioane de dolari, în timp ce radioul, televiziunea, revistele la un loc n-au cîștigat din aceeași sursă decît 430 de milioane de dolari. Această prosperitate fără precedent de pe urma reclamei este una din sursele principale ale scăderii numărului de ziare și ale stabilizării tirajului general, proporțional cu creșterea populației. Expertul american Ben Bagdikian sublinia într-un articol publicat de ziarul londonez „Times" că, în prezent, majoritatea americanilor au sub 30 de ani și posedă un nivel mediu de cultură mai ridicat decît înainte de război. Față de aceeași perioadă însă, ziarele publică mai puține relatări asupra problemelor importante, deși volumul lor de pagini a crescut. 87 la sută din spațiul suplimentar este dedicat reclamei, iar restul de 13 la sută este ocupat mai ales de fotografii. Astfel, mărirea spațiului de reclamă a avut drept rezultat scăderea generală a funcției informative a ziarului.

Fenomenul prăbușirii ziarelor a fost mai pregnant în marile orașe. Din 1945, în cele zece orașe principale ale Statelor Unite, a căror populație variază între 2 200 000 și 11 300 000 de locuitori, numărul cotidienelor a coborît de la 49 la 28. Printre acestea, se aflau ziare ce păreau extrem de puternice. În 1963, trustul Hearst a lichidat tabloidul „New York Mirror" care, din punct de vedere al tirajului, se situa pe locul doi în Statele Unite. Restrîngerea progresivă a fondurilor provenite din publicitate și amplificarea deficitului au dus la suprimarea ziarului, care fusese fondat sub deviza : „90 la sută divertisment și 10 la sută informații". Trei ani mai tîrziu, l-a urmat în mormînt unul dintre cele mai celebre ziare americane de dimineață, „New York Herald Tribune". Cauzele directe au fost asemănătoare. Proprietarul său a intrat în combinație cu proprietarii altor două ziare newyorkeze deficitare, „Journal American" (Hearst) și „World Telegram" (Howard), care au fost sabordate la rîndul lor și, la 12 septembrie 1966, a apărut „World Journal Tribune". Acum și acestui ziar i-a sunat ceasul.

O contrapondere la dispariția unor ziare din „presa mare" este chiar una din cauzele acestei situații : răspîndirea ziarelor în zonele suburbane și în orașele de mică importanță. Migrația populației, determinată fie de motive de ordin rasial sau de statut social (albii cu stare pleacă din orașele supraaglomerate din nord, pe măsură ce oamenii de culoare din sud se mută în ele în speranța unor condiții de viață mai bune), fie de ascensiunea unor regiuni rămase în urmă, a favorizat dezvoltarea „presei mici". Un exemplu frapant îl furnizează „Newsday", care a devenit beneficiarul principal al scăderii tirajului sau dispariției unor ziare newyorkeze importante. Acest ziar, care apare în Long Island, una din suburbiile îndepărtate ale metropolei, a ajuns în zece ani de la 220 000 de exemplare tiraj, la 400 000 de exemplare. La ora actuală, în jurul New York-ului se pot număra nu mai puțin de 40 de ziare suburbane. O asemenea proliferare a „presei mici" are loc la scara întregii țări. De altfel, chiar în ziua dispariției lui „World Journal Tribune", trustul „Cowles Publications" (proprietarul revistei „Look") a început să editeze un nou ziar, destinat celor 55 000 de familii ce locuiesc în comitatul Suffolk, din vecinătatea New York-ului. În prezent, chiar la New York se încearcă ocuparea locului lăsat liber de „World Journal Tribune" printr-un ziar de seară.

Pe ringul presei americane meciul „apucă de unde poți" continuă.

MEZZOGIORNO

Ion Mărgineanu

De-a lungul deceniilor, Mezzogiorno a deținut mereu capul de afiș al actualității politice și sociale italiene, obiect de dispute electorale și de promisiuni rămase neonorate, mai ales în anii dinaintea celui de-al doilea război mondial, în perioada întunecată a fascismului. Într-un discurs pronunțat la Taranto, președintele Republicii, Giuseppe Saragat, spunea : „Se discută de mai bine de un secol despre problema meridională, care se înfățișa și părinților noștri ca o sarcină maximă rezultată de pe urma unității naționale. Pentru oamenii generației noastre, problema meridională se prezintă mai mult decît ca o sarcină : ca o sfidare asupra căreia Italia ieșită din anii Rezistenței trebuie să triumfe".

În ultima ediție a Enciclopediei „Garzanti" se poate citi la pagina 872 : *„Mezzogiorno, teritoriu al Italiei meridionale, care după unificare a dat naștere unei probleme, datorită înapoierii sale în domeniul agricol și industrial față de restul Italiei".*

O călătorie prin locurile ce alcătuiesc vasta zonă geografică Mezzogiorno, îi dă călătorului zilelor noastre prilejul să se întîlnească nemijlocit cu imaginile noi ale sudului fierbinte, cu realități ce se suprapun peste chipul ofilit de bătrîn al acestor meleaguri, dăruindu-le o adevărată infuzie de energie și tinerețe. Numai în ultimul deceniu, statul a pompat spre Mezzogiorno sume uriașe — peste 2 000 de miliarde de lire, s-au fructificat aici, și nu întîmplător, investițiile marilor trusturi și societăți, care au găsit un teren virgin pentru amplasarea unor obiective industriale și, deci, pentru realizarea de noi profituri. Într-un fel, mareea migratorie a oamenilor fără de lucru nu a mai inundat cu aceeași putere triunghiul industrial al nordului, ci s-a oprit și în tînărul triunghi din sud, în plin proces de formare. Vîrful acestuia este Taranto, străvechiul Tarentum latin, situat exact în talpa cizmei peninsulare.

TARANTO

Văzut de la înălțime, orașul cîntat și în odele lui Horațiu ți se dezvăluie ca un uriaș transatlantic ancorat în radă. Tîrîtă în dună de apele mării, așezarea își dă mîna peste undele înspumate prin impunătorul pod mobil ce își ridică brațele spre cer, permițînd la ore fixe, respectate riguros, trecerea marilor nave. Spectacolul este plin de inedit și localnicii îl urmăresc cu pasiune constantă, deși face acum parte din viața lor cotidiană. Ca în orice oraș al Italiei, și aici, la Taranto, vestigiile trecutului se îngemănează cu peisajul tonic al actualității. Nu mai surprinde pe nimeni, cel mult pe turistul neavizat, alăturarea zidurilor crenelate ale castelului durat în veacul al XVI-lea de cele ale modernei clădiri din beton și sticlă, reședință a marilor societăți.

N-a trecut nici un deceniu de cînd înfățișarea orașului era alta decît cea de acum. Dar, să-i dau cuvîntul scriitorului Mario Pomilio, pentru a-l zugrăvi în cunoștință de cauză : „Rufe întinse la uscat între un zid și altul, de-a lungul străzilor înguste, copii prost hrăniți, jucîndu-se pe jumătate goi sub privirile femeilor care stăteau la ușile căsuțelor sărăcăcioase, portul cu marinari fără de lucru oferind imagini pline de culoare și de dezordine, vînzători de fructe de mare care te chemau prin strigăte... Într-un cuvînt, mizerie. Statisticile din anul 1951 arătau că în provincia Taranto 22,4 la sută din populație era analfabetă, iar 46 la sută se oprea la clasa a IV-a elementară".

Orașul, în perioada cînd a început să se vorbească de amplasarea aici a unui important centru siderurgic, era în plin declin economic. Arsenalul militar, care constituia pe atunci coloana vertebrală a precarei industrializări de dinaintea războiului, ajunsese de la 12 000 de muncitori la jumătate. Același fenomen se petrecuse și la Șantierele navale TOSI.

Alegerea orașului Taranto ca reședință a noii cetăți industriale a țării n-a fost întîmplătoare, ci a venit în întîmpinarea exigențelor Mezzogiorno-ului. Gigantul siderurgic a fost „plantat" pe lo-

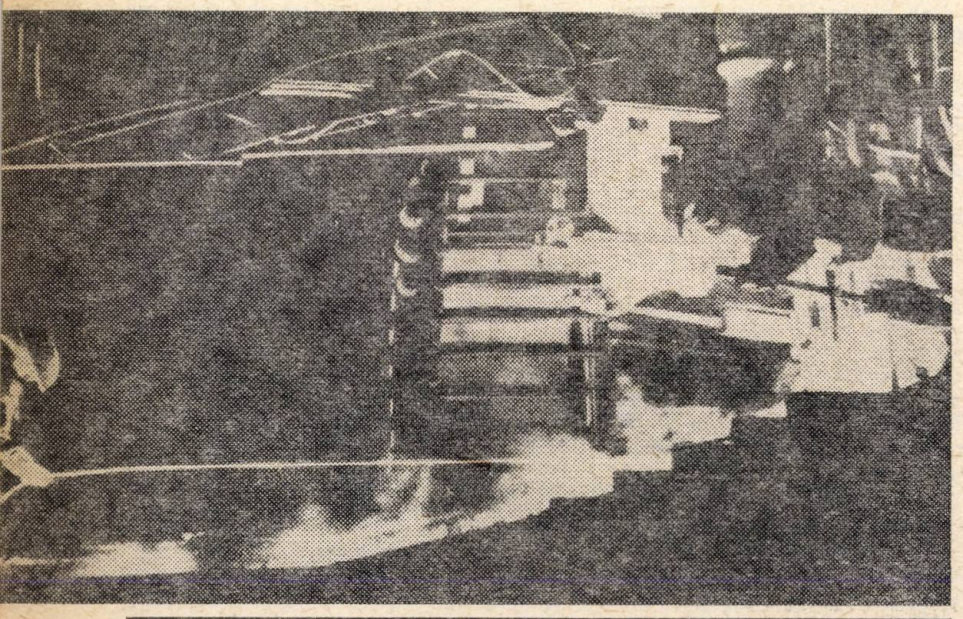

La furnalul centrului siderurgic „Italsider" din Taranto

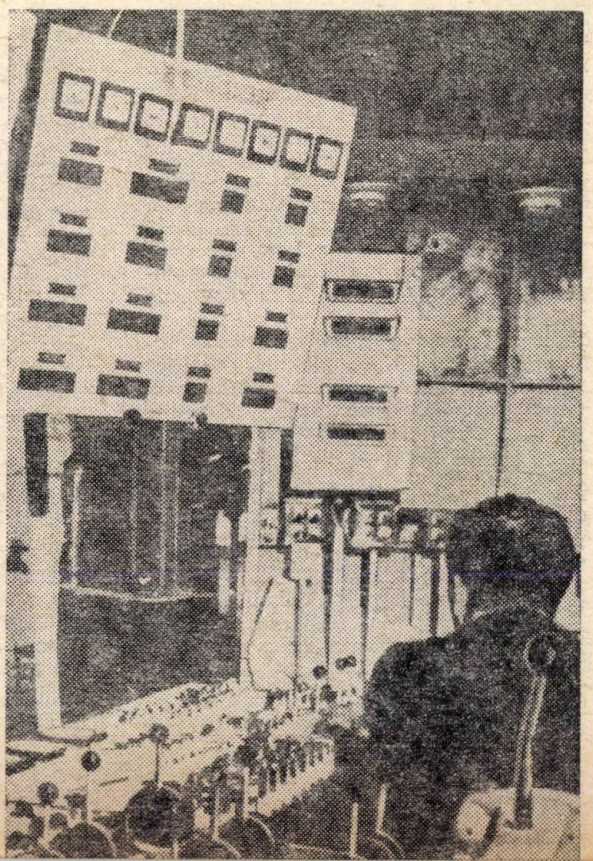

Cabina de comandă a laminorului de la centrul siderurgic din Taranto

cul livezilor de măslini bătrîni, întinzîndu-şi obiectivele pe o suprafaţă de 6 milioane metri pătraţi, dublu cît întregul teritoriu al oraşului. O vizită chiar sumară la modernele instalaţii şi agregate nu o poţi face decît cu maşina, căci altfel ţi-ar trebui cîteva zile bune pentru a parcurge cei 30 de kilometri de drumuri, pentru a ţine pasul de-a lungul a 21 kilometri cît măsoară benzile transportoare, uriaşi şerpi aerieni, pe spinarea cărora materia primă călătoreşte din port pînă la agregatele acestui colos, cel mai mare centru siderurgic al Italiei. Utilajele de înaltă tehnicitate se întîlnesc pretutindeni, automatizarea atingînd un indice extrem de ridicat. La convertizoare se produc anual peste 2 milioane şi jumătate de tone de oţel, perspectiva fiind de 5 milioane în 1970. Centrul de la Taranto produce laminate la cald, ţevi, mai ales pentru industria petrolului, cocs şi diferite derivate ale acestuia.

Centrul siderurgic de la Taranto reprezintă un exemplu semnificativ al politicii economice a statului, îndreptată spre ridicarea „la putere" a regiunilor meridionale, spre ruperea cercului vicios al subdezvoltării zonelor din Mezzogiorno.

BARI

Istoria oraşului Bari este legată de prezenţa, în vechea sa vatră, a ilirilor, încă din secolul al doilea înaintea erei noastre. Înflorind sub imperiul roman, cunoscînd gloria şi decadenţa sub bizantini, oraşul a atras prin bogăţia sa cruciaţii şi pe cuceritorii veneţieni. El păstrează şi astăzi mărturii ale trecutului îndepărtat, mai ales în zona veche, adevărată carte de istorie cu filele mereu deschise. Străzi înguste ascund parcă de lumina soarelui case mici de piatră şi, trecînd pe sub portalurile străjuite de coloane corintice, poţi admira străvechea basilică ori porticul pelegrinilor împodobit cu fragmente de sculpturi. Din piaţa Massari ajungi cu uşurinţă la castelul solitar de unde oştirile lui Carol de Anjou porneau în războaiele lor de cotropire.

Bari s-a bucurat de faima unui port cu un trafic intens, mai ales pentru produsele petroliere. Dar în anii aşa-numitei conjuncturi economice, traficul a scăzut, şantierul naval şi-a redus şi el activitatea şi abia în ultima perioadă viaţa economică a oraşului a început să pulseze într-un ritm ceva mai viu. La începutul acestui an au intrat aici în funcţiune instalaţii moderne pentru desalinizarea apei de mare, pentru folosirea acesteia la irigarea ogoarelor din vecinătatea oraşului.

■

Provincia Bari, cu cele 500 de mii de ha de pămînt, are condiţii avantajoase pentru culturile cerealiere, pentru citrice şi viţă de vie.

Aproape jumătate din suprafaţa agricolă se află în mîna cîtorva sute de latifundiari. Situaţia economică precară a truditorilor pămîntului generează în fiece an puternice acţiuni revendicative care culminează cu ocuparea moşiilor. Oamenii cer înfăptuirea reformei agrare, respectarea legii privind repartiţia produselor şi încheierea de contracte de muncă avantajoase pentru *braccianti*. Numai anul trecut au luat parte la mişcările de protest peste 180 000 de dijmaşi şi de muncitori agricoli.

În fiecare an, la Bari are loc o manifestare internaţională menită să mijlocească relaţiile comerciale dintre ţările din bazinul Mediteranei şi al Mării Negre. Este vorba de aşa-numita „Fiera del Lesante", care reuneşte în pavilioanele sale expozanţi din zeci de ţări. Participarea României cu produse agricole şi industriale s-a bucurat de căldu-roase aprecieri atît din partea oficialităţilor cît şi a oamenilor de afaceri italieni şi străini. Dr. Triggiani, directorul Tîrgului, afirma că există largi posibilităţi pentru extinderea colaborării economice şi a cooperării în producţie româno-italiene, în avantajul reciproc al ambelor ţări, ceea ce ar contribui la crearea unui climat de prietenie şi bună înţelegere între popoarele noastre şi între toate ţările bătrînului continent.

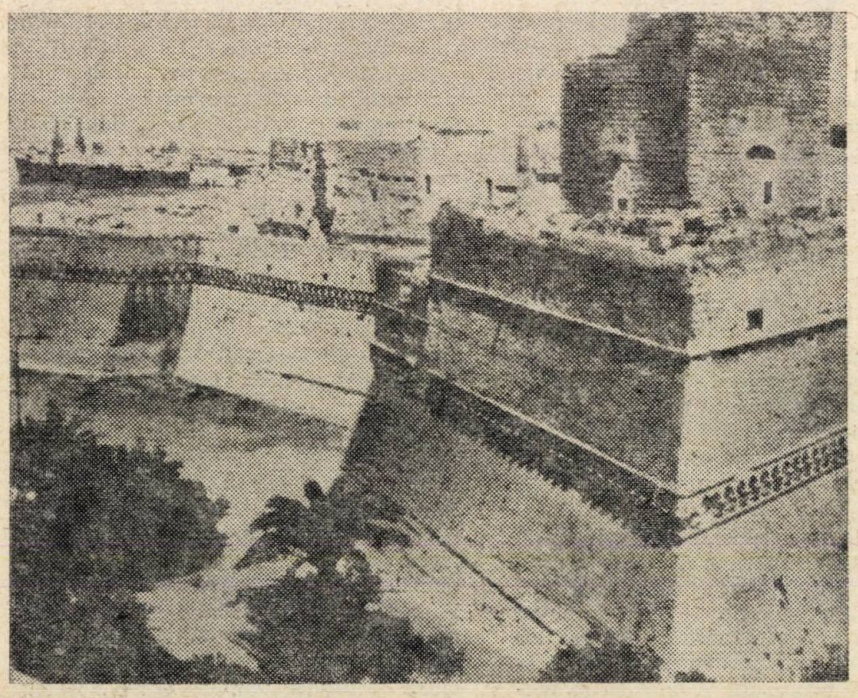

Portul Bari cu meterezele vechiului castel de pe ţărm

Bătrînul şi marea

La 13 iunie, regina Angliei îl va investi cavaler pe sir Francisc Chichester atingîndu-i umărul cu spada care, cu aproape patru sute de ani în urmă, însemna aceleaşi onoruri învingătorului Invincibilei Armada, sir Francis Drake. Navigatori, fii ai aceleiaşi provincii, realizatori ai cîte unui ocol al lumii, pe cei doi sir Francis îi desparte, totuşi, un ocean de deosebiri.

Totuşi, Chichester ne este mai apropiat, şi nu numai în timp. E parcă mai firesc să preferi amiralului din cărţile de istorie — luptător pentru puterea şi bogăţia coroanei britanice, necruţător cu adversarii dar şi cu camarazii săi (a executat cîţiva chiar în timp ce reuşea, primul dintre englezi, un înconjur al lumii), negustor de sclavi în tinereţe şi jefuitor al oraşelor întemeiate de spanioli în Antile mai tîrziu, cînd nici o Armadă nu mai ameninţa insulele Albionului — pe amatorul animat de o pasiune tîrzie (Chichester s-a consacrat navigaţiei atunci cînd trecuse pragul celor 50 de ani) care a străbătut singur, la 65 de ani, marile oceane ale lumii, fără să descopere şi fără să cucerească vreun teritoriu.

Duminică, sutele de mii de englezi adunaţi la Plymouth ar fi putut aplauda şi o performanţă sportivă, ale cărei cifre sînt de altfel impresionante : Francis Chichester a parcurs 13 500 de mile, pînă la Sydney, în 107 zile, iar cele 15 000, de la Sydney la Plymouth, în 119 zile. Dar călătoria lui Chichester e mai mult decît o performanţă, e o aventură. Dar această aventură, o călătorie în aparenţă gratuit-primejdioasă, această pură verificare a capacităţii de a învinge dificultăţile şi hazardul, a fost întreprinsă de unul singur ; spre deosebire de amiralul contemporan cu Shakespeare şi generos cu vieţile unor subalterni, Chichester nu a asumat riscuri decît pentru el însuşi.

A-l compara pe Chichester cu un anahoret retras în pustietatea mării, aşa cum încerca un ziarist englez, ar fi însă o greşeală. Popularitatea navigatorului solitar se explică şi prin faptul că oamenii l-au considerat „unul dintre ei" ; e drept, nu unul oarecare, ci un excepţional tehnician al iahtingului. Dar este aşa cum ni-l arată mesajele trimise ziarului „Times" : îşi aniversează căsătoria bînd o sticlă de şampanie şi felicitîndu-şi soţia prin radio ; se declară îngrijorat şi chiar înspăimîntat atunci cînd, destinzîndu-se după trecerea Capului Horn, uită să-şi supravegheze orientarea şi ajunge într-o zonă bîntuită de gheţari ; regretă pe spaţiul a jumătate din mesaj imperfecţia containerelor în care-şi păstra brînza Gruyère, după cum se îngrijorează de dispariţia treptată a rezervelor de băutură („sper să pot bea un pahar cu prietenii la Plymouth") ; se întreabă unde ar putea fi cei mai apropiaţi oameni, iar atunci cînd întîlneşte întîmplător un vas, mărturiseşte că i-au tremurat mîinile de emoţie. Chichester este un om obişnuit, dar un om obişnuit care a înfruntat singur furtuni, iceberguri şi Capul Horn. Este, cu alte cuvinte, un erou popular, adică ceea ce mulţi visează şi speră că ar putea să fie. „Noi sîntem cei care rămînem acasă — scria un editorialist — şi ne putem consola cu gîndul că, dacă am încerca să fim cu toţii Chichester, ar rezulta un haos ; dar sîntem mai fericiţi şi mai puri prin exemplul lui solitar şi strălucit".

Entuziasmul mulţimii adunate la Plymouth exprima poate şi satisfacţia unui popor de navigatori ; chiar dacă Britania nu mai stăpîneşte mările, unul din fiii ei a dovedit că le poate învinge.

M. M.

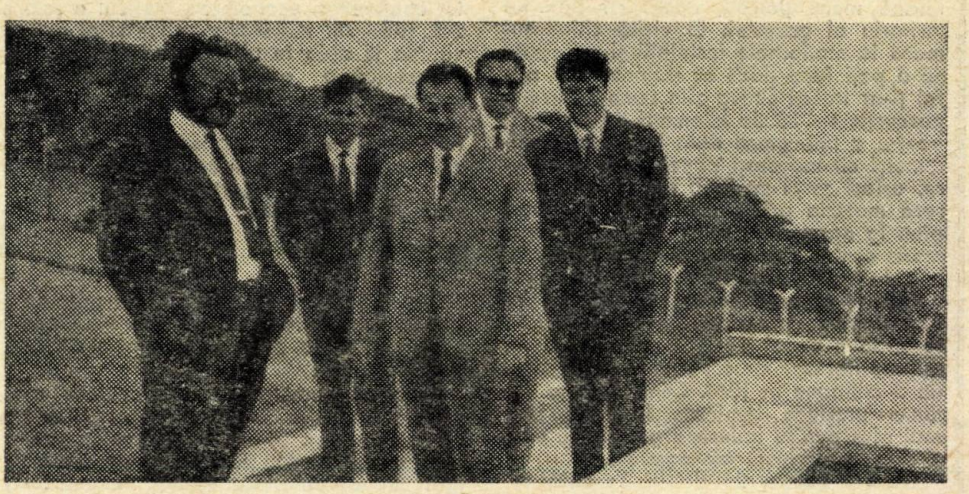

Kinshasa. Delegația română împreună cu ministrul comerțului exterior al R. D. Congo, A. N. Kititwa

LEGĂTURI COMERCIALE ALE ROMÂNIEI CU UNELE ȚĂRI AFRICANE

De curînd s-a înapoiat în țară delegația economică guvernamentală a Republicii Socialiste România care a vizitat o serie de state africane și a purtat tratative economice cu autoritățile de resort. La solicitarea revistei „Lumea", conducătorul delegației, DUMITRU USTUROI, adjunct al ministrului comerțului exterior, a relevat, într-o convorbire cu redactorul nostru Ileana Nicolaescu, **unele concluzii în legătură cu această vizită.**

Referindu-se la contactele pe care delegația le-a stabilit cu cercurile economice din țările africane vizitate, tovarășul Dumitru Usturoi ne-a spus :

— Delegația noastră a vizitat în această călătorie Republica Islamică Mauritania, Republica Ghana, Republica Niger și Republica Democrată Congo. Din atitudinea cordială cu care am fost întîmpinați, ne-am putut da seama de interesul existent în țările respective pentru dezvoltarea relațiilor cu România. Delegația română a avut în fiecare din țările amintite convorbiri multiple și fructuoase la diferite niveluri. Astfel, am avut prilejul să ne întîlnim atît cu reprezentanți ai cercurilor de afaceri locale, ai asociațiilor profesionale cu caracter comercial și financiar, inclusiv camere de comerț, cît și cu conducători ai organelor de planificare, de cercetări și prospecțiuni geologice, cu experți în problemele agriculturii, pescuitului, ai economiei sahariene sau forestiere, transporturilor, comunicațiilor, diferitelor activități industriale și artizanale.

În legătură cu posibilitățile de schimburi comerciale și cooperare economică și tehnică a României cu țările africane am fost invitat să țin o conferință la Camera de Comerț a Republicii Islamice Mauritania, în cadrul unei reuniuni prezidată de ministrul de finanțe și comerț al acestei țări, și la care au participat reprezentanți de frunte ai vieții politice și economice mauritane.

În fiecare din țările vizitate, delegația noastră a fost primită de conducători ai statelor respective : Moktar Ould Daddah, președintele Republicii Islamice Mauritania, Diori Hamani, președintele Republicii Niger, general-locotenent Joseph Desiré Mobutu, președintele Republicii Democrate Congo, și general de brigadă A. A. Afrifa, membru în Consiliul Național de Eliberare al Republicii Ghana. Conducătorii africani au exprimat calde aprecieri la adresa politicii externe a României, a operei de dezvoltare complexă și multilaterală a economiei noastre naționale ; ei au subliniat dorința țărilor respective de a lărgi schimburile comerciale și relațiile de cooperare economică și tehnică cu România, pe baza principiilor promovate ferm de către aceasta privind respectarea strictă a independenței și suveranității naționale, neamestecul în afacerile interne și avantajul reciproc. Conducătorii statelor vizitate au evidențiat echitatea acestor principii și au exprimat satisfacția guvernelor lor față de sprijinul acordat țărilor în curs de dezvoltare de către reprezentanții României, prin eforturile și acțiunile depuse, în cadrul organismelor și reuniunilor internaționale, pentru traducerea integrală în viață de către toate țările a principiilor respective.

Contactele pe care delegația noastră a reușit să le stabilească în țările africane au prilejuit o analiză temeinică a posibilităților concrete de schimburi bilaterale și o conturare a domeniilor de interes comun pentru dezvoltarea relațiilor de cooperare economică și tehnică. În plus, ele au contribuit la o mai bună prospectare a pieței din aceste țări de către organele ministerului comerțului exterior și ale unor ministere interesate în problemele de export și import, sprijinind astfel viitoarele acțiuni de dezvoltare a relațiilor economice între România și țările respective.

În cursul acestei deplasări, delegația noastră a stabilit relații comerciale și a încheiat acorduri corespunzătoare cu Republica Islamică Mauritania, Republica Niger și Republica Democrată Congo. A fost semnat, totodată, protocolul cu privire la schimbul de mărfuri, pe anul 1967, cu Republica Ghana. Fiecare acord încheiat stipulează acordarea reciprocă a clauzei națiunii celei mai favorizate, ceea ce demonstrează o dată mai mult dorința reciprocă de extindere a schimburilor comerciale și a cooperării economice și tehnice.

Din discuțiile purtate, a reieșit că sînt cunoscute atît aportul României la dezvoltarea unor industrii naționale în diferite țări ale lumii, în special în domeniul petrolifer, cît și posibilitățile țării noastre în ce privește asigurarea de specialiști pentru depistarea și organizarea punerii în valoare a altor categorii de resurse naturale, și livrarea de instalații și mașini necesare acestor lucrări. Chiar în timpul vizitei delegației noastre s-au concretizat unele protocoale-cadru care stabilesc principiile de bază ale cooperării între întreprinderile românești de comerț exterior și organizațiile interesate din țările respective. În plus, atît listele de mărfuri anexate la acordurile încheiate de delegația română cît și cele anexate la acordurile încheiate anterior de țara noastră cu diferite țări ale Africii prevăd pentru România posibilitatea de a exporta în aceste țări o largă gamă de produse ale industriei constructoare de mașini, inclusiv instalații complete și părți de instalații, produse ale industriei chimice, industriei de prelucrare a lemnului, industriei ușoare, alimentare și de a im-

porta, în schimb, produse specifice economiei țărilor respective, necesare atît industriei noastre cît și consumului populației.

Conducătorul delegației economice guvernamentale ne-a împărtășit de asemenea cîteva impresii despre realitățile și preocupările economice ale statelor africane vizitate.

— Aceste țări și-au dobîndit de curînd independența națională. Economia lor poartă de aceea pecetea caracteristică statelor care s-au aflat vreme îndelungată sub dominație colonială : o economie unilaterală bazată pe exploatarea unui anumit produs (minereul de fier și guma arabică în Mauritania, arahidele în Niger, exploatarea pădurilor și mineritul în Ghana, minereul de cupru, aurul și rocile diamantifere în Congo-Kinshasa). Autoritățile actuale au pornit la elaborarea unor proiecte de dezvoltare pentru înlăturarea treptată a situației grele moștenite, pentru lichidarea rămășițelor colonialiste și pentru a împiedica pătrunderea formelor neocolonialiste în economie. Pe această linie în Mauritania, de pildă, s-a construit capitala țării, Nouakchott, iar pe plan economic, eforturile se îndreaptă spre crearea unor noi sectoare miniere, dezvoltarea și modernizarea pescuitului și a creșterii vitelor, inclusiv construcția industriilor aferente, de prelucrare, dezvoltarea transporturilor, obținîndu-se succese evidente. În Niger, economia sahariană a început să fie organizată de stat în domeniile aprovizionării și producției, transportului și desfacerii pe baze cooperative a produselor populațiilor respective. Proiectele legate de valorificarea unor resurse naturale miniere, creșterea gradului de navigabilitate a fluviului Niger se numără, de asemenea, printre preocupările autorităților. Obținerea de energie electrică pe baza captării și transformării energiei solare este o problemă intens studiată de centrele de specialitate respective. Ghana și Republica Democrată Congo, mai favorizate de condițiile climaterice și dispunînd de resurse naturale bogate, depun, de asemenea, eforturi pentru valorificarea pe scară mai ridicată a patrimoniului forestier, deschiderea a noi exploatări miniere, modernizarea transporturilor și construcția de noi căi de transport, cunoașterea mai completă a bogățiilor minerale aflate în subsolul teritoriului național.

Am constatat, în fiecare din țările vizitate, existența conștiinței profunde că independența politică poate fi consolidată numai printr-o reală independență economică. Una din căile prin care țările africane înțeleg să-și consolideze această independență o constituie și diversificarea, lărgirea relațiilor lor economice externe, așezarea schimburilor comerciale pe principii care să permită exportul și importul în condiții reciproc avantajoase.

COOPERAREA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ

La sfîrșitul vizitei întreprinsă în țara noastră de prof. ALEKSEI MATVEEV, titular al catedrei de fizică a Universității Lomonosov, redactorul nostru Cristian Popișteanu **a solicitat înaltului funcționar al Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură opiniile sale cu privire la aplicarea rezoluțiilor adoptate de Conferința generală U.N.E.S.C.O. din toamna trecută în privința cooperării tehnico-științifice pe continentul european.**

— Apreciem în mod deosebit contribuția României atît la inițierea și adoptarea rezoluțiilor Conferinței generale, cît și la înfăptuirea practică a programului de cooperare între toate statele europene în domeniul științei și tehnicii. Considerăm ca deosebit de semnificativă această contribuție, care oglindește preocupările României pentru dezvoltarea unui climat favorabil schimburilor și relațiilor fructuoase între oamenii de știință din Europa.

Mă voi referi la cîteva acțiuni prevăzute de U.N.E.S.C.O. în domeniul științelor exacte și naturale pentru concretizarea în viitorul apropiat a rezoluțiilor menționate. Conferința generală a recomandat — la propunerea delegației române — convocarea unei întruniri a țărilor europene consacrată problemelor politicii științifice. O reuniune de experți va fi organizată de U.N.E.S.C.O. la începutul anului viitor, în scopul pregătirii acestei conferințe. Sîntem bucuroși să relevăm faptul că guvernul român a propus organizarea consfătuirii preliminare în capitala țării dv., în luna februarie 1968. Sînteți, desigur, la curent cu pregătirile în vederea conferinței miniștrilor educației din țările europene, convocată în toamna acestui an la Viena, pregătiri la care România ia parte activă, prof. dr. docent Jean Livescu fiind președintele Comitetului Consultativ care se ocupă de pe acum de pregătirea întrunirii.

O altă conferință convocată de către U.N.E.S.C.O. este cea consacrată studierii posibilităților, modalităților și căilor de cooperare științifică a țărilor europene în domeniul biologiei moleculare. Am avut, totodată, schimburi de păreri într-o problemă foarte importantă pentru țările balcanice și anume : posibilitatea adoptării unui proiect regional de seismologie. Problema va sta în atenția viitoarei reuniuni a Comisiilor naționale pentru U.N.E.S.C.O. din țările balcanice. Există, de asemenea, o serie de programe care se realizează între România și U.N.E.S.C.O. cu sprijinul altor instituții specializate ale O.N.U., despre care am discutat cu oficialitățile române, programe care vădesc spiritul de colaborare eficientă stabilit între țara dv. și U.N.E.S.C.O.

Prof. Aleksei Matveev ne-a vorbit apoi despre rolul cooperării științifice în actuala etapă de dezvoltare a societății.

— Progresul contemporan este de neconceput fără o dezvoltare științifică adecvată. În vremurile noastre, știința și tehnica aduc o contribuție directă, nemijlocită, dezvoltării economice, fiind în felul acesta implicate profund în toate resorturile societății contemporane. Sînt de părere că problemele dezvoltării și ale progresului tehnico-științific pot fi rezolvate cu succes numai în măsura în care în fiecare țară, și totodată pe plan internațional, se acordă o atenție deosebită științelor exacte și naturale. În acest sens aș dori să subliniez marea însemnătate pe care U.N.E.S.C.O., și respectiv departamentul științelor exacte și naturale, o atribuie sprijinului acordat țărilor în curs de dezvoltare. În prezent, mai mult de jumătate din programele noastre sînt direcționate spre țările Asiei, Africii și Americii Latine, țări care resimt cu o gravă acuitate necesitatea aplicării concrete a științei și tehnicii la dezvoltare, respectiv la consolidarea bazelor economiei, la progresul lor general.

Referindu-mă la acțiunile generale inițiate de U.N.E.S.C.O. în acest domeniu, pe lîngă programele realizate pe plan național cu concursul țărilor respective, mi-aș permite să amintesc organizarea unei conferințe a miniștrilor statelor asiatice însărcinați cu problemele de știință și tehnică (1968) ; conferința miniștrilor învățămîntului din țările africane, care va dezbate de asemenea problemele dezvoltării științifice pe acest continent ; proiectul experimental privind predarea biologiei în țările africane etc.

În încheiere, prof. Matveev s-a referit la rolul științei în stabilirea încrederii și înțelegerii internaționale.

— Știința este universală, dar dezvoltarea ei are loc în cadrul diferitelor țări și școli științifice naționale. Prin însuși caracterul științei, se întîmplă frecvent ca dezvoltarea cooperării și stabilirea contactelor în domeniul științei să fie mult mai ușoare decît în alte domenii. Aceasta este explicația pentru care, deseori, cooperarea dintre diferitele țări în domeniul științei joacă un rol de pionierat în dezvoltarea relațiilor generale dintre aceste țări. Consider cooperarea în domeniul științei și tehnicii drept o punte care facilitează crearea climatului favorabil cooperării internaționale, servește încrederii reciproce și prieteniei între popoare.

CUBA: ofensiva şcolilor şi a ştiinţei

Dr. Toma Nicolaescu
secretar ştiinţific adjunct al Academiei Republicii Socialiste România

Universitatea din Havana

Roma, Paris, Madrid, Azore, — cîteva escale într-o lungă călătorie aeriană, care a durat peste 20 de ore. La sfîrşitul ei se termina şi călătoria noastră spre Cuba. Soarele dezghioca din apele Atlanticului ţărmurile întrerupte ale arhipelagului Antilelor Mari.

Ni se anunţă aterizarea în Cuba.

Aeroportul Havanei, străjuit de palmieri, ne primeşte în decembrie cu adieri mîngîietoare de mai şi cu zîmbetele primitoare ale celor ce ne vor fi gazde pentru două săptămîni.

Călătorul sosit la Havana este atras, în primele clipe, de mirajul oraşului exotic unde, în decorul vegetaţiei luxuriante, betonul şi sticla pierd parcă mult din răceala lor.

Terasa de la etajul 17 al hotelului „Habana Libre" dezvăluie panorama metropolei cubane, cu contururi estompate de negura discretă a dimineţii, dar totuşi maiestuos reliefată pe fondul albastru al Mării Caraibilor. Privirea este atrasă imediat de silueta zveltă a monumentului lui José Marti, erou naţional al poporului cuban.

Pornind prin Havana, ai impresia că străbaţi diferite oraşe. Oraşul vechi, spaniol, situat în jurul portului, este format din clădiri masive, solide şi, alături de ele, case mici, modeste, ce străjuiesc străduţe înguste, umbrite şi agitate. În centrul oraşului sau la periferie, oamenii pe care-i întîlnim sînt vioi, vorbăreţi, cu mişcări sprintene, gata parcă să danseze în ritmul unei muzici.

Centrul oraşului, compartimentat de bulevarde largi şi străzi perpendiculare, identificate prin litere şi cifre, te impresionează prin linia zveltă a zgîrienorilor şi circulaţia intensă. De-a lungul litoralului nordic se desfăşoară cartierul de vile continuat cu moteluri, restaurante şi bungalow-uri ; vegetaţia este bogată, plajele întinse, atmosfera îmbietoare. Noul oraş administrativ, dominat de monumentul lui Marti creşte mereu cu blocuri moderne ; cartiere noi de locuinţe iau locul periferiilor sărace.

Nu mi-am propus în aceste rînduri să mă opresc în mod special asupra frumuseţilor arhitectonice ale oraşului, asupra interesantelor tablouri pe care ţi le oferă prospectarea cartierelor capitalei cubane, atît de variate şi pline de culoare. Aş stărui mai mult asupra unor trăsături noi care apar pe chipul oraşului şi pe care i le conferă mai ales viaţa nouă a oamenilor, eforturile şi ţelurile lor.

Aproape toţi oamenii cu care am stat de vorbă în Cuba au subliniat în discuţiile pe care le-am avut cu ei un moment sau altul din istoria mai veche sau mai nouă a ţării lor. Poate faptul că, în prezent, această istorie cunoaşte o perioadă de avînt multilateral, explică şi dorinţa cubanilor de a sublinia tradiţiile luptei pentru libertate care, în zilele noastre, şi-au găsit împlinirea în victoria revoluţiei socialiste.

Drumul revoluţiei şi construcţiei socialiste, pe care a pornit Cuba, presupune o vastă operă de refacere a economiei, în trecut dezvoltată unilateral, după interesele unora sau altora dintre puterile care au exploatat acest pămînt. Reconstrucţia — pornită cu avînt şi înregistrînd serioase progrese — se mai loveşte încă de urmele trecutului. Un exemplu : în cursul lungilor călătorii cu avionul sau automobilul am căutat cu asiduitate o pădure tropicală, pe care însă n-am găsit-o în măreţia ce şi-o dorea imaginaţia. Exprimîndu-mi surprinderea, am aflat că bogata vegetaţie fusese tăiată atît pentru a furniza cel mai bun lemn corăbiilor spaniole, cît şi pentru a lăsa loc culturilor de trestie de zahăr, bogăţia principală a insulei. Şi totuşi, ca urmare a îndelungatei dominaţii coloniale, pînă nu de mult, cubanii cultivau trestie de zahăr şi consumau zahăr din import.

Astăzi, intensificarea culturilor de trestie de zahăr şi tutun, reîmpăduririle, creşterea şeptelului, valorificarea zăcămintelor bogate în nichel constituie preocupări de seamă în construcţia economică a republicii. Industrializarea ţării va avea o mare contribuţie la ridicarea puterii economice a tînărului stat socialist.

Dezvoltarea diferitelor sectoare economice necesită formarea unui număr tot mai mare de specialişti. Cultura şi ştiinţa — altădată inaccesibile maselor — au devenit azi un bun naţional. Rolul ştiinţei în construcţia socialistă devine tot mai evident. La intrarea în sediul Academiei citim : „Viitorul Cubei trebuie să fie în mod necesar un viitor al oamenilor de ştiinţă" (Fidel Castro). Se dezvoltă unele unităţi de cercetare, se proiectează înfiinţarea altora, se creează şi se amplifică şcoli de specialitate cu concursul oamenilor de ştiinţă din ţările socialiste. Academia Republicii Socialiste România va trimite în Cuba cercetători de prestigiu în domeniile geologiei, biologiei marine, endocrinologiei, inframicrobiologiei, fizicii ş.a. şi va primi pentru perfecţionare în institutele sale specialişti cubani.

■

Impresionează puternic vasta acţiune de şcolarizare, faptul că toată lumea învaţă cu asiduitate. Se ştie că Cuba e prima ţară din America Latină în care a dispărut analfabetismul. Marea lovitură împotriva neştiinţei de carte s-a dat în 1961, declarat „anul educaţiei". 707 212 analfabeţi au învăţat să scrie şi să citească cu ajutorul a 271 000 de voluntari, aşa-numiţii „brigadistas".

Într-un raport al U.N.E.S.C.O. referitor la acest considerabil succes, se spune : „Campania împotriva analfabetismului n-a fost de loc uşoară : trebuia entuziasm, patriotism şi condiţii sociale propice". Simbol al victoriei asupra ignoranţei, „Palatul luptei contra analfabetismului" — aflat în capitală, în clădirea care altădată era ocupată de poliţiştii regimului Batista — te primeşte încă de la intrare cu versul, devenit lozincă, al lui José Marti : „Pentru a fi liber, trebuie să te cultivi". În vederea realizării acestui deziderat, la poalele Sierrei Maestra a fost construit oraşul-şcolar „Camilo Cienfuegos", iar în împrejurimile Havanei a luat fiinţă „La ciudad universitaria" (oraşul universitar), care poartă numele lui José Antonio, fost preşedinte al Federaţiei studenţilor, ucis de poliţia lui Batista la 13 martie 1957.

Un factor important al largului proces de instruire îl reprezintă dezvoltarea învăţămîntului tehnic şi profesional. În 1959, mai mult de 65 la sută din studenţi urmau literele ; anul trecut, peste o treime frecventau cursurile facultăţilor tehnice. „În 1974 — declară directorul şcolii „Camilo Cienfuegos" — vor fi necesare 40 000 de cadre noi în agricultură, şi le vom avea". Aici studiază deja 5 000 de bursieri, care urmează un stagiu de patru ani.

Făcînd o trecere în revistă a realizărilor, ministrul învăţămîntului, Llanusa, arăta că statul asigură baza materială a şcolilor : anual 150 000 de elevi şi studenţi sînt bursieri ai statului în întreţinere completă şi alţi 600 000 se bucură de diverse înlesniri. Peste 1 300 000 de elevi urmează cursuri primare, alţi 135 000 fiind înscrişi în şcoli secundare ; numărul studenţilor se ridică la 27 000. Paradisiacul cartier de vile din nord-estul Havanei găzduieşte astăzi şcoli ; foste cazărmi militare au fost transformate în licee. Sînt în curs de construcţie noi şcoli şi universităţi.

...Un pîlc de copii înşirîndu-se în faţa „şcolii" — o vilă cochetă, pictată cu frunze de palmier de către soarele dimineţii tropicale — elevi gata de a intra în „clasă" oferind imaginea amestecului de tipuri şi rase din care s-a făurit poporul cuban : albi, creoli, metişi, negri. Revoluţia socialistă i-a ridicat pe toţi la o viaţă nouă.

Cuba, răspîntia drumurilor atlantice, este patria unor oameni îndrăzneţi şi hotărîţi.

reflector

ATRIBUȚII NOI

Ambasadele britanice din cele șase țări ale Pieței comune au primit din partea premierului Wilson instrucțiuni speciale. Misiunile diplomatice vor trebui să adauge obligațiilor lor uzuale și pe aceea de a convinge opinia publică din aceste țări că admiterea Marii Britanii în C.E.E. ar fi avantajoasă pentru „cei șase". Invocînd, firește, în fiecare țară, argumentele cele mai adecvate. Dificultatea constă în faptul că argumentele folosite într-o țară, în R.F.G. de pildă, ar putea indispune în altă parte, să zicem în Franța. Și invers...

DENUNȚAREA UNEI CONSPIRAȚII

Dacă mareșalul Arthur da Costa e Silva n-a întîmpinat greutăți din partea lui Castelo Branco în drumul spre președinția republicii, declarațiile cu privire la politica internă și externă a guvernului său (vezi „Lumea" nr. 16/1967), după numai două luni de la instalarea sa, i-au provocat însă serioase dificultăți. După cum scrie presa braziliană, dificultățile au apărut ca urmare a încercărilor președintelui Costa e Silva de a adopta o nouă orientare politică, relativ diferită de concepțiile predecesorului său. Opoziția lui Castelo Branco față de actualul guvern de la Rio a constituit obiectul a numeroase comentarii apărute în presă, ajungîndu-se pînă la confirmarea existenței unei conspirații a fostului președinte și a colaboratorilor săi pentru înlăturarea lui Costa e Silva.

În urma denunțării conspirației în Camera Deputaților, de către cele mai influente personalități ale partidului de opoziție M.D.B. (deputații Mario Pina, Mauricio M. Alves și alții) — relatează „Jornal do Brasil" — președintele Costa e Silva a cerut membrilor cabinetului său „să nu accepte provocări și să nu alimenteze această polemică". Conspirația nu are nimic comun cu critica sinceră adresată actualului regim — a afirmat el — ci urmărește sabotarea politicii guvernului.

Fostul președinte Castelo Branco, referindu-se la învinuirile ce i se aduc în legătură cu uneltirile la adresa noului guvern, nu le-a dezmințit ci, dimpotrivă, a ținut să precizeze că „după părerea sa, mai devreme sau mai tîrziu se va produce o ciocnire între vechile și noile concepții ale administrației braziliene". El a afirmat că este pregătit încă de pe acum să-și apere programul pe care l-a adoptat și l-a lăsat moștenire actualului guvern.

REVANȘA ARGINTULUI

Ca podoabă, argintul a fost multă vreme un fel de aur al săracului. Ca monedă, era folosit deseori la fabricarea „mărunțișului". De aceea profanii nici n-au băgat de seamă — sau, dacă au băgat de seamă, n-au înțeles — măsura recentă a trezoreriei americane. Într-adevăr, Henry Fowler, secretar al departamentului finanțelor, a interzis exportarea acestui metal. Numai întreprinderile din S.U.A. — iar dintre acestea, numai acelea „care îl folosesc în mod necesar pentru activitatea lor" — vor mai putea cumpăra argint de la stat.

Originea acestei reabilitări trebuie căutată în industria electronică și în special în construcția utilajelor destinate cercetărilor spațiale. Există riscul ca nevoia de argint creată de asemenea tehnici contemporane să ridice peste valoarea lor nominală prețul monezilor confecționate din acest metal. Pentru a preveni fenomenul, Administrația a hotărît să substituie monezilor de argint echivalente din alte aliaje. Dar această înlocuire nu se poate face decît treptat: se prevede că va fi fapt pe de-a-ntregul împlinit abia în cursul anului viitor.

Speculatorii la bursă însă (care, ei, nu sînt profani) au și început să cumpere argint. La Londra de pildă, cursul acestui metal — nobil, dar pînă acum nobil de rang minor — este în creștere.

Corespondență din Istanbul

Un nou partid politic în Turcia

Kemal Sami

Înființarea unui nou partid politic — după sciziunea din Partidul republican al poporului, principalul partid de opoziție — este considerată la Istanbul drept expresia unor evoluții politice care au loc, în prezent, în Turcia. Delimitările ideologice și politice capătă o tot mai accentuată ascendență asupra rivalităților personale în activitatea anumitor partide, care în trecut aveau mai degrabă caracterul unor cluburi.

Noul partid, denumit „Partidul încrederii", a fost înființat de cîțiva membri de frunte ai Partidului republican al poporului, condus de Ismet Inönü, cel mai vechi partid din Turcia, creat în 1923 de întemeietorul Republicii Turce, Kemal Atatürk. „Partidul încrederii" este condus de profesorul Turhan Fevzioglu, fost consilier apropiat al lui Inönü și membru al cabinetului. Pînă în prezent, 46 din cei 52 de membri ai Parlamentului care au demisionat din Partidul republican al poporului, s-au alăturat noului partid, devenit astfel al treilea ca importanță în ambele Camere. Partidul guvernamental, Partidul dreptății, condus de premierul Suleyman Demirel, deține o majoritate solidă în Parlament și poziția sa a fost consolidată și mai mult prin slăbirea Partidului republican al poporului. (Din cele 450 de locuri din Adunarea Națională, 242 sînt deținute de Partidul dreptății.)

Scindarea din Partidul republican al poporului s-a produs în urma divergențelor dintre aripa de dreapta și cea de stînga a partidului cu privire la noua lui orientare — de centru-stînga — acceptată ca politică oficială a partidului la o conferință care a avut loc în noiembrie, anul trecut. Profesorul Fevzioglu și alți șapte membri de frunte (denumiți „grupul celor opt") s-au opus acestei noi linii. Acțiunea celor „opt" a provocat o asemenea reacție în partid încît a devenit necesar să se convoace o conferință extraordinară, în cursul căreia grupul lui Fevzioglu a fost înfrînt și obligat să demisioneze.

Inönü susține că adoptarea lozincii de centru-stînga nu înseamnă o deviere de la principiile de bază ale partidului, stabilite de Atatürk, din care unul era etatismul. Inönü a declarat la recenta conferință că politica de centru-stînga întruchipează toate aceste principii. El a arătat că Partidul republican al poporului va continua să susțină o „economie mixtă" și a adăugat că programul partidului nu imită programul vreunui partid străin, ci este conform cu condițiile economice și sociale ale țării. De fapt, Partidul republican al poporului se deosebește în anumite privințe de partidele de centru-stînga și chiar de partidele laburiste din Europa: concepția lui asupra etatismului merge mai spre stînga: el se pronunță în favoarea naționalizării a aproape tuturor marilor ramuri industriale.

Fevzioglu susține că o dată cu adoptarea politicii de centru-stînga și cu numirea lui Bulent Ecevit, în vîrstă de 42 de ani, în funcția de secretar general al partidului, Partidul republican al poporului s-ar îndrepta spre extrema stîngă și s-ar abate de la principiile lui Atatürk. „Partidul încrederii" apare astfel drept un partid de centru în viața politică din Turcia. Totuși programul lui prevede de asemenea o „economie mixtă", cu etatism limitat.

Scindarea din cadrul Partidului republican al poporului — a patra de la înființarea lui — ar putea să-l facă mai omogen. Fiind singurul partid din Turcia timp de 27 de ani, Partidul republican al poporului a grupat persoane din diferite categorii sociale — de la moșieri pînă la muncitori. Chiar și acum, în ciuda adoptării oficiale a unei noi orientări, partidul cuprinde numeroși moșieri și oameni de afaceri. Se așteaptă însă ca aceia care nu sînt de acord cu această orientare să demisioneze și să intre în partidul lui Fevzioglu. Dar, pe de altă parte, Partidul republican al poporului își sporește numărul cu membri din rîndurile intelectualilor de stînga, ofițerilor cu opinii mai progresiste etc. Ecevit se străduiește, totodată, să obțină sprijinul maselor de țărani, care continuă să mai susțină Partidul dreptății.

Un prim examen în ce privește influența scindării asupra Partidului republican al poporului îl vor constitui alegerile locale și senatoriale, care vor avea loc la toamnă. Observatorii sînt de părere că scindarea ar putea să slăbească Partidul republican al poporului, cîștigătorul firesc de pe urma acestei noi situații urmînd a fi Partidul dreptății.

Întrebarea-cheie în legătură cu viitorul Partidului republican al poporului este ce anume se va întîmpla după dispariția lui Inönü de pe arena vieții politice. Deși conducătorul partidului, în vîrstă de 84 de ani, nu se gîndește să renunțe la funcția sa, s-ar putea ca starea proastă a sănătății să nu-i permită să se mai mențină multă vreme în fruntea partidului. Unele cercuri dinăuntrul și dinafara Partidului republican al poporului apreciază că, în cazul acesta, aripa de stînga ar putea să preia controlul asupra partidului.

Istanbul, 29 mai

Falsele rețete ale d-lui Morgenthau

Reeditînd, actualizate, lucrări anterioare consacrate politicii externe americane sau reluînd teze din aceste lucrări și străduindu-se să le adapteze la realități noi, profesorul H. J. Morgenthau, unul dintre teoreticienii de vază din S.U.A. în acest domeniu ★, caută cu perseverență să justifice, în esența ei dacă nu în amănuntul practicii, activitatea cercurilor agresive din S.U.A. în arena internațională.

În acest spirit a fost revăzut volumul apărut în 1965 sub titlul „Politica între națiuni" ★★, în acest spirit este conceput și recentul articol pe care H. J. Morgenthau l-a publicat în revista „Foreign Affairs" din New York, numărul pe trimestrul II/1967, sub titlul semnificativ „To intervene or not to intervene" („A interveni sau a nu interveni"). Sensul general al articolului este sintetizat de la bun început: „Intervenția este un instrument de politică externă tot atît de vechi și de consacrat ca și presiunea diplomatică, negocierile și războiul". Sau, mai departe: „Atît angajamentele legale împotriva intervenției cît și practica intervenției slujesc obiectivelor politice..." Și exemplele se pot înmulți.

Profesorul Morgenthau susține ineficiența și inutilitatea normelor dreptului internațional pentru reglementarea raporturilor dintre state; el optează, de fapt, pentru revenirea la vechile relații de inegalitate din epoca dominației coloniale, pentru promovarea legii arbitrariului, lăsînd celui mai tare „dreptul" de a aprecia dacă, unde și cînd să intervină, potrivit liberei sale voințe, în treburile interne ale altor state. În același timp, Morgenthau nu uită să recomande că „intervenția trebuie să fie brutală și directă pentru a învinge rezistența, sau trebuie să fie ascunsă pentru a fi acceptată".

Un loc însemnat în studiul din „Foreign Affairs" îl ocupă relația dintre normele dreptului internațional și principiul neintervenției în treburile interne ale altor state. Referindu-se la rezoluția adoptată în unanimitate de Adunarea Generală a O.N.U., în decembrie 1965, care respinge intervenția ca mijloc de soluționare a problemelor litigioase dintre state, Morgenthau afirmă că „intervenția nu poate fi limitată prin principii abstracte și cu atît mai puțin pusă în mod efectiv în afara legii printr-o rezoluție a O.N.U.".

Este ușor de înțeles de ce Morgenthau respinge atît de direct rolul pozitiv al normelor dreptului internațional și, în cadrul lor, al principiului neintervenției în treburile altor state. Adoptarea rezoluției O.N.U. cu privire la caracterul inadmisibil al intervenției în treburile interne ale altor state, la necesitatea respectării stricte a independenței și suveranității tuturor statelor mari sau mici, a constituit un important succes al tuturor forțelor antiimperialiste.

Întreaga desfășurare a vieții internaționale confirmă faptul că încălcarea dreptului suveran al fiecărui popor la o viață națională proprie, la existența unui stat independent, amestecul în treburile interne ale altor țări, presiunile de orice fel asupra popoarelor, au repercusiuni grave asupra progresului social, generează încordare și conflicte între state, dăunează colaborării internaționale și reprezintă un pericol serios pentru cauza păcii. Promovarea consecventă a principiului neintervenției în relațiile internaționale constituie o condiție esențială pentru asigurarea unui climat favorabil rezolvării problemelor litigioase dintre state, fără a se recurge la forță, pentru dezvoltarea normală a colaborării multilaterale între popoare, pentru menținerea și consolidarea păcii în lumea întreagă.

Negarea legalității principiului neintervenției în relațiile dintre state pare un lucru firesc la Morgenthau căci întreaga sa pledoarie este pusă în slujba demonstrării tezei mai sus citate, potrivit căreia intervenția ar fi un instrument al politicii externe „vechi și consacrat". Încă din vremea grecilor antici și pînă în zilele noastre — afirmă Morgenthau — „unele state au considerat că este avantajos să intervină în afacerile altor state, în numele intereselor proprii și împotriva voinței celor din urmă". Afirmația este, fără îndoială, în mare parte exactă. Cu mențiunea că principiul intervenției a fost detestat întotdeauna de popoare, deoarece a stat la baza politicii externe a celor mai reacționare state din diverse epoci istorice. El a fost invocat ori de cîte ori păturile diriguitoare ale acestor țări au urmărit să subjuge alte popoare. Argumente de felul celor prezentate de Morgenthau în favoarea intervenției în treburile altor state sînt invocate și astăzi de cercurile agresive din S.U.A.

Războiul agresiv pe care S.U.A. îl duc în Vietnam constituie cea mai cinică expresie a politicii intervenționiste promovate de imperialismul american, o sfidare a celor mai elementare norme de drept și a principiilor libertății și independenței popoarelor, o crimă gravă împotriva umanității. De altfel, cercurile agresive din S.U.A. au ajuns să proclame fățiș „legalitatea" intervenției în treburile altor state. De pildă, rezoluția adoptată de Camera Reprezentanților nr. 560 din septembrie 1965 prevede în mod expres „dreptul" S.U.A. de a folosi forța armată în orice țară de pe continentul latino-american unde autoritățile ar fi „pierdut controlul situației". Această rezoluție, care a trezit puternice reacții de protest în țările latino-americane, subliniază încă o dată rolul imperialismului american ca principal promotor al politicii de intervenție în treburile interne ale statelor suverane și independente.

Dacă unii ideologi americani justifică, fără succes, necesitatea imixtiunii în treburile interne ale altor state, ca fiind determinată de scopurile „luptei împotriva comunismului", Morgenthau, adoptînd unele poziții mai lucide, este nevoit să recunoască însă ineficiența ei. „Angajați să intervenim... pretutindeni, noi am ajuns să presupunem că dispunem de forța de a proceda astfel cu succes. În realitate, însă, necesitatea intervenției, cît și șansele unei intervenții încununate de succes sînt mult mai limitate decît am fost îndemnați să credem". Făcînd această mărturisire, Morgenthau nu recomandă însă renunțarea la politica de imixtiune în treburile interne ale altor state — concluzie firească ce s-ar impune — ci, dimpotrivă, îndeamnă la intervenție, dar numai acolo unde ar exista „o șansă de succes". În ce ar trebui să conste „șansa" și „succesul", aceasta nu se mai precizează în articol.

Pentru a-și susține argumentarea, autorul caută să explice, invocînd circumstanțe variate, eșecurile politicii S.U.A. de imixtiune în treburile interne ale altor state. Din încercarea de analiză a experienței intervențiilor americane în Cuba și Republica Dominicană, în Vietnam și în alte părți ale lumii, partea cea mai consistentă rămîne însă recunoașterea scăderii prestigiului Statelor Unite în urma acestei politici. Dar, ca și alți teoreticieni americani, profesorul Morgenthau nu pare încă să se fi convins că era intervențiilor în treburile interne ale altor state este definitiv condamnată de istorie.

În lumea contemporană, forțe uriașe — cum nu au mai existat niciodată în istorie — se opun cu tot mai multă hotărîre politicii de intervenție în treburile interne ale altor state. În condițiile actuale, cînd forțele socialismului, democrației și păcii exercită o influență tot mai mare pe arena mondială, cercurile imperialiste nu mai pot dicta după bunul lor plac natura raporturilor dintre state, direcția dezvoltării lor interne, cursul evenimentelor contemporane. Scuturarea jugului colonialist, respingerea neocolonialismului, a politicii de imixtiune în treburile interne ale altor state, afirmarea tot mai puternică a ființei naționale a popoarelor, stabilirea unor relații noi bazate pe respectarea strictă a independenței și suveranității naționale, a egalității în drepturi, a neamestecului în treburile interne sînt procese cu un caracter legic, constituie o puternică forță motrice a dezvoltării contemporane.

În pofida rezistențelor și împotrivirilor cercurilor imperialiste, și în primul rînd a imperialismului american, principiile noi ale relațiilor dintre state se impun cu tot mai multă forță, capătă tot mai mulți aderenți în lumea întreagă. Recunoașterea acestor realități incontestabile i-ar fi permis profesorului Morgenthau să ajungă la unele concluzii mai raționale privind politica externă a S.U.A. și raporturile dintre state în lumea contemporană.

Gavrilă RUS
Gheorghe TOMESCU

★ Director al Centrului de studii de politică externă de la Universitatea din Chicago, prof. Hans J. Morgenthau este autorul a numeroase lucrări de interpretare a politicii americane: „In Defense of the National Interest", 1951 („În apărarea interesului național"); „The Purpose of American Politics", 1960 („Scopul politicii americane"); „Vietnam and the United States", 1965 („Vietnamul și S.U.A."); „Politics among Nations", 1965 („Politica între națiuni") etc.

★★ Vezi LUMEA nr. 47/1966.

reflector

EPILOG LA PALOMARES

Împotriva detectoarelor electronice și a unei armate de experți care-l luau în rîs, pescarul de creveți Francisco Simo a avut dreptate. El le-a arătat americanilor din prima clipă unde a căzut bomba atomică la 27 ianuarie 1966. Abia la 15 martie, în disperare de cauză, epuizați de căutări sterile, i-au dat o șansă. Pescarul Simo i-a dus pe americani la locul știut de el, orientîndu-se după soare, coaste și culoarea apei. O oră și 20 de minute mai tîrziu, bomba a fost depistată. În culmea satisfacției, americanii i-au strîns mîna, l-au felicitat și i-au înmînat o diplomă de mulțumire. Dar pescarul Francisco Simo — care de atunci nu-și mai poate vinde peștii presupuși a fi contaminați — se socotește nedreptățit. El aștepta o recompensă. A scris președintelui Johnson, dar n-a primit nici un răspuns. Atunci s-a adresat avocatului Eduardo Cobos, care a și calculat cu aproximație valoarea premiului ce ar trebui să i se acorde lui Simo : 5 milioane de dolari (sumă în care se includ 10 la sută din costul bombei regăsite, răsplata riscurilor asumate de echipajul ambarcației lui Simo, daunele produse comerțului cu pește etc.).

Avertizat de pe acum de autoritățile spaniole „să se cuminţească", pentru a nu produce animozități politice între Washington și Madrid, avocatul Cobos, perseverent, se va război probabil în labirintul legislației americane. Iar Francisco Simo va continua să pescuiască, în așteptarea unei recompense meritate, pentru care nu există legi...

LUXEMBURGUL FĂRĂ ARMATĂ

Marele ducat de Luxemburg a desființat armata (efectiv : 6 000 de oameni), a suprimat serviciul militar și a vîndut la licitație echipamentul. „Și N.A.T.O. ?, comentează un ziar occidental. S-a creat astfel o breșă ? Nu. Cu titlu simbolic, pentru a demonstra că rămîne solidar cu aliații săi atlantici, Luxemburgul va păstra o mică unitate de 600 de oameni, voluntari, cu misiunea de a asigura securitatea liniilor de comunicații aliate care trec pe teritoriul luxemburghez".

În micul mare-ducat, această hotărîre a suscitat însă fricțiuni și dispute violente. Între parlament, autor al propunerii, și militari, „victimele" ei în perspectivă. Am semnalat anul trecut proiectul de lege guvernamental de reducere a efectivelor și eliberarea din funcție a comandantului armatei, colonelul Winter, mîniat chiar și de această formulă intermediară. Parlamentul, de asemenea nemulțumit, a continuat să stăruie pentru suprimarea totală — și a obținut cîștig de cauză.

Traficanții de arme de mîna a doua, cei care nu au informații îndeajuns de precise, au bătut drumul degeaba. Pe terenul pe care se desfășura licitația, se puteau achiziționa, după relatările martorilor oculari, numai somiere din dormitoarele cazărmilor și numeroase perechi de bocanci. Singurele piese mai importante erau cîteva zeci de camioane, inclusiv ambulanțele de campanie : armata luxemburgheză nu a posedat niciodată blindate, iar puținele tunuri de care dispunea au rămas în R.F.G., unde micul ei batalion de artilerie făcea parte dintr-o divizie americană.

PARIUL LUI SALINGER

Pierre Salinger, fostul purtător de cuvînt al președintelui Kennedy, — informează „The Washington Post" — a pariat pentru suma de 4 000 de dolari că președintele Johnson nu va candida la alegerile din 1968. Mai mult, el este atît de sigur că Johnson se va retrage la anul din funcția prezidențială, încît a anunțat într-un cerc de prieteni că are de gînd să dubleze pariul. După părerea lui, candidații republicani la alegerile din 1968 vor fi Nelson Rockefeller, guvernatorul statului New York, și Ronald Reagan, guvernatorul statului California.

sfînta ostilitate

Art BUCHWALD

În politică nu contează prea mult ce faci, mai important este cine anume te atacă. Să luăm de exemplu ultimul turneu al lui George Wallace. Călătorind cîteva săptămîni prin nordul Statelor Unite, s-a bucurat din partea televiziunii și a ziarelor de o atenție disproporționată în raport cu funcția sa de soț al guvernatorului Alabamei. Nu ceea ce spune Wallace atrage atenția (folosește în fiecare oraș aceeași cuvîntare), ci faptul că pretutindeni mulțimi ostile îl huiduiesc și uneori chiar îl bruschează. Aceste scene, făcute parcă pentru televiziune, i-au adus lui Wallace mai multă faimă decît spera să obțină și au oferit tuturor politicienilor modelul unui nou tip de campanie electorală.

În 1968, discuțiile între oamenii politici și personalul lor vor decurge cam în felul următor :

— Am organizat totul pentru turneul din Midwest, sir. La Columbia veți fi bombardat cu roșii, la Toledo va avea loc o manifestație de protest tăcut, la Ann Arbor mulțimea va părăsi ostentativ mitingul, iar la Detroit vă vor răsturna automobilul.

— Strașnic, McNally. Se anunță un turneu grozav. Apropo, la Pittsburg, galeria celor care mă huiduiau mi s-a părut cam slabă. De fapt, m-am temut că voi fi nevoit să-mi rostesc discursul pînă la capăt.

— Nu mi-o luați în nume de rău, sir. Pregătisem vreo sută de oameni, dar poliția nu i-a lăsat să intre în clădire. I-am explicat căpitanului de poliție că nu puteți începe să vorbiți fără ei, dar a rîs de mine.

— Bine, dar pe viitor ai grijă ca poliția să fie avertizată. Cum a rămas ? Voi fi îmbrîncit la Cleveland și huiduit la Louisville, sau îmbrîncit la Louisville și huiduit la Cleveland ?

— Cred că ar fi mai bine dacă ați fi îmbrîncit la Cleveland. Am aranjat să se dea foc automobilului dv. la Grand Rapids și, dacă această acțiune va fi urmată imediat de o îmbrîncire la Cleveland, veți deveni în aceeași seară tema centrală a comentariilor de televiziune.

— Okay ! Dar aveți grijă ca de data asta să-mi rupă și hainele. Cu ocazia încăierării de la Lincoln (Nebraska) nici măcar nu mi le-au șifonat.

— Nici o grijă, sir. V-am pregătit o surpriză pentru luna viitoare, la Harvard.

— Anume ?

— Toți studenții facultății vor pleca de pe stadion în mod ostentativ.

— Și ce-i atît de deosebit în asta ?

— Am uitat să vă spun că asta se va întîmpla în timpul meciului de fotbal american Yale-Harvard.

— Nu-i rău. Voi rămîne singur pe stadion. Dacă nici asta nu-mi va ridica acțiunile, nu știu ce altceva mi-ar putea ajuta. Mai e valabil planul cu amenințarea unei explozii cînd voi vorbi la Vassar ?

— Amenințările cu bombe nu mai par să impresioneze pe nimeni, sir. Trebuie să trecem la acte.

— Okay, dar să nu depășim măsura.

— Mai avem de rezolvat o problemă. Puteți spune nu, dar cred că ceea ce vrem să punem la cale v-ar ajuta enorm în sud-est. Am face o treabă grozavă dacă am lua păcură și pene la Buffalo și în timpul discursului...

— Să mai așteptăm cu păcura și penele pînă mai tîrziu, băieți. N-are rost să epuizăm toate ideile bune în alegerile parțiale.

(Din **New York Herald Tribune**, nr. 26233)

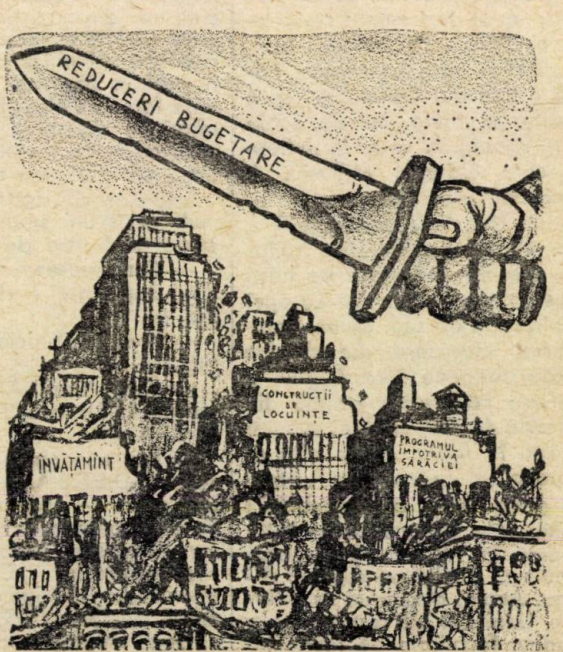

Vor cădea sub spada reducerilor bugetare din S.U.A.

(Din **New York Herald Tribune**)

Pe urmele lui Bormann et comp.

4

Dr. Simon Wiesenthal își consacră întreaga existență culegerii de mărturii și informații despre criminalii de război naziști care s-au sustras justiției. În cartea „Asasinii printre noi", el consemnează episoade dramatice ale activității sale.

La puțină vreme după terminarea războiului am început să urmăresc pistele folosite de naziștii importanți care izbutiseră să dispară. Știam că, spre sfîrșitul războiului, toți membrii proeminenți ai SS și ai Gestapoului primiseră acte false. Eram însă decis să descopăr încotro plecaseră, cum ajunseseră acolo, cine îi ajutase și cine suportase toate cheltuielile. Un criminal nazist nu se putea aștepta să fie bine primit în Marea Britanie sau în țările scandinave. Dacă dorea să scape, trebuia să plece spre sud.

Pe un planiglob am trasat cu creionul o linie fină pentru fiecare nazist de frunte a cărui rută o cunoșteam. Au ieșit la iveală trei piste principale. Prima ducea din Germania spre Austria și Italia, iar de acolo spre Spania. A doua se îndrepta spre Orientul Mijlociu. A treia rută lega Germania de anumite țări din America de Sud. Am trecut apoi detaliile căilor de scăpare cunoscute pe hărți la scară mai mare ale Europei centrale și de sud. Multe transporturi plecaseră din diferite orașe germane spre Allgau, o regiune păduroasă izolată din Bavaria de sud, al cărei avantaj consta în faptul că se afla aproape atît de frontiera Austriei cît și de cea a Elveției. Mai multe rute păreau să se întîlnească la Memmingen, oraș medieval din inima regiunii Allgau. Acolo, drumurile se bifurcau. Unul din ele continua spre Lindau, localitate pe malul lacului Constanța, unde se ramifica din nou în două linii, una mergînd spre Bregenz, în Austria, iar cealaltă spre Elveția învecinată. Drumul principal pornind de la Memmingen ducea la Innsbruck și, peste trecătoarea Brenner, spre Italia. Ulterior am descoperit că naziștii numeau principala rută nord-sud „axa B-B", prescurtare de cod pentru „Bremen-Bari".

La procesele de la Nürnberg am făcut cunoștință cu un martor german, pe care îl voi numi Hans, un antinazist convins care izbutise să dețină o funcție importantă în serviciul de spionaj al armatei hitleriste. Am discutat mai tîrziu cu Hans despre situația politică. Era pesimist.

— Îmi dau seama ce se va întîmpla, mi-a spus Hans. Acum, cînd unii din naziștii cei mai de vază au fost condamnați, majoritatea criminalilor mai mici vor fi puși în libertate, după sentințe formale. Naziștii de frunte, aflați în siguranță în țări cu care nu avem tratate de extrădare, complotează din nou.

Era clar că Hans știa mai mult decît îmi spunea. Am încercat să-l trag de limbă.

— Cum reușesc să fugă naziștii importanți ? l-am întrebat eu.

— N-ai auzit niciodată de Odessa ?

— Cum să nu ! Am locuit trei ani acolo. Un oraș frumos, i-am răspuns naiv.

— Nu, nu ; nu-i vorba de oraș. O.D.E.S.S.A. — scris cu majuscule — asociația secretă care organizează fuga SS-iștilor clandestini. Este prescurtarea cuvintelor „Organisation der SS-Angehörigen" (Organizația membrilor SS). I-a ajutat să fugă chiar din închisori.

Auzisem naziști spunîndu-și unul altuia că cineva „plecase la Odessa". Abia acum înțelegeam. În noaptea aceea, Hans mi-a povestit totul.

HADDAD SAID, ALIAS FRANZ ROSTEL

— La sfîrșitul războiului, mi-a spus Hans, nu exista o asemenea organizație secretă, deși mulți experți aliați își închipuiau că există. Marii naziști trăiau cu toții în ascunzători sau sub nume false. Mulți fuseseră eliberați din lagărele de internare aliate fără să fie dați în judecată. Alții nu fuseseră arestați niciodată deoarece, din cauza confuziei generale, nu fuseseră identificați. Ulterior, ei au început însă să se teamă că crimele lor vor fi descoperite și s-au gîndit că trebuie să plece. Naziștii au hotărît că a sosit timpul să înființeze o rețea mondială de salvare.

Așa a luat ființă, în 1947, O.D.E.S.S.A. În locul fostei axe B-B, O.D.E.S.S.A. a organizat două rute de fugă principale, de la Bremen la Roma și de la Bremen la Genova. Într-un timp surprinzător de scurt, O.D.E.S.S.A. a creat un eficient serviciu de curieri. Erau folosiți germani angajați să conducă camioanele armatei americane între München și Salzburg pentru a difuza „Stars and Stripes", ziarul armatei S.U.A. Curierii făcuseră cereri de angajare sub nume false și americanii din München nu-i verificaseră amănunțit. Era o idee strălucită : poliția militară nu se va osteni niciodată să percheziționeze unul din aceste camioane. Șoferul le va întinde polițiștilor cîteva ziare și va trece frontiera în apropiere de Salzburg, cu cîțiva fugari naziști ascunși în spatele pachetelor de ziare. Am trimis un raport serviciului CIC din Salzburg și doi șoferi de camioane au fost arestați. Dar zeci de naziști puși sub urmărire reușiseră deja să fugă.

O.D.E.S.S.A. funcționa bine. La fiecare 40 de mile fusese înființat un post („Anlaufstelle"). Personalul postului, format din cel puțin trei și nu mai mult de cinci persoane, nu cunoștea decît cele două posturi din imediata apropiere — acela de la care erau aduși fugarii și următorul, căruia urmau să-i fie predați. Au fost înființate posturi de-a lungul întregii frontiere austro-germane, în special la Ostermiething, în Austria superioară, la Zell am See, în districtul Salzburg, și la Igls, în apropiere de Innsbruck.

Informațiile date de Hans au fost confirmate de un funcționar al poliției austriece din Bregenz, localitate situată pe malul lacului Constanța, unde se întretaie frontierele cu Austria și Elveția. El a declarat că transporturile care soseau din Lindau, oraș situat în apropiere, nu constituiau un secret pentru polițiile celor trei țări.

— Ați auzit vreodată de Haddad Said ? a întrebat polițistul.

— Nu.

— Este un german care călătorește cu pașaport sirian. Organizează transporturi la München și Lindau și conduce grupurile prin Bregenz. Nu putem opri transporturile. Au permise de frontieră valabile. Grupurile de persoane trec frontiera elvețiană, se suie în primul tren care pleacă la Zürich sau Geneva și apoi iau avionul spre Orientul Apropiat sau spre America de Sud. Toți membrii grupurilor au pașapoarte valabile, vize și sume mari de bani.

— Și dv. nu puteți face nimic ?

— Ce-am putea face ? Oamenii ăștia se mulțumesc să treacă și noi sîntem bucuroși să-i vedem ieșiți de pe teritoriul nostru. Au acte în perfectă regulă. Acest Haddad Said are prieteni în funcții importante. Cine și-ar fi închipuit că așa ceva se va putea întîmpla atît de curînd după sfîrșitul celui de-al doilea război mondial ?

Mai tîrziu — mult prea tîrziu — am descoperit că Haddad Said era Hauptführerul SS Franz Rostel, unul din principalii organizatori ai O.D.E.S.S.A. Acum el face naveta între o așezare germană din Uruguay și Costa Brava, în Spania, unde mulți foști SS-iști își au reședința de vară.

Pe măsură ce descopeream mai multe despre operațiunile O.D.E.S.S.A., îmi dădeam seama de ce nu știau nimic despre ea serviciile de spionaj aliate. Conducătorii O.D.E.S.S.A. nu scăpaseră din vedere nici un amănunt. Posturile de tranzit erau bine camuflate — un han modest, o cabană de vînătoare părăsită în pădure, o fermă izolată din apropierea frontierei. Călătorii rămîneau acolo cîteva ore, zile sau săptămîni pînă cînd se anunța că următoarea porțiune de drum este liberă de orice primejdie.

O.D.E.S.S.A. avea legături cu contrabandiștii de profesie din toate regiunile de frontieră și relații prețioase cu anumite ambasade sud-americane din diferite capitale europene. Toate acestea costă bani. Istoria fondurilor O.D.E.S.S.A. începe mult mai devreme decît istoria organizației însăși. La începutul anului 1944, naziștii de frunte începuseră să transfere în țări neutre sume enorme și bunuri jefuite din alte țări. Un raport publicat de Ministerul Finanțelor al S.U.A., în 1946, menționa 750 de firme înființate în întreaga lume de germani, care foloseau bani germani : 112 în Spania, 58 în Portugalia, 35 în Turcia, 98 în Argentina, 214 în Elveția, 233 în diferite alte țări. Raportul nu este complet. Discreția tradițională a bancherilor face mai dificilă depistarea transferurilor de fonduri între diferite țări decît descoperirea unui secret atomic.

COMPLOTUL DE LA HOTEL „MAISON ROUGE"

Se știe că industriașii de frunte ai Germaniei hitleriste s-au întîlnit în secret, la 19 august 1944, la Hotel „Maison Rouge" din Strasbourg. Ei au complotat pentru a sabota căderea în mîi-

Pagini din jurnalul Annei Frank, găsit în ascunzătoarea de pe Prinsengracht 263 din Amsterdam

nile aliaților a fondurilor, depozitelor, armelor, patentelor și proiectelor de arme noi. Ca urmare a întîlnirii de la Strasbourg, sume uriașe au fost transferate în străinătate. Organizația O.D.E.S.S.A. a fost finanțată și din aceste surse. Alte venituri proveneau de la întreprinderile ilegale ale O.D.E.S.S.A. Aceasta era o organizație de profesioniști inventivi.

În iulie 1965 am asistat la o conferință a Uniunii internaționale a rezistenților și deportaților, care a avut loc — nu întîmplător — în aceeași cameră a Hotelului „Maison Rouge" în care industriașii naziști își elaboraseră planurile. Obiectivul conferinței noastre era de a organiza descoperirea acestor fabuloase averi naziste. La conferință am formulat cîteva întrebări care au rămas pînă acum fără răspuns :

— Cine hotărăște în privința prioritățile, mai concret, cine stabilea ordinea transporturilor în străinătate ? Locurile trebuie să fi fost foarte solicitate.

— Cine selecționa femeile și copiii, rude cu naziștii decedați, fugiți sau aflați în închisoare, urmînd a fi întreținuți din fonduri secrete ? Cine decidea ce sume să li se dea ?

— Cine-i plătește pe avocații care apără sistematic oameni acuzați de crime de război ?

— Cine a organizat masiva asistență juridică acordată criminalilor de război germani condamnați în Uniunea Sovietică și eliberați după 1955 ? Avem dovezi că, după înapoierea lor, unii dintre ei au primit adresele unor avocați vest-germani și li s-a indicat să se prezinte la aceste adrese.

— Cine finanțează anumiți editori vest-germani specializați în literatură de propagandă neonazistă ?

— Cine finanțează întîlnirile foștilor naziști din diferite orașe ale Europei ? Vin participanți din întreaga Europă occidentală, cărora li se plătesc toate cheltuielile.

La sfîrșit am întrebat :

— Cine subvenționează activitățile subversive ale grupurilor neonaziste din diferite țări ?

Există unele indicii, unele crîmpeie de informații, dar este greu să le pui laolaltă. În ianuarie 1966, de pildă, văduva unui fost Obersturmbannführer SS a venit să mă viziteze la Viena și mi-a spus o poveste interesantă. În toamna anului 1944, cu vreo șase luni înainte de sfîrșitul războiului, soțul ei a fost convocat de superiorii săi din SS. Știau că are un cont la Dresdner Bank și i-au cerut semnătura pe două hîrtii albe. A făcut ce i s-a spus. La sfîrșitul războiului, aliații, care administrau toate bunurile foștilor naziști, l-au anunțat pe Obersturmbannführer că există două conturi pe numele său : unul de 12 000 de mărci și unul de 2 600 000 de mărci.

— Firește, soțul meu știa despre cele 12 000 de mărci — mi-a spus femeia — dar habar nu avea de unde venea contul cel mare. Se întreba cine avea acum semnătura lui. Dacă au depus atît de mulți bani în contul unui locotenent-colonel obișnuit, cîți bani trebuie să fi trecut în contul șefilor ?

Mi-am pus și eu aceeași întrebare.

Mă intrigă un om pe care-l cunosc, care nu are nici o avere personală dar care „a donat" 60 000 de mărci unei edituri neonaziste ; este vădit că nu erau banii lui. Avem cunoștință de transferarea unor capitaluri importante din America de Sud și Elveția în Irlanda, unde s-au creat filiale ale unor firme vest-germane. Foști naziști au cumpărat proprietăți și domenii irlandeze.

CE SE AFLĂ PE FUNDUL LACULUI TÖPLITZ ?

Știm cîte ceva și despre așazisa „comoară" nazistă care a fost (și continuă poate să fie) ascunsă în fosta „fortăreață alpină", reduta nazistă din frumoasa regiune austriacă Aussee. La începutul anului 1944, în regiunea Aussee locuiau cam 18 000 de persoane. La sfîrșitul războiului, numărul lor se ridicase la 80 000. Presupunînd că s-au stabilit acolo cîteva mii de foști soldați germani, cine sînt totuși cei 60 000 de civili sosiți în cursul ultimului an dinainte de prăbușirea celui de al III-lea Reich ? Încă din iarna anului 1944, membrii partidului nazist au început să-și trimită în Aussee familiile precum și bunurile prădate și documentele pe care voiau să le ascundă.

Pentru derutarea populației locale au fost construite cîteva spitale SS. Multe transporturi de aur și narcotice au sosit în ambulanțe cu însemnele Crucii Roșii. A venit și Adolf Eichmann, cu personalul secției sale „pentru problemele evreiești" și cu 22 de cutii de fier, conținînd probabil documente și aur. După martie 1945, SS-ul a început să înregistreze metodic bunurile transportate. În mîinile americanilor a căzut o singură listă amănunțită. Am văzut o copie. Lista cuprindea următoarele obiecte trimise de SS de la Berlin la Altaussee :

— 50 kg de aur în lingouri

— 50 de lăzi cu monede de aur și articole din aur cîntărind 50 de kg fiecare

— 2 000 000 de dolari americani

— 2 000 000 de franci elvețieni

— 5 lăzi cu diamante și pietre prețioase

— O colecție filatelică valorînd cel puțin 5 000 000 de mărci aur.

Ulterior am descoperit că, în primele zile ale lunii mai 1945, departamentul special al Băncii Reich-ului, care manipula bunurile jefuite de la deținuții din lagărele de concentrare, a trimis la Aussee mai multe lăzi conținînd „dinți de aur". (După cum se știe, dinții de aur erau smulși, înainte de execuție, deținuților din lagăre care urmau să fie arși în cuptoare. Colecțiile de dinți de aur erau trimise la un depozit central din lagărul de concentrare Oranienburg, și de acolo în atelierele firmei DEGUSSA, care topea aurul transformîndu-l în lingouri.) O parte a aurului firmei DEGUSSA a fost descoperită ulterior în Tirol, sub forma unor țigle de aur ascunse în acoperișurile caselor, după ce un acoperiș supraîncărcat se prăbușise. Aurul a fost confiscat de autoritățile de ocupație franceze.

Potrivit evaluării experților, bunurile pe care naziștii au reușit să le ascundă în diferite părți ale lumii valorează între 750 de milioane și un miliard de dolari. Lista persoanelor autorizate să dispună de aceste fonduri a fost caracterizată drept cel mai important secret nedescoperit al celui de-al III-lea Reich. Se spune că există șase liste de acest fel, două din ele în locuri sigure, la anumite bănci. S-ar putea ca două să se fi aflat în mîinile oamenilor care au organizat în 1947 O.D.E.S.S.A. Pe baza tuturor informațiilor de care dispun, sînt de acord cu opinia experților americani care au studiat problema după război : una din cele șase liste continuă să se afle pe fundul lacului Töplitz. Dacă va fi găsită, lista ar putea să ofere răspunsurile la întrebările pe care le-am pus la conferința de la Strasbourg.

„JURNALUL ANNEI FRANK"

La 1 august 1944, o fată de 15 ani pe nume Anna Frank, care se ascunsese doi ani într-un pod al unei case din Amsterdam, nota în jurnalul ei : „Dacă sînt urmărită în felul acesta, devin necuviincioasă, apoi tristă și, ca de obicei, dau drumul răutății să iasă la suprafață și îmi închid bunătatea adînc în mine, iar apoi caut iarăși și iarăși un mijloc ca să fiu așa cum aș vrea și cum aș putea fi dacă... dacă n-ar exista oameni pe lume".

Au fost ultimele cuvinte scrise de Anna Frank în jurnalul ei. Trei zile mai tîrziu, ușa podului a fost spartă și înăuntru au pătruns cinci bărbați în uniforme naziste, conduși de un Unterscharführer SS. Locuitorii podului — Anna Frank, tatăl, mama, sora ei și patru prieteni — au fost arestați și trimiși în lagăre de concentrare. Din cele opt persoane, numai una a supraviețuit. Otto Frank, tatăl Annei, care trăiește acum în Elveția, a povestit ulterior lumii ce se întîmplase.

„SS-istul a pus mîna pe o servietă și m-a întrebat dacă sînt bijuterii în ea. I-am spus că nu conține decît hîrtii. A aruncat pe jos hîrtiile și jurnalul Annei și a pus în servietă argintăria noastră și un șfeșnic. Dacă ar fi luat jurnalul cu el, nimeni nu ar fi auzit vreodată de fiica mea".

Anna Frank a murit în lagărul de concentrare de la Bergen-Belsen, în martie 1945. După un an, tatăl ei s-a înapoiat în podul casei din Amsterdam. Jurnalul continua să se afle pe podea, unde îl aruncase SS-istul. „Jurnalul Annei Frank" a zguduit conștiința lumii. El a fost tradus în 32 de limbi, a fost dramatizat și pus

în scenă în diverse țări și a inspirat un scenariu de film.

În octombrie 1958, într-o seară, la ora 9 și jumătate, am primit în apartamentul meu din Linz vizita unui prieten care părea foarte agitat. O reprezentație cu piesa „Jurnalul Annei Frank" fusese tocmai întreruptă de demonstrații antisemite. Grupuri de tineri postate la balcon aruncaseră la parter manifeste. În manifeste se spunea : „Această piesă este o mare escrocherie. Anna Frank nu a existat niciodată. Să nu credeți nici un cuvînt ! Este un fals !"

Cînd am ajuns la Landstheater, spectacolul tocmai se terminase, dar domnea o mare nervozitate. Mulți tineri comentau incidentul.

La cîteva zile după demonstrațiile de la Linz, un profesor mi-a povestit ce i se întîmplase unui preot care preda religia la Wels, nu departe de Linz. Preotul vorbise despre atrocitățile săvîrșite de naziști la Mauthausen. Unul dintre elevi s-a ridicat și a spus :

— Părinte, nu are rost să ne spuneți asemenea lucruri. Știm bine că la Mauthausen, camerele de gazare serveau doar pentru dezinfectarea hainelor și că toate cadavrele prezentate în jurnalele de actualități sînt de carton. Toată lumea știe că nu este vorba decît de o propagandă abilă pentru ca naziștii să apară vinovați.

Mă aflam cu un prieten într-o cafenea din Linz cînd un grup de tineri s-a așezat la masa vecină. Prietenul meu a chemat un băiat pe ai cărui părinți îi cunoștea bine.

— Fritz, ai fost la teatru în timpul demonstrației ?

— Din păcate nu, dar cîțiva băieți din clasa mea au fost. Doi au fost chiar arestați, a răspuns Fritz foarte mîndru.

— Ce părere ai despre această chestiune ? l-a întrebat prietenul meu.

— E clar. Nu există nici o dovadă că Anna Frank ar fi trăit vreodată.

— Dar jurnalul ? am intervenit eu.

— Jurnalul poate fi o tic'uire abilă. Cert este că nu dovedește existența Annei Frank.

— Să presupunem că ofițerul de la Gestapo, care a arestat-o pe Anna Frank, ar fi descoperit. Asta ar fi o dovadă ? l-am întrebat eu.

— Da, a răspuns el, cu foarte multă reticență. Dacă ofițerul însuși ar recunoaște...

Era simplu : trebuia să-l găsesc pe omul care o arestase în urmă cu 14 ani pe Anna Frank.

ÎN CARTEA DE TELEFON A GESTAPOULUI

Nu aveam aproape nici un indiciu. Un salariat olandez al tatălui Annei ajutase familia Frank să se ascundă în pod. După arestarea familiei Frank, el vorbise cu ofițerul care operase arestarea, un SS-ist din Viena care, spunea el într-o anexă la „Jurnal", se numea „Silvernagl". Această anexă a stîrnit comentarii ironice în rîndurile naziștilor austrieci : numele „Silvernagl" nu există în Austria. Iată deci o nouă dovadă că povestea Annei Frank era o înșelătorie.

Am început cercetările. Litera „v" din „Silvernagl" era probabil o greșeală ; era vorba poate de „Silbernagel", nume curent în Austria. Printre toți Silbernagelii trebuia să existe unul care să fi lucrat în Olanda la Gestapo. Au fost triate diverse persoane, au fost verificate fapte. Era o acțiune îndelungată și plictisitoare și trebuia să fiu foarte atent pentru a nu implica un nevinovat. Am descoperit opt oameni pe nume Silbernagel care fuseseră membri ai partidului nazist sau ai SS-ului și care aveau vîrsta corespunzătoare. Nici unul dintre ei nu fusese vreodată în Olanda. Obositoarele cercetări continuau. Eram pe punctul de a renunța, dar mi-am amintit de aroganța băieților din Linz. Doream să-i fac să se ducă la părinții lor și să le spună : „M-ați mințit. Anna Frank a existat. Ce alte minciuni mi-ați spus ?"

În 1963 am fost invitat la Amsterdam, unde am apărut într-un program al televiziunii olandeze. Pe cînd mă pregăteam să mă înapoiez la locuința mea, un prieten mi-a adus o fotocopie a cărții de telefon din 1943 a Gestapoului din Olanda. În carte se aflau aproximativ 300 de nume.

— Citește-o în avion, mi-a spus el. Te va ajuta să adormi.

Zborul pînă la Viena a durat aproape două ore. Am răsfoit cartea de telefon a Gestapoului. Aproape adormisem cînd am întors pagina intitulată „IV, Sonderkommando". La rubrica „IV B 4, Juden (evrei)" am citit :

Kempin
Buschmann
Scherf
Silberbauer

Acum eram cît se poate de treaz. Secția IV B 4 se ocupase cu arestarea evreilor și cu transportarea lor în lagărele morții. Dacă cineva informa Gestapoul despre evrei care se ascundeau undeva în Olanda, raportul ajungea în mod inevitabil la Secția IV B 4 din Amsterdam.

Știam că majoritatea funcționarilor Secției IV B 4 fuseseră recrutați dintre polițiștii din Germania și Austria. L-am chemat la telefon pe „polizeirat" dr. Josef Wiesinger, șeful secției Ministerului de Interne care se ocupa cu crimele naziste. La 2 iunie 1963, i-am trimis prin poștă un raport amănunțit. Au trecut cîteva săptămîni. Cînd l-am vizitat pe Wiesinger în iulie, mi-a spus că dosarele tuturor polițiștilor cu numele de Silberbauer „continuă să fie examinate". În septembrie, cînd m-am înapoiat din concediu, l-am chemat din nou la telefon. Mi s-a spus că „pînă în prezent nu s-a aflat nimic concret".

La 11 noiembrie „Volksstimme", organul Partidului Comunist din Austria, a publicat un articol senzațional. Inspectorul Karl Silberbauer din poliția vieneză fusese suspendat, „pînă la efectuarea unor cercetări și eventual punerea sa sub urmărire", pentru rolul său în cazul Annei Frank. Am chemat la telefon un redactor al unui ziar olandez din Amsterdam căruia i-am comunicat toată povestea. Reportajul a fost publicat în mai multe țări, pe primele pagini ale ziarelor.

Autoritățile austriece nu au descoperit probe din care să reiasă că Silberbauer poartă răspunderea pentru deportarea familiei Frank. Au fost luate însă măsuri disciplinare împotriva lui deoarece Silberbauer ascunsese comisiei de denazificare că lucrase la Secția pentru problemele evreiești a Gestapoului din Olanda. O comisie de anchetă a poliției l-a declarat însă nevinovat. Acum lucrează din nou în cadrul poliției din Viena, la biroul de identificare.

Firește, persoana lui Silberbauer nu prezintă nici o importanță. În comparație cu alte nume din dosarele mele este un nimic, un zero. Dar cifra dinaintea acestui zero era Anna Frank.

FAMILIA LUI EICHMANN DISPARE

Pe Adolf Eichmann l-am văzut pentru prima oară în ziua deschiderii procesului său, la Ierusalim. Timp de 16 ani mă gîndisem mereu la el. Îmi construisem în minte imaginea unui supraom demonic. În fața mea se afla însă un jalnic omuleț, închis într-o celulă de sticlă, între doi polițiști. Nu avea nimic demonic în înfățișare ; părea un mic contabil care se teme să ceară o mărire de salariu. Omul pe care îl vedeam acum, nu în uniforma SS care sugerează teroare și moarte, ci într-un costum ieftin de culoare închisă, avea înfățișarea unei figuri de cărți de joc bidimensionale. Actul de acuzare îl învinuia de asasinarea a șase milioane de bărbați, femei și copii.

Urmărirea lui Eichmann nu a fost o „vînătoare", așa cum s-a spus, ci o îndelungată partidă de răbdare, un gigantic efort de reconstituire. Capturarea lui se datorește colaborării multor persoane care nici nu se cunoșteau între ele. Fiecare a adăugat cîteva piese ; eu am reușit să contribui cu elemente destul de importante.

Eichmann scăpase de arestare ca prin urechile acului în ajunul Anului Nou 1949, cînd fusese avertizat în ultimul moment că poliția austriacă îl aștepta să sosească la locuința soției sale. Deși se afla la 150 de metri de un detectiv care îl pîndea, Eichmann a reușit să se descotorosească de urmăritorii săi și să dispară cu desăvîrșire. Nu puteam decît să aștept să se arate din nou.

În primăvara anului 1952, un prieten m-a chemat la telefon din Altaussee, unde locuiseră soția lui Eichmann și fiii lor. Acum, mă anunța prietenul meu, dispăruseră cu toții din locuința lor. După vacanță, cei trei băieți nu se înapoiaseră la școală. Am informat pe americani și poliția austriacă. Toată lumea se întreba de ce au fost luați copiii de la școală înainte de sfîrșitul anului, deoarece fără certificate atestînd situația lor școlară nu puteau fi primiți în nici o altă școală. Poliția a descoperit că cineva dezgropase ceva din apropierea casei lor. Nici azi nu se știe ce anume : aur, documente sau altceva.

Am început prin a mă interesa cine-i eliberase un pașaport Verei Eichmann. La Altaussee fusese înregistrată ca „Veronika Liebl, cetățeancă germană". La intervenția lui „Deutsche Fursorgestelle" (un birou vest-german de asistență socială) din Graz, consulul vest-german din acel oraș eliberase pașapoarte Veronikăi Liebl și fiilor ei.

Chiria pentru locuința din Altaussee continua să fie plătită lunar și toată mobila se afla în casă, dar asta nu i-a înșelat pe vecini. Unii mi-au spus că familia Eichmann plecase în Brazilia. Alții afirmau că, după cîte auziseră ei, soția lui Eichmann plecase la Sindolsheim, în Baden-Württenberg, „pentru a locui împreună cu mama ei". Zvonurile din Altaussee nu au fost niciodată confirmate. Nimeni n-a văzut-o vreodată pe soția lui Eichmann în Brazilia, iar la Sindolsheim nu s-a dus niciodată.

Afacerea a rămas în acest stadiu pînă la sfîrșitul anului 1953, cînd am făcut cunoștință cu un bătrîn baron austriac care m-a invitat la vila sa din apropiere de Innsbruck. Eram amîndoi filatelișți pasionați și baronul dorea să-mi arate colecția sa.

S-a ridicat și a deschis un sertar plin de plicuri cu timbre rare. În timp ce le priveam, mi-a vorbit despre un prieten al său din Argentina, un fost locotenent-colonel german care lucra acum ca instructor în armata lui Peron.

— Am primit de curînd o scrisoare de la el, mi-a spus baronul întinzîndu-mi plicul. Frumoase timbre, nu-i așa ? L-am întrebat dacă s-a întîlnit pe acolo cu vreunul din vechii noștri camarazi. Iată ce-mi scrie : „Aici se află cîteva persoane pe care le cunoaștem amîndoi. Îți amintești poate de locotenentul Hoffmann din regimentul meu și de căpitanul Berger din divizia 188. Mai sînt și alții pe care nu-i cunoști. Închipuiește-ți pe cine am mai văzut — am vorbit chiar de două ori cu el : *dieses elende Schwein Eichmann, der die Juden kommandierte* (pe porcul acela dezgustător de Eichmann care îi comanda pe evrei). Locuiește în apropiere de Buenos Aires și lucrează pentru o societate de distribuție a apei". Cum îți place ? mi-a spus baronul. Unii dintre cei mai mari criminali au scăpat.

(Va urma)

MOSCOVA

DOLARUL ÎN EUROPA OCCIDENTALĂ

„EUROPA OCCIDENTALĂ este cuprinsă de teama crescîndă, aproape obsedantă, că devine victima cuceririi economice americane" — așa a caracterizat starea de spirit din Europa occidentală revista americană „Time". Într-adevăr, pătrunderea capitalului american în economia vest-europeană capătă proporțiile unei adevărate invazii. Aproape zilnic parvin știri despre construirea în Europa a unor noi întreprinderi ale societăților americane sau despre achiziționarea de către ele a unor firme ce aparțineau europenilor. Investițiile directe ale Statelor Unite în țările vest-europene, care se cifrau la 2 miliarde dolari în 1952 și la 5 miliarde dolari în 1958, se apropie în prezent de 20 de miliarde de dolari. Ele depășesc deja investițiile americane în Canada care, pînă nu demult, era aproape principala arenă a expansiunii Statelor Unite.

Lideri politici de frunte și conducători ai marilor societăți industriale din țările vest-europene nu-și ascund temerile în legătură cu aceasta. După președintele Franței, de Gaulle, care a protestat împotriva „achiziționării pe preț de nimic" a industriei vest-europene de către capitalul american, primul ministru al Angliei, Wilson, a dat recent un avertisment în legătură cu pericolul înfeudării economice a Europei occidentale de către Statele Unite.

„Time" și alte publicații americane difuzate în Europa occidentală nu pot, firește, ignora aceste temeri. De aceea ele recurg la tactica presiunii psihice făţișe asupra cititorilor vest-europeni. În torentul de articole despre investițiile americane în țările vest-europene a început să domine reclama puterii tehnice și economice a concernelor americane, la care se adaugă afirmațiile în sensul că „injectarea" de capitaluri americane ar contribui la accelerarea dezvoltării industriale a Europei occidentale și la creșterea bunăstării populației ei. În realitate, invazia monopolurilor americane în economia vest-europeană creează probleme dificile pentru dezvoltarea industrială a acestei regiuni.

O importanță decisivă în lupta de concurență dintre societățile americane și vest-europene capătă astăzi faptul că principala sferă a acestei lupte cuprinde cele mai dezvoltate ramuri ale industriei. Este vorba de ramuri care au și devenit determinante pentru întreaga dezvoltare economică (automobile, petrochimie) sau care vor deveni determinante în deceniul următor (electronica, producția de calculatoare electronice și tehnica legată de cucerirea Cosmosului).

Dacă partea capitalurilor americane în volumul total al activurilor societăților industriale din Europa occidentală este încă relativ redusă și se cifrează la aproximativ 5 la sută, într-o serie de ramuri de cea mai mare importanță ea a și depășit 50 la sută și chiar mai mult. De pildă, monopolurile americane produc astăzi circa jumătate din toate automobilele fabricate în Anglia și aproape o treime din automobilele fabricate în alte țări vest-europene. Societățile americane au monopolizat circa 80 la sută din producția de calculatoare electronice din țările vest-europene. Ramuri ale industriei acestor țări, cum ar fi petrochimia, construcția de mașini, producția de cauciuc sintetic etc. sînt controlate într-o mare măsură de capitalul american.

În ultima vreme s-au consolidat apreciabil pozițiile capitalului american și într-o ramură a economiei vest-europene atît de importantă ca finanțele. Filiala marii bănci americane Chase Manhattan Bank, controlată de familia Rockefeller, după ce a intrat în posesia cîtorva bănci franceze, a devenit a doua bancă din Franța în ce privește importanța. Această bancă a achiziționat, de asemenea, pachetul de control al acțiunilor băncii belgiene Banque de Commerce. Și alte bănci americane au creat o largă rețea de filiale în țările vest-europene.

În legătură cu aceasta trebuie să se țină seama de faptul că partea covîrșitoare a investițiilor americane în Europa occidentală se concentrează în mîinile unui grup restrîns de monopoluri din Statele Unite, care dispun de poziții internaționale ramificate și se bazează pe mari carteluri bancare. Este suficient să spunem că în trei mari țări din această regiune — Anglia, Franța și R.F.G. — 40 la sută din investițiile americane aparțin unui număr de numai trei firme: Esso, General Motors și Ford. Pe ansamblul Europei occidentale, două treimi din investițiile americane sînt controlate de 20 firme americane. Subordonate statelor lor majore de peste ocean, filialele societăților americane din Europa occidentală sînt serios avantajate în raport cu concurenții lor vest-europeni. Ele pot efectua operații pe scara tuturor țărilor vest-europene, pot folosi toate facilitățile fiscale și de altă natură, pot efectua investiții hazardate în scopul de a doborî societățile rivale, pot introduce mai hotărît tehnologia nouă.

De pe acum, din cauza reducerii tarifelor în comerțul dintre țările C.E.E., tentativele de a limita pe cale administrativă investițiile americane au încetat să mai dea rezultate. Cînd guvernul Franței a refuzat să permită unor concerne americane să construiască noi uzine pe teritoriul țării sale, acestea au început să construiască filiale în Olanda, socotind că de acolo le va fi mai ușor să cucerească și piața franceză.

În țările vest-europene se iau și alte măsuri pentru a ajuta industria națională să reziste ofensivei monopolurilor americane. Se fac eforturi pentru a accelera concentrarea acesteia, se alocă fonduri pentru sprijinirea societăților vest-europene în acele ramuri decisive în care concurența americană devine deosebit de amenințătoare; se întreprind încercări de a extinde colaborarea economică și tehnică între țările vest-europene. Dar toate aceste măsuri întîmpină două obstacole fundamentale: penuria investițiilor pentru aplicarea unor vaste proiecte industriale și lipsa de fonduri pentru extinderea activității științifice și tehnice.

(...) În ofensiva psihologică împotriva țărilor vest-europene, monopolurile a-

→

reflector

EXPLICAȚIE

Acesta este ultimul dintre articolele scrise pentru rubrica mea obișnuită. Mă simt dator să dau o scurtă explicație.

Timp de 36 de ani, articolele mele au apărut la intervale fixe, pe un spațiu mai mult sau mai puțin fix. Elaborarea unei asemenea rubrici de la Washington reclamă un contact direct și continuu cu centrele de unde se iau hotărîrile. În ultimii doi ani am ajuns la concluzia că această legătură directă și continuă impune o încordare prea mare. Nu era vorba de încordarea fizică pentru a scrie. Era încordarea produsă de necesitatea de a fi în mod atît de continuu în stare de alarmă, atît de atent, atît de „la minut". Am ajuns să doresc din ce în ce mai mult să mă debarasez de necesitatea de a ști, zi de zi, care este presiunea arterială la Casa Albă, cine ce-a spus, cine cu cine s-a văzut, cine are influență și cine nu. Activitatea unui comentator la Washington reclamă cunoașterea permanentă din sursă directă a acestui gen de lucruri și e cît se poate de evident că este o muncă potrivită unor oameni în floarea vîrstei.

Aceasta m-a determinat să renunț la rubrica mea permanentă. Nu intenționez însă să mă retrag din activitate și să mă resemnez la tăcere; am experimentat forme noi — articole mai lungi care se referă la o sferă mai largă de probleme și, dacă redacțiile doresc acest lucru, pot fi împărțite într-o serie de articole mai mici. Am făcut două încercări de a scrie asemenea articole mai lungi — o recenzie a cărții lui Manchester și un articol despre televiziunea necomercială. La vară, cînd mă voi afla în străinătate, voi continua experiența. La toamnă voi scrie din nou articole ocazionale pentru ziare, fără program dinainte stabilit și fără termene fixe de predare.

Rămîne de văzut în ce măsură voi reuși.

Walter LIPPMANN

(Din **International Herald Tribune**, nr. 26240)

„SHERMAN ACT" ȘI REALITATEA

Principalele 200 de întreprinderi americane vor poseda în 1975 două treimi din bogățiile industriei naționale: cu 11 la sută mai mult decît azi. Aceasta este previziunea unui economist american, Willard Mueller. În ritmul actual al „fuzionărilor" și „absorbirilor", ea are toate șansele să se realizeze. Negocierile actualmente în curs între cel mai mare producător american de cupru, „Kennecott Cooper", și cel mai mare producător de cărbune, „Peabody Coal"; cele patru regrupări importante care au avut loc în ultimele săptămîni, printre care răscumpărarea de către o societate petrolieră, aliată cu „Standard Oil", a unei uzine de camioane; totul confirmă, într-adevăr, accelerarea mișcării de concentrare.

Administrația, însărcinată să vegheze la respectarea regulilor concurenței, nu a prezentat nici o obiecție. Ea ar trebui să împiedice orice operație contrară legii antitrust, așa-numitul „Sherman Act", sub imperiul căruia, începînd de la 2 iulie 1890, se desfășoară viața juridică a întreprinderilor americane. Principiul acestei legi este următorul: „Tot ceea ce împiedică libertatea concurenței este contrar legii".

Valurile de fuzionări și concentrări îngrijorează firmele mici și mijlocii. Conducătorul unei firme metalurgice rezuma astfel situația în cursul unei reuniuni a „micilor" industriași: „Ori afacerile tale sînt proaste și atunci ești măturat, ori sînt bune și te înghit alții".

(Din **L'Express**, nr. 132)

mericane folosesc pe scară largă teza „rămînerii în urmă din punct de vedere tehnologic" a industriei vest-europene în raport cu cea americană. Ce se ascunde dincolo de această teză ?

Se știe prea bine că, în anii postbelici, dezvoltarea industrială în Europa occidentală s-a efectuat într-un ritm mai rapid decît în Statele Unite. Multe ramuri ale industriei vest-europene (de exemplu, centralele atomo-electrice din Anglia, industria de construcții din Italia, întreprinderile chimice din Franța și R.F.G.) egalează deseori, ba chiar depășesc, din punct de vedere al echipării tehnice, ramurile corespunzătoare ale industriei americane. Cum s-ar explica altminteri faptul că Statele Unite au introdus la ele acasă tarife prohibitive pentru o serie de mărfuri vest-europene ?

În lupta pentru piețele mondiale de desfacere, monopolurile americane biruie pe cele vest-europene nu din cauza superiorității tehnice a produselor lor, ci pentru că beneficiază de legături comerciale ramificate și de influență economică. Anglia a fost una din primele țări care au început să construiască reactoare atomice în scopuri pașnice. Dar ea a reușit să vîndă în străinătate numai două reactoare. În același timp, societățile americane Westinghouse și General Electric, care au început să producă astfel de reactoare mult mai tîrziu, au și vîndut pe piața mondială 15 reactoare. Pe de altă parte, se știe că în prezent S.U.A. cheltuiesc pentru cercetări științifice și lucrări experimentale de patru ori mai multe fonduri decît toate țările vest-europene luate la un loc. Monopolurile americane atrag anual la centrele lor de cercetări sute de specialiști europeni de înaltă calificare. Toate acestea neliniștesc într-o mare măsură țările vest-europene. Din inițiativa guvernului italian, Consiliul N.A.T.O. a discutat în ultima vreme problema creării unui mecanism care să contribuie la depășirea „rămînerii în urmă din punct de vedere tehnologic" a țărilor vest-europene. Trebuie spus că acest proiect este primit cu un scepticism vizibil în Europa occidentală. După cum remarca Bernard Nossiter în articolele sale din „New York Herald Tribune — Washington Post", monopolurile americane sînt interesate în sporirea superiorității lor tehnologice în raport cu societățile vest-europene și, o dată cu ele, este interesat în aceasta și guvernul Statelor Unite. Numeroase fapte atestă că, într-adevăr, monopolurile americane nu ard de dorința de a contribui la progresul tehnic în Europa occidentală. Se știe că multă vreme ele au refuzat să livreze Franței cele mai moderne exemplare de calculatoare electronice, au tergiversat și continuă să tergiverseze livrările de utilaj necesar realizării proiectului referitor la construirea avionului de pasageri supersonic anglo-francez „Concorde".

Desigur, firmele americane se arată uneori dispuse să vîndă concurenților lor unele inovații tehnice. Dar, în primul rînd, achiziționarea de licențe americane accentuează dependența industriei Europei occidentale. Se cunosc nu puține cazuri cînd industriașii americani, invocînd drepturile lor conferite prin patente, au împiedicat extinderea exportului de mărfuri vest-europene în țările socialiste. În al doilea rînd, plata pentru licențele americane creează o povară financiară suplimentară pentru țările vest-europene. De pe acum, aceste licențe costă sus-amintitele țări 250 milioane dolari pe an. În sfîrșit, este absolut evident că colaborarea tehnică dintre țările vest-europene și Statele Unite în cadrul N.A.T.O. nu poate rezolva problema lipsei de fonduri în Europa occidentală, necesare finanțării lucrărilor de cercetări științifice, și nici problema scurgerii de specialiști. Dimpotrivă, existența N.A.T.O. este aceea care contribuie la agravarea acestei probleme.

Este greu să nu se ajungă la concluzia că, în prezent, monopolurile americane se străduiesc să dobîndească poziții dominante în Europa occidentală.

I. ȘVEDKOV

New York. Poliția brutalizează un mare grup de femei care demonstrau, în fața unui centru de recrutare, împotriva agresiunii americane în Vietnam

LE NOUVEL
OBSERVATEUR
Nr. 131 PARIS

CĂRTICICA ALBASTRĂ

„ȘTIȚI OARE că războiul din Vietnam a și ajuns cel mai lung din istoria S.U.A. ? Au trecut șase ani de la conferința de presă din 5 mai 1961 în cursul căreia Kennedy a anunțat hotărîrea sa de a trimite forțe americane pentru a apăra guvernul Vietnamului de sud condus de Ngo Dinh Diem".

Americanul care îmi spune acest lucru, rostind cuvintele cu indignare, nu este unul din manifestanții care au defilat, în urmă cu cîteva săptămîni, pe străzile orașelor New York și San Francisco. Este un înalt funcționar al „Comitetului Politic Republican al Senatului", prezidat de foarte reacționarul senator Bourke H. Hickenlooper. Mă primise în salonul Senatului pentru a-mi înmîna „Războiul din Vietnam", o cărticică albastră de 91 de pagini, publicată de comitetul său, care o distribuise presei în aceeași dimineață.

„Veți găsi aici toate faptele privitoare la acest război murdar — îmi spune el. Și numai fapte"... Apoi elogiază partidul republican și atacă partidul democrat care, „pentru încă un an și jumătate", deține puterea.

Această poziție republicană cu privire la războiul din Vietnam provoacă în mod explicabil surprindere, dar ea se datorează faptului că America a și intrat în perioada electorală, că problema vietnameză va juca un rol esențial în această bătălie internă.

Dar să începem cu începutul : statisticieni și experți, cu cifre în față, vă demonstrează că războiul din Vietnam provoacă mai puține victime decît accidentele de circulație, că nu costă decît 3 sau 4 la sută din venitul național brut — pe scurt, că o țară atît de puternică și de bogată ca America poate să-l ducă fără să aibă cu adevărat de suferit de pe urma lui. Aceste cifre sînt fără îndoială exacte dar, cînd călătorești în S.U.A., înțelegi că ele nu oglindesc cu nimic consecințele războiului asupra Americii, care este pe cale să se schimbe, încet, poate, dar mult mai adînc decît se crede în Europa. Pînă și cetățenii din Vestul Mijlociu, în mod tradițional conformiști și închiși în propria lor lume, descoperă cu prilejul războiului complexitatea situației mondiale. Întrebările cele mai arzătoare despre Vietnam nu mi-au fost puse de studenții „rebeli" de la Columbia și nici de aceia de la marile universități rafinate, ci de studenții colegiilor din Missouri și din Iowa, unde nu se întîmplă nimic. Ei nu și-au ars încă livretele militare și mai ezită să adopte o atitudine despre care se tem că ar putea fi „antipatriotică", dar încep să aibă îndoieli — și chiar îndoieli foarte serioase. „Presa noastră este dirijată și toată lumea știe că Johnson nu spune adevărul. Nu mai înțelegem ce se petrece în Vietnam", mi-au spus tineri și tinere care odinioară ar fi crezut orice li s-ar fi spus.

Mai mult încă. Cunoscuți profesori universitari din Chicago mi-au spus că printre studenții lor se află unii care au luptat în Vietnam și că aceștia, de-

parte de a forma asociații de tip „Foștii combatanți din Indochina", consideră că au făcut un război rușinos și lipsit de glorie, evită să vorbească de trecutul lor militar, și că unii dintre ei activează chiar în mișcările împotriva războiului.

Există în sfîrșit negrii : unii se mai înrolează încă pentru a scăpa de ghetourile lor și de mizerie. Dar două personalități cu prestigiu, pastorul Martin Luther King și boxerul Cassius Clay, îi cheamă azi în mod public la nesupunere — și aceste glasuri sînt ascultate.

(...) Carapacea conformismului este încă solidă în această țară condiționată sistematic de presă, radio și televiziune. Dar oamenii sînt mult mai deschiși discuțiilor și mult mai dispuși să conteste „adevărurile" oficiale decît erau în perioada războiului din Coreea. Johnson știe că, dacă alegerile ar avea loc mîine, nu ar fi reales. El dispune de un an și jumătate pentru a restabili situația și consideră că o victorie în Vietnam i-ar permite să facă acest lucru. Anumiți intelectuali și politicieni care se opun războiului nu mi-au ascuns pesimismul lor în această privință. Ei se așteaptă la o dublă ofensivă a lui Johnson : el ar putea intensifica războiul din Vietnam și mobiliza pe rezerviști. Amintirea și teama mccarthismului obsedează și azi pe americanii de stînga : „Hoover și Westmoreland pot obține rezultate mai degrabă împotriva noastră decît împotriva F.N.E.", mi-a spus unul dintre ei.

Iată contextul amenințător în care a apărut „cărticica albastră" a republicanilor. Deși nu are aprobarea oficială a partidului, ea poate fi considerată drept prima încercare a republicanilor de a se scutura de răspundere pentru aventura vietnameză. În plus, cărticica poate fi o armă de temut în mîinile adepților păcii, deoarece reia numeroase afirmații ale lor cu privire la natura și la originea conflictului — iar Hoover și Westmoreland nu vor putea să acuze pe senatorul Bourke B. Hickenlooper și pe colaboratorii săi că sînt niște „răi americani".

În consecință, „cărticica albastră" a avut efectul unei bombe la Washington. M-am întîlnit cu senatorul republican Hatfield, un adversar notoriu al războiului, care încearcă de multă vreme să antreneze partidul său pe această cale. Și el este convins că guvernul actual nu va supraviețui viitoarelor alegeri, dar și el se teme că Johnson va intensifica războiul.

Un element și mai îngrijorător : democrați foarte influenți (care m-au rugat să nu le public numele, fiind nevoiți să sprijine pe președintele lor) vorbesc la fel și mărturisesc că nu au nici o speranță ca Johnson să-și modifice politica. „Administrația actuală — spun ei — este prizoniera greșelilor ei din trecut și nu poate decît să continue războiul, chiar dacă știe că bombele și pușcașii marini nu vor ajunge să-l cîștige".

...Desigur, pericolul de intensificare a războiului (pe care pînă și „Wall Street Journal" îl numește „o boală incurabilă") este real, sperăm însă că adversarii lui americani nu se vor lăsa intimidați și că lumea nu o va permite.

K. S. KAROL

Le Monde

Nr. 6953 PARIS

GRECIA: DUPĂ O LUNĂ DE LA LOVITURA DE STAT

DOUĂ FAPTE REȚIN atenția în declarația în care regele Constantin a anunțat elaborarea unei constituții menite s-o înlocuiască pe cea virtual suprimată prin puciul din 21 aprilie. Suveranul — și nu unul din principalii autori ai loviturii de stat — a fost cel căruia i-a revenit sarcina să liniștească poporul grec cu privire la viitorul său. Este vorba oare de o manevră a „oamenilor forte" ai regimului, care nu doresc să-și ia ei înșiși angajamente în această privință ? Ipoteza nu trebuie exclusă. Într-adevăr, 24 de ore după declarația radiodifuzată a regelui, generalul Spandidakis, vicepreședintele Consiliului, afirma reprezentantului ziarului „Avvenire d'Italia", cotidian catolic din Bologna, că militarii nu intenționează să cedeze puterea oamenilor politici. La rîndul său, generalul Patakos a lăsat să se înțeleagă săptămîna trecută că ne putem aștepta la o perioadă de tranziție de cîțiva ani.

A doua constatare : regele Constantin nu a fixat un termen pentru intrarea în vigoare a noii legi fundamentale. Aceasta ar urma într-adevăr să fie redactată în următoarele șase luni, dar proiectul va face obiectul unei „elaborări finale" din partea guvernului, care va fixa apoi data referendumului.

...Adoptînd această inițiativă, regimul de la Atena pare să fi marcat un punct : țările nordice — Danemarca, Suedia și Norvegia — care manifestaseră cea mai vie ostilitate față de lovitura de stat, au anunțat într-adevăr că renunță pentru moment să cheme Grecia în fața Comisiei europene a Drepturilor Omului de la Strasbourg.

→

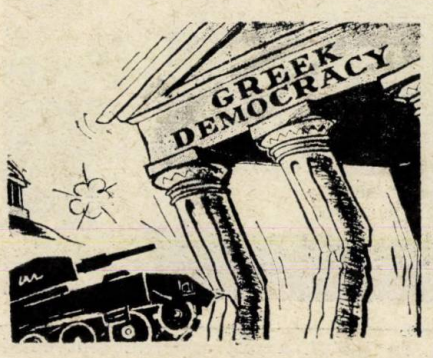

(Din **Morning Star**, Londra)

reflector

DEPOZIȚIA PROFESORULUI KAHN

Era de așteptat : „tribunalul Russell" și-a încheiat sesiunea printr-o condamnare a metodelor de război folosite de S.U.A. în Vietnam. Ceea ce însă nu se putea ști este că această sesiune va avea în lume, și chiar în S.U.A., un asemenea răsunet.

Era între altele de dovedit că, în mod voit, conștient și deliberat, americanii aleg ca obiective de bombardament spitale, școli și instalații civile. După depozițiile făcute în fața tribunalului Russell, este greu să nu recunoști acest lucru. În special după depoziția dr-ului Marcel-Francis Kahn, profesor la Facultatea de medicină din Paris, care se înapoia din R. D. Vietnam : „Am vizitat amplasamentul leprozeriei din Guinh Lap, la 7 aprilie 1967, însoțit de dr. Yen, de la Ministerul Sănătății publice al R. D. Vietnam. Am făcut vizita noaptea, deoarece drumul spre leprozerie era încă deseori bombardat... Nu era doar un spital, ci un orășel cu 160 de clădiri în care trăiau aproximativ 4 000 de leproși. Singurul imobil cu două etaje, spitalul propriu-zis, era semnalat printr-o cruce roșie zugrăvită pe acoperiș. Cînd am vizitat locul, clădirile erau aproape toate complet sau parțial distruse. Primul atac avusese loc la 12 iunie 1965. Dar, a doua zi, mai multe valuri de avioane au lansat bombe de toate tipurile, care au provocat 120 de morți și peste 100 de răniți, din care 12 au încetat din viață în urma rănilor. Ultimul val de avioane a atacat cu tunuri de 20 mm și cu mitraliere pe leproșii care fugeau în toate direcțiile. Evacuarea leprozeriei nu a dus la încetarea atacurilor : de la 12 la 21 iunie 1965 au avut loc 13, iar de atunci alte 26, deși pe locul de la Guinh Lap nu se mai află decît cîțiva leproși care s-au înapoiat să cultive pămînturile din vale pentru a contribui la hrana tovarășilor lor evacuați. Singurul motiv pentru această îndîrjire împotriva leprozeriei (care este imposibil să nu fi fost identificată ca atare de avioanele de observație americane) poate fi acela că leproșii înșiși erau vizați și că americanii contau pe efectul de teroare al dispersării lor în rîndurile populației".

(După **Le Nouvel Observateur**, nr. 131)

DATORIA EXTERNĂ A ȚĂRILOR LATINO-AMERICANE

În raportul prezentat la recenta sesiune C.E.P.A.L. (Comisia Economică O.N.U. pentru America Latină), care a avut loc la Caracas (Venezuela), se arată printre altele că datoria publică externă a Americii Latine a crescut de la 6,1 miliarde dolari în 1965 la 12 miliarde dolari în 1966. Prezentînd situația economică a țărilor de pe continentul latino-american, raportul menționează că nu au existat condiții favorabile pentru dezvoltarea lor economică ; aceasta, în mare măsură, datorită contractării de noi și noi împrumuturi de la diferite organisme financiare internaționale, precum și particulare. Ultimii ani nu au cunoscut nici un progres în ce privește producția pe cap de locuitor, creșterea ei globală abia echivalînd cu ritmul creșterii demografice. Totodată, dublarea datoriei externe în răstimpul unui singur an nu este de natură să influențeze în mod favorabil asupra dezvoltării economice a acestor țări ; condițiile acordării împrumuturilor duc la scăderea continuă a eficienței efective a acestora. Diferite țări latino-americane ajung în situația de a reveni asupra unor acorduri de finanțare pentru a-și putea atenua balanțele de plăți nefavorabile, datorită scăderii capacității de cumpărare externă. Numai printr-o puternică sporire a exporturilor acestor țări s-ar putea restabili, în parte, echilibrul cu importurile. Scăderea continuă a prețurilor pe piața internațională la materiile prime — principale produse de export ale Americii Latine — și importarea de produse manufacturate scumpe permanentizează însă soldul negativ al balanțelor de plăți din multe țări ale acestei zone geografice.

(După **El Comercio** — Ecuador)

Un buletin clandestin al opoziției, distribuit pentru prima oară, anunță formarea unui „front patriotic" avînd drept obiectiv restabilirea vieții democratice în întregul său, inclusiv organizarea unor alegeri la care să participe toate partidele. „Frontul", precizează buletinul, a fost constituit de personalități de stînga, de centru și de dreapta. Opoziția consideră că o nouă constituție, chiar dacă va vedea lumina zilei, nu va avea alte efecte decît acela de a oficializa regimul instaurat la 21 aprilie.

Această părere își poate găsi o justificare în bilanțul lunii care s-a scurs. Partidele politice au dispărut și conducătorii lor au fost aproape toți arestați. Dacă E.D.A. (stînga) a fost interzisă în mod oficial, Uniunea de centru și E.R.E. (dreapta) nu mai există decît pe hîrtie. Arestările și deportările continuă, fără să se cunoască soarta ce va fi rezervată celor internați. Administrația centrală și locală a fost supusă unei largi epurări ; secretari generali de ministere, prefecți, primari, consilieri municipali au fost concediați sau arestați și înlocuiți adeseori prin ofițeri. Sute de organizații sindicale sau de altă natură au fost desființate, iar bunurile lor au fost confiscate.

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post
Nr. 26 232

C. I. A. VORBEȘTE DE TRĂDARE

O DATĂ cu moartea senatorului Joseph McCarthy, cuvîntul „trădare" a ieșit la Washington din uzul curent. Acum însă, el poate fi auzit din nou în birourile secrete ale guvernului și în cluburile particulare, unde oamenii din comunitatea spionajului se adună pentru a blestema soarta ce s-a abătut asupra C.I.A. „Trădare" este desigur un cuvînt greu, dar nu mai greu decît sentimentele oficialităților în legătură cu rănile provocate agenției în ultimele luni. Un înalt funcționar a declarat : „A fost un dezastru mai mare pentru agenție și a provocat mai multe pagube intereselor Statelor Unite decît Playa Giron".

După articolul publicat în revista „Ramparts", în luna februarie, au început să se acumuleze tot felul de dovezi asupra felului în care C.I.A. a inițiat operațiuni secrete în întreaga lume. Infiltrarea ei în zeci de organizații particulare, faptul că a folosit fundații particulare considerate nepătate drept canale de scurgere a fondurilor, alianțele sale cu organizații sindicale străine și din S.U.A., cu grupuri studențești, cu societăți intelectuale și academice, au fost date la iveală într-un mod detaliat și nemilos. Aproape că nu trece zi fără să iasă la iveală noi asemenea amănunte : folosirea fondurilor C.I.A. pentru subvenționarea unor ziare franceze în deceniul al șaselea ; afluxul de fonduri C.I.A. în diverse țări străine pentru influențarea alegerilor.

Lovitura cea mai recentă și cea mai greu resimțită a constituit-o un articol apărut în „Saturday Evening Post" și semnat de Thomas W. Braden, care a făcut parte din agenție în deceniul trecut și a fost implicat personal în programul ei de subvenții secrete. Articolul a fost scris ca o apărare ostentativă a C.I.A., dar el a dat la iveală noi secrete, a precizat noi nume și a redeschis controversa cu privire la rolul agenției în viața americană.

Reacția oficială la toate acestea a fost destul de blîndă. Poziția publică adoptată de C.I.A. este că nu s-a întîmplat nimic de natură să impună o explicație publică — ea nu admite nimic și nu neagă nimic. Președintele s-a refugiat în soluția pe care o adoptă adeseori președinții atunci cînd sînt copleșiți de evenimente : a numit un comitet care să studieze problema.

Dincolo de această fațadă de calm, guvernul este însă în fierbere. Un sentiment asemănător panicii se răspîndește în cercurile legate de spionaj pe măsură ce așteaptă să se dezvăluie noi secrete. Robert Amory junior, cu cîțiva ani în urmă director adjunct al serviciilor de spionaj din cadrul C.I.A., și-a exprimat această temere într-un interviu prezentat mai de mult la televiziune. „Am impresia că toate acestea seamănă cu o veche și faimoasă figură de stil : este ca un ochi scăpat într-un tricotaj, care începe să se destrame. Dacă întregul tricotaj se destramă, el va ajunge la un moment dat o simplă grămadă de fire pe podea, ceea ce va reprezenta un dezastru".

Un înalt funcționar cu un rol important în serviciul de spionaj s-a arătat atît de îngrijorat de ceea ce apare în presă încît, cu puțin timp în urmă, a amenințat doi redactori cu măsuri precise de represalii. Ulterior și-a cerut scuze, dar starea sa de spirit este simptomatică pentru încordarea în care se zbate guvernul.

În ce au constat, efectiv, pagubele provocate ?

Primul și cel mai evident răspuns este că orgoliul, moralul și „imaginea" marii birocrații care ocupă enorma clădire a C.I.A. de la Langley au fost serios șifonate. Braden, care — după cum am arătat — a făcut parte din C.I.A., a prezentat lucrurile astfel : „Am ținut conferințe în întreaga Californie asupra unor subiecte diferite. Nu era vorba de C.I.A. Dar ori de cîte ori menționam numele agenției, auditoriul huiduia. Și trebuie să menționez că nu era un auditoriu de stînga. Era vorba de persoane aparținînd clasei de mijloc, de cluburi ale oamenilor de afaceri etc."

Zdruncinarea imaginii agenției nu a început cu expunerea din „Ramparts" și cu dezvăluirile ulterioare. Greșeala făcută la Playa Giron în 1961 a distrus și ultimele urme de infailibilitate care mai aureolau C.I.A. în trecut.

În străinătate a apărut problema unei imagini de altă natură. Agenția este descrisă ca o forță sinistră de corupere a guvernelor și a organizațiilor particulare. Nu numai comuniștii au adoptat această linie. Săptămîna trecută, în Spania, un ziar din Madrid a acuzat C.I.A. că ar fi finanțat o mișcare politică anti-Franco între 1950 și 1956. Agenția de presă pakistaneză a adus acuzația că Institutul Internațional de Presă a fost transformat de C.I.A. într-o „organizație oficială de spionaj".

După cum consideră persoane atît din cadrul cît și din afara guvernului, capacitatea organizațiilor și fundațiilor particulare americane de a pune în practică programe internaționale a fost compromisă grav.

O persoană care studiază activitățile de spionaj ne-a declarat : „Organizațiile particulare vor plăti ani de-a rîndul un preț masiv. Toate sînt acum suspectate în întreaga lume ; chiar și misionarii vor avea de făcut față unor probleme serioase. Cred că multe din aceste organizații vor fi obligate să-și restrîngă activitatea sau să se retragă din Africa și America Latină".

Amory își exprimă temeri că persoanele din țări străine care au colaborat în trecut cu organizații ale S.U.A. ar putea fi în pericol de a fi arestate, hărțuite sau chiar mai rău. Totuși, în momentele de calm, atît oamenii politici cît și înalții funcționari, interesați în problemele de securitate și menținerea secretului, învață unele lecții din experiența C.I.A. Ei admit că menținerea unui secret total nu este posibilă, chiar dacă un asemenea lucru ar fi de dorit. Ei au constatat că existența ascunsă a C.I.A. poate fi cunoscută cu ajutorul acelui gen de anchete pe care se bazează însăși C.I.A. pentru a obține cea mai mare parte a informațiilor sale. Ei au descoperit că jurămîntul de păstrare a secretului, pe care funcționarii și colaboratorii C.I.A. sînt obligați să-l depună, nu reprezintă o garanție împotriva dezvăluirilor.

În sfîrșit, există astăzi în guvern o tendință de reevaluare a premiselor agenției. Se pune întrebarea dacă a fost bună ideea de a folosi în scopuri guvernamentale organizații particulare. Un înalt funcționar a declarat : „Aceste dezvăluiri ne-au costat probabil mult mai mult decît ceea ce C.I.A. a obținut pentru banii săi".

În orice caz, este de așteptat ca agenția să treacă prin această furtună fără ca bugetul său, efectivele sale și relațiile sale privilegiate cu Congresul și cu Casa Albă să aibă de suferit. Dar de cîtă vreme va fi nevoie pentru restabilirea propriei sale încrederi în sine este o problemă la care nu poate răspunde nici un om și nici o mașină electronică de calcul.

Richard HARWOOD

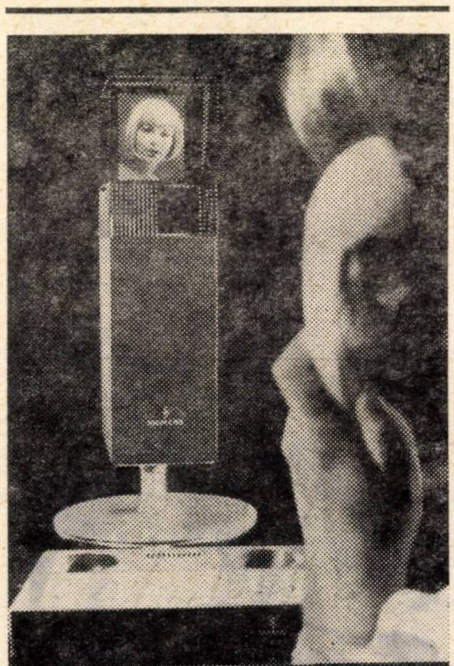

În R.F.G. a fost experimentat acest telefon cu televizor, care permite urmărirea pe ecran a imaginii interlocutorului

The New York Times

Nr. 39922

CELE TREI „PARTIDE" DEMOCRATE

PRIVIND prin fumul des pe cei 2 800 de credincioși și optimiști ai partidului democrat care au plătit 250 de dolari fiecare pentru a lua masa cu el, Lyndon Johnson le-a declarat : „Sînt fericit să văd atît de mulți democrați neînarmați într-o singură cameră". În uriașa sală ovală de bal a Hotelului Hilton din Washington au izbucnit hohote de rîs. „Nouă, democraților, ne place să fim împreună și ne place să luptăm. Începem prin a lupta unul împotriva celuilalt. Asta ne pregătește pentru a lupta împotriva celuilalt partid".

Dar aplauzele care au salutat recunoașterea spirituală de către președinte a actualelor probleme ale partidului său nu au făcut decît să scoată în evidență seriozitatea lor și gradul în care îi dezbină pe democrații din întreaga țară cu ceva mai mult de un an înainte de convențiile naționale ale celor două partide.

Elementul salvator pentru democrați, cel puțin în momentul de față, este faptul că republicanii nu par nici ei înșiși mai aproape de unitatea partidului lor, și că pentru ambele partide a sosit timpul să examineze atent fisurile lor politice interne tot mai largi, mai degrabă decît să încerce să le ascundă.

În afara sălii de banchet din Washington, dacă nu înăuntrul ei, președintele Johnson poate număra trei partide democrate, din care pare să conducă doar unul. Lucrul cel mai grav este că ambele fracțiuni dizidente ale partidului ar putea lansa un candidat în competiție directă cu el în campania de anul viitor pentru președinție.

Unul este partidul lui George C. Wallace, fostul guvernator al statului Alabama, care s-a angajat în mod aproape oficial să alcătuiască un al treilea partid în 1968. Celălalt este „partidul păcii", reunind grupuri care critică războiul din Vietnam și care reprezintă potențial o forță politică reală. O dată înscris în listele electorale, un candidat al păcii ar putea lesne să smulgă președintelui Johnson numai în New York și California suficiente voturi pentru a da Casa Albă republicanilor într-un an de competiție strînsă.

După părerea unei mari părți a opiniei publice, războiul din Vietnam a pus pe planul al doilea o sursă de dificultăți pe care democrații bine informați o consideră acum la fel de periculoasă ca și Vietnamul : ostilitatea fermierilor, care atribuie politicii Administrației vina pentru scăderea veniturilor agricole. Strategii democrați mărturisesc mîhniți că s-ar putea să le fie foarte greu să salveze vreunul din cele 150 voturi electorale din statele Vestului Mijlociu în cazul în care actuala tendință se va menține. De aceea, ei au elaborat o nouă poziție politică extrem de riscantă față de Sud. Strategia democrată pentru Sud presupune ca partidul să se bizuie pe Wallace pentru a smulge o parte din voturile potrivnice lui Johnson, care ar reveni altminteri republicanilor. Nici un democrat realist nu se așteaptă ca guvernatorii din Sud să spună : „Votați pentru Lyndon Johnson". Dar dacă un număr suficient de mare dintre ei vor spune : „Votați pentru democrați", s-ar putea salva totuși ceva — sau cel puțin așa susține strategia pentru Sud a Administrației.

Republicanii vor avea probabil un singur candidat, dar procesul chinuitor al identificării lui și al stabilirii problemelor în care îl poate ataca cu succes pe președinte nu prea contribuie în aceste zile la încrederea în sine a partidului republican. Conducătorii republicani par incapabili sau reticenți în ce privește folosirea potențialului politic al războiului din Vietnam. Cînd un raport al unui grup senatorial a sugerat că un candidat republican urmărind pacea în Vietnam ar putea să pună sub semnul întrebării șansele unui președinte democrat care face război, partidul s-a scindat și conducătorii lui din Congres au sărit imediat de partea lui Johnson.

Pentru candidații republicani la președinție este încă prea devreme să-și manifeste fățiș ostilitate unul față de celălalt, dar acest lucru nu poate fi prea departe. Atît Richard Nixon cît și George Romney au posibilitatea să scindeze partidul în cursul primelor șase luni ale anului 1968 și, înainte de încheierea anului, s-ar putea să mai apară și alții.

În apropierea portului francez Toulon, la bordul petrolierului „Circe", navigînd sub pavilion liberian, s-a produs o puternică explozie care a rupt vasul în două ; un singur membru al echipajului a fost salvat

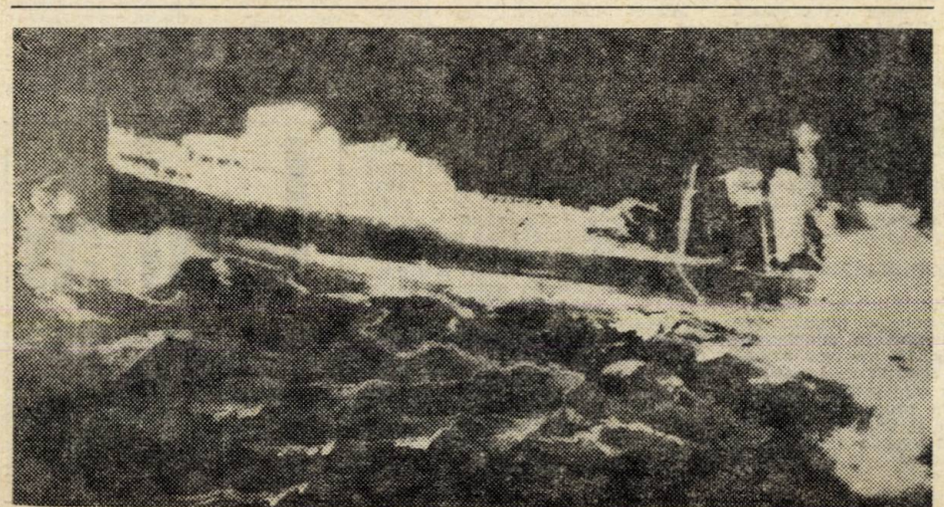

profil

TAKEO MIKI

ministrul afacerilor externe al Japoniei

La sfîrșitul anului trecut, cu prilejul realegerii sale ca președinte al partidului liberal-democrat, primul ministru japonez Eisaku Sato a procedat la remanierea cabinetului, menținînd un singur membru al vechiului guvern, pe Takeo Miki. În locul lui Etsusaburo Shiina (ales președinte al comitetului executiv al partidului de guvernămînt), în fruntea departamentului afacerilor externe a fost numit Takeo Miki, care îndeplinise pînă atunci funcția de ministru al comerțului exterior și al industriei.

Takeo Miki s-a născut în 1907, în prefectura Tokushima din insula Shikoku. A urmat studii de drept la Universitatea din California (S.U.A.) și apoi la Universitatea Meiji din Tokio. În 1937, o dată cu obținerea titlului de avocat, intră în viața politică japoneză, fiind ales în Camera reprezentanților din partea prefecturii Tokushima. În decursul anilor, mandatul de deputat în Dietă (parlamentul japonez) îi este de mai multe ori reînnoit.

Face parte pentru prima oară din guvern în 1947, în calitate de ministru al comunicațiilor în cabinetul Katayama. Între 1954 și 1955 conduce departamentul transporturilor în guvernul Hatoyama. Devine în 1958 ministru de stat și director al Agenției de planificare economică în cabinetul condus de premierul Kishi. În 1961, Takeo Miki intră în guvernul Ikeda în calitate de ministru de stat, director al Agenției de știință și tehnologie și președinte al Comisiei de energie atomică. În cel de al doilea cabinet Sato, format în iunie 1965, Takeo Miki primește portofoliul de ministru al comerțului exterior și al industriei. La 3 decembrie 1966 devine ministru al afacerilor externe.

Takeo Miki a ocupat posturi de conducere în diverse partide, politice care au stat la temelia partidului liberal-democrat, actualmente la putere. El s-a făcut cunoscut mai ales ca lider al „fracțiunii Miki" din partid. Între 1956 și 1958 a fost secretar general al partidului.

Ministrul de externe japonez s-a pronunțat în mai multe rînduri în favoarea dezvoltării relațiilor comerciale cu țările socialiste.

V. B.

poșta redacției

PARCUL YELLOWSTONE

Ing. Petre Pogîngeanu, Iași. Caldele dv. aprecieri ne-au făcut o deosebită plăcere. Pînă la realizarea reportajului despre Parcul Yellowstone solicitat de dv., iată cîteva dintre caracteristicile acestui parc, cel mai vechi și mai bine cunoscut dintre parcurile naționale din S.U.A. El a fost pus sub protecția guvernului printr-o hotărîre a Congresului S.U.A. din 1 martie 1872. Parcul este situat între statele Wyoming (la est și sud), Idaho (la vest) și Montana (la vest și la nord). Format în cea mai mare parte din platouri vulcanice și înconjurat de munți prăpăstioși, Parcul Yellowstone este o adevărată colecție de fenomene geologice neobișnuite : păduri fosile, cursuri de lavă petrificate, Piscul Obsidian — un munte de sticlă neagră — și forme de eroziune a solului care nu mai pot fi întîlnite în nici o altă parte a lumii. Cele 10 000 de izvoare fierbinți din parc au înfățișări extrem de diverse. Sînt circa 200 de gheizeri, dintre care unii erup pînă la o înălțime de 30 de metri, rîuri fierbinți, mofete, fumarole, lacuri clocotinde etc. Numele acestor lacuri superbe sugerează marea varietate a coloritului lor : Smaragd, Safir, Opal, Beril, Marele Prismatic etc. Parcul este străbătut de sute de kilometri de rîuri limpezi, bogate în cascade. Poate că cea mai cunoscută atracție a Parcului Yellowstone este Grand Canyon, un uriaș defileu crestat de ape, ploi și vînturi în stîncă de lavă colorată în roșu, galben, trandafiriu, verzui, albastru, alb și în mii de combinații coloristice.

Circa 90 la sută din suprafața parcului este împădurită, în special cu conifere. O mare varietate de flori de pădure și plante acvatice completează peisajul. În păduri trăiesc 237 de specii de păsări, precum și multe animale pe cale de dispariție în restul lumii — bizonul, ursul negru, ursul grizzly, coiotul etc.

TRATATELE INTERNAȚIONALE

M. Paraschivescu, Cluj. Întrebarea dv. referitoare la numărul tratatelor internaționale semnate în decursul vremurilor nu poate căpăta un răspuns riguros exact întrucît, pînă după primul război mondial, nu a existat o organizație internațională care să înregistreze tratatele încheiate între diferite țări. Potrivit estimărilor făcute de diferiți autori, din antichitate pînă la începutul secolului XX au fost încheiate cîteva mii de tratate. În 1914, în momentul izbucnirii primului război mondial, erau în vigoare aproximativ 8 000 de tratate. În perioada 1922—1946, la secretariatul Ligii Națiunilor au fost înregistrate 4 834 de tratate. După al doilea război mondial, secretariatul Organizației Națiunilor Unite, căruia Carta O.N.U. îi încredințează și sarcina înregistrării tratatelor, a fost sesizat de existența a 7 466 de tratate (1945—1965). După cum puteți observa, ca o consecință a caracterului tot mai complex și multilateral al relațiilor internaționale, există o tendință clară spre înmulțirea numărului tratatelor dintre state. Pentru a studia mai îndeaproape acest subiect care vă interesează, vă recomandăm lucrarea „Mijloace juridice prin care statele devin părți la tratate", de dr. docent Alexandru Bolintineanu și Dumitra Popescu, lucrare recent apărută în Editura Academiei. Autorii prezintă procesul evoluției istorice a tratatelor și caracteristicile lor generale și particulare în epoca contemporană.

COMPLETARE LA ISTORICUL TUNELULUI SUBMARIN FRANȚA — ANGLIA

La 3 iulie 1856, deci acum 111 ani, revista „L'ami de la Maison" însera un articol din care spicuiesc cîteva pasaje :

„Un francez, dl de la Haye, propune stabilirea unei căi ferate nu pe sub mare, ci în mare.

Lungimea pasajului va fi de circa 100 000 de picioare. Se va construi un tub sau un tunel de fier divizat în 100 de compartimente. Acest tub, prin care va trece calea ferată, va fi el însuși înconjurat de un alt tub de fier protector ; o puternică zidărie va umple intervalul dintre cele două tuburi. Se știe că adîncimea mării între țărmurile celor două țări nu depășește cu mult înălțimea catedralei Notre Dame și că natura solului se va preta foarte ușor la străpungere. Proiectul d-lui de la Haye nu întrerupe alte studii, ca de plidă pe cel de construire a tunelului în pămîntul aceleiași strîmtori.

Nu de mult, astfel de proiecte păreau extravagante. După minunile tehnice de toate soiurile pe care le-am văzut, nimeni nu va îndrăzni să pronunțe cuvîntul «imposibil». Pentru construirea tunelului vor fi de ajuns cinci ani."

Ioan Moldovan
Cluj

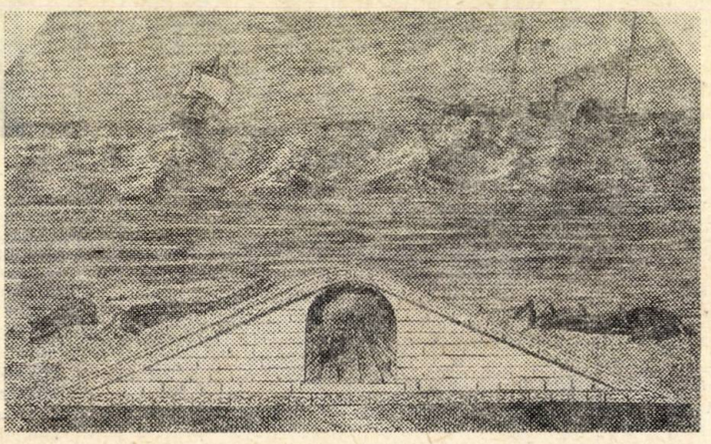

SABIA LUI OSMAN PAȘA

Onoriu Belcea, Constanța. Cartea la care vă referiți se intitulează „Pagini din lupta poporului român pentru independența națională". A apărut de curînd în Editura Politică și o puteți găsi în librării. Referitor la a doua întrebare : Osman Pașa, care fusese luat prizonier la Plevna, a fost internat la Harkov și eliberat la sfîrșitul anului 1878. După eliberare s-a înapoiat în Turcia, unde a fost primit cu mari onoruri, conferindu-i-se titlul de „ghazi" (victoriosul). Sabia despre care vorbiți i-a fost restituită. Mulți ani după revenirea lui în Turcia, Osman Pașa a ocupat funcția de mare mareșal al palatului. A murit în anul 1900.

VIETNAM, LAOS, CAMBODGIA

Bela Antal, comuna Vîrfurile, raionul Gurahonț. Faptul că în legătură cu războiul din Vietnam se vorbește destul de frecvent despre Laos și Cambodgia, se datorește nerespectării tot mai flagrante de către Statele Unite a suveranității acestor țări și a statutului lor de neutralitate, stabilit de conferințele de la Geneva cu privire la Indochina. Pentru amănunte în această problemă citiți și articolul „Aventurismul soluției militare a Washingtonului", apărut în „Lumea", nr. 21.

TONAJUL PETROLIERELOR

Nicolae Chițu, București. Datele privitoare la tonajul marilor petroliere, publicate la „Poșta redacției" în nr. 19, au fost reproduse după o revistă americană și ca atare erau calculate nu în tone metrice, ci în tone lungi americane. De aici și deosebirea. Pentru un calcul exact : o tonă lungă = 2 240 de livre, o tonă scurtă = 2 000 de livre, o tonă metrică = 1,102 tone scurte.

DRAPELUL NAȚIONAL

Gheorghe Țiru, București. Nu trebuia să ezitați atît de mult pentru a ne scrie. Noi citim cu plăcere și atenție toate scrisorile de la cititori, mai ales atunci cînd vădesc un interes atît de marcat pentru revistă. Vom ține seama de toate sugestiile dv.

Fiecare stat are un singur drapel național, chiar și atunci cînd se intitulează confederație sau uniune. Congo nu este o confederație, ci un stat cu o structură obișnuită. Provinciile congoleze au fost prezentate pe harta care a apărut la „Poșta redacției" în nr. 21/1966. Un reportaj despre Uzbekistan a fost publicat în nr. 6/1965, sub titlul „Prin țara oazelor albe". Ne-am notat că ați dori să citiți un reportaj despre Noua Zeelandă.

PACTUL DE LA LOCARNO

Mircea Juncu, Timișoara. 1) Pactul de la Locarno a constat într-o serie de acorduri încheiate în 1925, prin care Franța, Anglia, Germania, Belgia și Italia se angajau să garanteze pacea în Europa occidentală. Au fost semnate următoarele acorduri : 1) un tratat de garanții mutuale între cele cinci țări ; 2) acorduri de arbitraj între Germania și Belgia și între Germania și Franța ; 3) o notă adresată de foștii aliați Germaniei, în care se explica principiul sancțiunilor în conformitate cu art. 16 al statutului Ligii Națiunilor ; 4) tratate de garanție între Franța și Polonia și între Franța și Cehoslovacia. Tratatul de garanții prevedea că frontierele dintre Germania și Belgia și dintre Germania și Franța, fixate prin Tratatul de la Versailles, sînt inviolabile, că Germania, Belgia și Franța nu vor purta război una împotriva alteia decît în caz de „legitimă apărare", ori ca urmare a obligațiilor lor în cadrul Ligii Națiunilor și că, în cazul nerespectării acestor angajamente, semnatarii vor interveni în apărarea părții desemnate de Liga Națiunilor ca parte atacată. Tratatele încheiate de Franța cu Polonia și Cehoslovacia prevedeau ajutor reciproc împotriva unui atac neprovocat. Astfel, Germania renunța la folosirea forței pentru modificarea frontierelor ei vestice dar nu-și lua un asemenea angajament în ce privește frontierele estice, iar Anglia se angaja să apere Belgia și Franța, nu însă și Polonia sau Cehoslovacia.

În martie 1936, Germania a trimis trupe în Renania, declarată de Tratatul de la Versailles zonă demilitarizată, pretinzînd că situația luată în considerare la Locarno s-a modificat prin încheierea tratatului de alianță sovieto-francez din 1935. Franța a apreciat gestul german ca „o violare flagrantă" a Pactului de la Locarno, dar Anglia a refuzat să împărtășească acest punct de vedere și, ca atare, nu s-a întreprins nici o acțiune de represalii. O atitudine deosebit de energică împotriva acestei încălcări a prevederilor Pactului de la Locarno a adoptat, în cadrul Ligii Națiunilor, Nicolae Titulescu.

2) Nava britanică scufundată la 1 noiembrie 1914 de escadra germană condusă de viceamiralul Graf Maximilian von Spee se numea „Good Hope" („Buna Speranță"). Bătălia s-a dat în largul coastelor chiliene și s-a soldat, de asemenea, cu pierderea navei britanice „Monmouth". Englezii și-au luat revanșa cu cinci săptămîni mai tîrziu, în bătălia din regiunea Insulelor Falkland, în care germanii au pierdut cuirasatele „Scharnhorst" și „Gneisenau" și crucișătoarele ușoare „Nürnberg" și „Leipzig".

„PE URMELE LUI BORMANN ET COMP."

Iosif Gh. Șiclovan, Arad, și David Iosspa, Brașov. Cartea lui Simon Wiesenthal „Asasinii printre noi" nu a apărut încă. Ea urmează să fie editată în mai multe țări în cursul verii acestui an. Extrasele reproduse în „Lumea" au fost publicate în diverse reviste străine înainte de punerea în vînzare a volumului.

UNICA SOLUȚIE : ABONAMENTUL

Ion Rusu, Tg. Ocna, N. Nicolau, Oltenița, Mihalache Lungu, București, Șerban Nistor, Rădăuți. Deși am precizat în repetate rînduri că noi nu avem exemplare de revistă și nici posibilitatea de a înlesni schimbul de reviste sau cumpărarea de colecții întregi, continuăm să primim scrisori care ne solicită unul sau altul dintre aceste oficii. Repetăm : pentru cei ce doresc să posede colecții complete ale revistei „Lumea", unica soluție este abonamentul.

lumea
Săptămînal de politică externă
editat de Uniunea Ziariștilor din
Republica Socialistă România
Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10
Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

CEREȚI LA MAGAZINELE DE MOBILĂ:

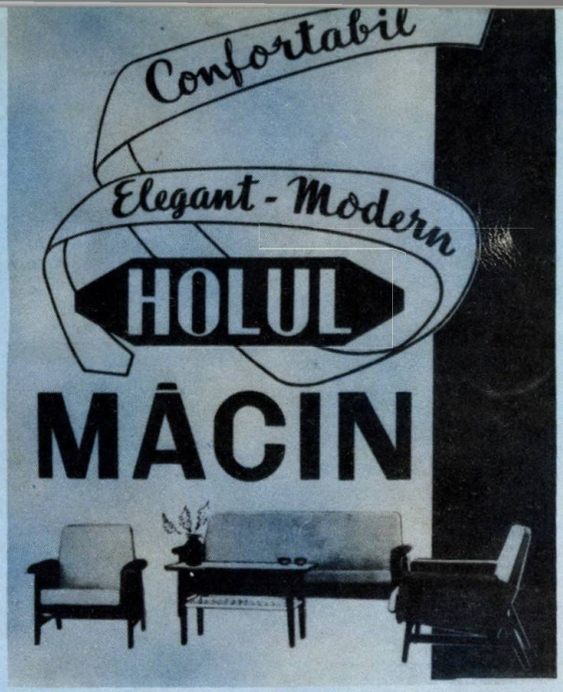

Pentru apartamentul dv., vă recomandăm holul Măcin. Avînd dimensiuni convenabile această garnitură confortabilă este mult solicitată de cumpărători. Prețuri de vînzare : Canapeaua 2 180—2 620—2 840 lei ; fotoliu 995—1 215—1 325 lei ; măsuța 460 lei. Prețurile canapelei și fotoliului variază în funcție de modelul și culoarea stofelor.

O garnitură compusă din : dulap cu două uși (1 852 lei), pat pentru o persoană (1 330 lei), ladă pentru așternut (892 lei), comodă (765 lei), masă de lucru (454 lei) și scaun tapisat (250 lei)

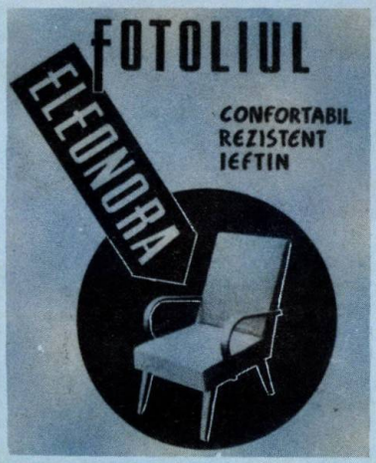

Comoditatea și rezistența sînt atributele acestui fotoliu. Preț de vînzare lei 700.

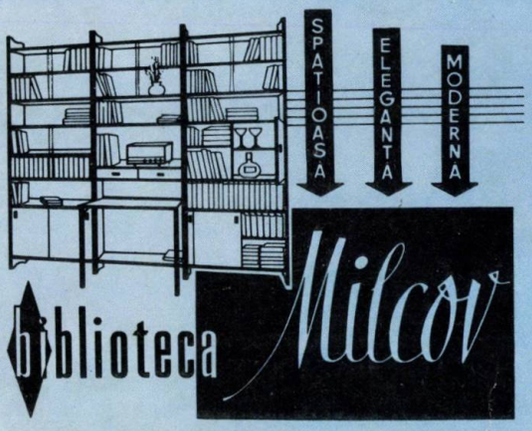

Prin suprapunere sau alăturare cele cinci corpuri componente ale bibliotecii se pot asambla ușor în multiple și estetice combinații după dorință sau necesități.

Preț de vînzare : corp A lei 422, corp B lei 466, corp C lei 527, corp D lei 501, corp E lei 447. —

O garnitură de calitate, care nu trebuie să lipsească din bucătăria dumneavoastră. Preț de vînzare : dulap 1 400 lei, masă 175 lei, taburet 50 lei.

Realizat de întreprinderile MINISTERULUI ECONOMIEI FORESTIERE, mobilierul prezentat aici întrunește aprecierile unanime ale cumpărătorilor.

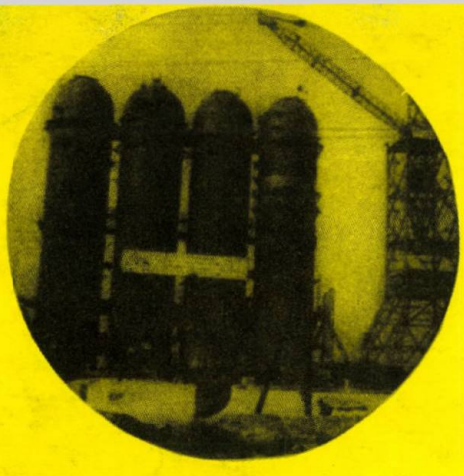

COMBINATUL SIDERURGIC „GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ" GALAȚI

produce și livrează
pe bază de repartiție :

Tablă groasă 4 mm — 40 mm excepțional pînă la 150 mm lățime pînă la max 3000 mm.

Tablă neagră obișnuită

Tablă pentru cazane

Tablă construcții navale

Tablă slab aliată sudabilă și cu înaltă rezistență pentru construcții de mașini etc.

publicitate
lumea